

HAJDÚ-BIHARI

XL. ÉVFOLYAM
6. SZÁM

ÁRA: 1,80 FORINT

1983. 1. 8.,
SZOMBAT

A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT HAJDÚ-BIHAR MEGYEI BIZOTTSÁGÁNAK LAPJA

NAPLÓ

MAI SZÁMUNK TARTALMÁBÓL:

SIKERES START, FÉLSIKERES FOLYTATÁS
(3. oldal)

VAN-E TEKINTÉLYE?
ALKOTÓ FIATALOK
(4. oldal)

A HORTOBÁGY ÉS A PÁSZTORÉLET VÁLTOZÁSAI
(10. oldal)

Békekezdeményezések Prágából

A Varsói Szerződés politikai tanácskozó testületének prágai ülése a népek biztonságának és békéjének lehetőségét állította szembe az imperialista hatalmak fegyverkezési programjával. Ez a magva annak a terjedelmes dokumentumnak, amelyet a szocialista országok védelmi szövetsége legfelsőbb szervének e heti tanácskozásáról adtak ki.

Megszoktuk már, hogy a Varsói Szerződés politikai tanácskozó testülete minden alkalommal új, építő kezdeményezésekkel gazdagítja a nemzetközi politikai életet, mégis a mostaniak különös jelentőségűek.

Ennek elsődleges oka a világban kialakult rendkívül feszült helyzet. Az imperializmus, elsősorban az Egyesült Államok fegyverkezése és hidegháborús politikája miatt sajnos már csak nyomokban tapasztaljuk az országok közötti enyhülés politikáját. Nyugat legharciasabb körei felszították a szocializmus elleni propagandahadjáratot. Gazdasági bojkottot szerveznek, a belügyekbe való beavatkozással, társadalmi rendszerünk megingatásával próbálkoznak. Az imperialista hatalmak egyidejűleg széles és rendkívül költséges, az emberek szociális helyzetét, romboló katonai előkészületeket tesznek, köztük Európára korlátozott és másfajta atomháborúra is. Az újabb rakétáknak Nyugat-Európába, az MX-rakétáknak az Egyesült Államokba történő telepítésére vonatkozó tervek a meglévő katonai erőgyengülés felszámolását, a Szovjetunió fölötti globális és regionális méretű erőfölény megszerzését célozzák. E terveknek nehéz másként értékelni, mint az általános nukleáris háborúra való felkészülés programját.

Minden gondolkodó ember számára világos, hogy az imperialista körök agresszív politikája miatt igen veszélyes határokig kiéleződött a nemzetközi, ezen belül az európai helyzet. Az amerikaiak jelenlegi fegyverkezési tervai Európában megváltoztathatják a stratégiai helyzetet, ami rendkívül törekennyé tenné Európa biztonságát, és súlyos akadályokat gördítené a további tárgyalások elé. Európa népeinek kilátása tehát — ha hagyják magukat sodorni az agresszív tervek által — nagyon sötét. Ezen csak azáltal lehet javítani, ha csökkentik az államok közötti bizalmatlanságot, a katonai szembenállás szintjét, különösen a nukleáris fegyverek területén a két katonai szövetség — a Varsói Szerződés és a NATO — között. Ennek eléréséhez azonban azonnal cselekedni kell, addig, amíg viszonylag jók a lehetőségek a fegyverkezési hajszá megfékezésére.

Ettől a törekvéstől vezetve javasolta a politikai tanácskozó testület a NATO-tagállamoknak, hogy a két szembenálló katonai tömb kölcsönösen mondjon le az egymás elleni akár nukleáris, akár hagyományos fegyverekkel történő erőszak alkalmazásáról, és kötelezzék magukat a szerződésben a békés kapcsolatok fejlesztésére, a bizalom légrétegeinek megteremtésére. A szerződés nem alkotna újabb zárt közösséget, nyitva állna a világ más államai előtt is. E szerződés megkötése és megtartása segítené felszámolni Európában szembenálló katonai csoportosulásait, s minden bizonnyal a népek is örömmel üdvözlőlnék, hiszen eltűnhetne az egyetlen közös nagy ellenségük: a háborús veszély.

Ehhez természetesen arra van szükség, hogy elsősorban a nukleáris hatalmak nyilvánítsák ki politikai készségüket, hogy megfedezik a már az egész emberiség létét fenyegető fegyverkezési versenyt. Ki kell dolgozni és meg kell valósítani a fokozatos nukleáris leszerelés programját, amely a meglévő készletek befagyasztását, az új fegyverrendszerek kifejlesztésének beszüntetését, a csökkenés, majd a nukleáris fegyverek megsemmisítése felé. Ez lenne a megnyugtató „nulla megoldás”.

Annak tudatában, hogy Európában hatalmas mennyiségű hagyományos és nukleáris fegyver van felhalmozva, és a két szemben álló katonai rendszer fegyveres erői itt érintkeznek közvetlenül egymással, a prágai tanácskozás kulcskérdésként kezelte az európai biztonság ügyét. Kontinensenként kezelte az európai biztonság ügyét. Kontinensenként kezelte az európai biztonság ügyét. Kontinensenként kezelte az európai biztonság ügyét.

Nagy tévedés lenne azonban, ha a NATO-tagállamok a prágai békekezdeményezéseket a gyengeség jelének fognák fel, és katonai fölényre törekednének. Ez eddig sem sikerült, ezután se fog. A szocialista országok képesek olyan fegyvereket rendszerbe állítani, amelyek ellensúlyozhatják a szemben álló erőket.

A prágai tanácskozásnak a béke és a biztonság megvédelmezésére vonatkozó javaslatai reálisak, higgadt hangsúlyúak, és azt célozzák, hogy lendületet adjanak minden lefegyverzésről folyó tárgyalásnak.

Bizonyos imperialista körökkel ellentétben a szocialista közösség nem fenyeget, hanem teljes komolysággal az államok erőfeszítésének egyesítésére hív fel az enyhülés, a béke és a leszerelés érdekében. Rakétákkal való fenyegetés helyett politikai párbeszédre, széles politikai érintkezésre, gazdasági, tudományos együttműködésre szólít minden államot, hogy megteremthető legyen a bizalom a békés egymás mellett éléshez.

Ez a fegyverkezéssel szemben felállított álláspontunk, amelynek megvalósításához a szocialista közösség országaiiban megvan az akarat. A népek joggal várják, hogy a NATO-hatalmak — a jelenlegi vonakodás helyett — pozitív választ adjanak a prágai kezdeményezésekre. (KS)

Kereskedelmi kamarai segítség

A Magyar Kereskedelmi Kamara észak-alföldi összekötő bizottsága keretein belül közgazdasági munkabizottság alakult Debrecenben. Három megye szakembereinek pénteki tanácskozásán **Adriány Istvánné**, az összekötő bizottság titkára ismertette a Magyar Kereskedelmi Kamara tevékenységét, ezen belül az összekötő bizottságok munkáját. Utalt arra, hogy a kamarai összekötő bizottságok feladata a régióhoz tartozó gazdasági szféráról átfogó és megalapozott műszaki-gazdasági helyzetkép kialakítása. A közgazdasági munkabizottság feladata a vállalatok és a gazdaságirányítás közötti kapcsolatot nehezítő tényezők feltárása, a tagvállalatok érdekeinek védelme az összekötő bizottság és a kamara által.

Az alakulóülésen a résztvevők a közgazdasági munkabizottság elnökének választották **dr. Gazdag István** német, az MCM gazdasági igazgatóját. Ezt követően megvitatották a munkabizottság idej vizsgálati tervét.

Új termékek, kiegyensúlyozott ellátás Az élelmiszeripar 1982-ben

Eredményes évet zárt az élelmiszeripar; jó színvonalú, kiegyensúlyozott ellátást biztosított a lakosságnak, és exportterveit is teljesítette. Ez derül ki a Mezőgazdasági és Élelmiszerügyi Minisztériumnak az 1982-es évet elemző összesítéséből. Tavaly az iparág — az állami gazdasági, termelőszövetkezeti, foglalkoztatási szervezeti típusokkal együtt — összesen 216 milliárd forint értékű árut termelt, ami több mint 7 milliárd forinttal haladja meg az előző évit.

Az ágazat eredményeiről **Kiss Ferenc**, a MEM élelmiszeripari főosztályának vezetője adott tájékoztatást az MTI munkatársának.

A terv teljesítésében a több mint 7,5 milliárd forint értékű beruházás is közrejátszott; a rekonstrukciók, korszerűsítések mellett több új üzem is elkészült, bővítve a feldolgozókapacitást.

Az adatok szerint az életszínelvonal visszafogottabb emelkedése a hazai élelmiszer-fogyasztásban nem érez-

tette hatását: 1981-hez képest tavaly mintegy másfél százalékkal több terméket vásároltak. A korszerű tápellátás terjedését jelzi, hogy több hús, baromfi, tej, konzerv, mirelit áru és üdítő ital fogyott. Ugyanakkor — elsősorban az évközi áremelkedések hatására — némiképp visszaesett az edességfogyasztás, és dohányáruból is kevesebb kelt el. Növekedett viszont a cukor forgalma, ami részben az otthoni gyümölcsbefőzés terjedésével magyarázható.

Az 1981-es évinél több sör és egyéb szeszes italt vett a lakosság.

Az élelmiszer-fogyasztás némi emelkedésében közrejátszott az is, hogy 100–120 új termék bővítette a választékot. Elsősorban a konzerv-, a tej-, a hús-, a baromfiipar jelentkezett újdonságokkal. Általánosságban jellemző a fogyasztóknak kedvező, magasabb feldolgozottságú termékek arányának emelkedése.

Az iparág — annak ellenére, hogy a külpiazi feltételek egy év alatt nehezültek — 7 százalékkal növelte exportbevételeit. A csökkenő világpiaci árakat csupán az áru mennyiségének növelésével lehetett ellensúlyozni, így megközelítően 10 százalékkal több terméket szállítottak a külkereskedelmi vállalatok az eredetileg tervezettnél. Kiütözték az exportmunkaegyes foglalkozásait is. Gyakran okozott azonban gondot a szállítási kapacitások és a határállomások átteresztőképességének szűkösége, amely a nyári, őszi szezonban torlódásokhoz vezetett, s nemegyszer veszélyeztetette a szállítási határidők megtartását s az áru minőségét. Öröndetes volt viszont hogy az üzemek — a versenyképesség megőrzésére — minden korábbinál nagyobb gondot fordítottak a minőségi előírások megtartására. Ebben különösen a hús-, a konzerv- és a hűtőipar járt élen. (MTI)

Összeül a Varsói Szerződés honvédelmi miniszteri bizottsága

1983. január első felében a Varsói Szerződés Csahszlovák Szocialista Köztársaság fővárosában, Prágában tartja soron következő

Termelő–vasút–cukorgyár

Több mint egymillió tonna répát szállítottak a MÁV Igazgatóságának vonalain

A debreceni vasútigazgatóság fennállása óta másodszer történt meg, hogy több mint egymillió tonna cukorrépa sikerült elfuvaroznia. Utoljára 1976-ban szállított el a vasút ehhez csak hasonló mennyiséget, mert ez jóval több máris.

A kérdés önkéntelenül is megfogalmazódik: Mi állhat egy ekkora méretű szállítás sikere mögött? Az igazgatóság üzemviteli osztályán **Czidor András** vezetőhelyettes a felkészülést és a szervezethez említi elsősül. A répát ugyan szeptember 9-én menesztették először útnak, de a rakodótérket már jóval előtte bővítették, új tárolótereket is építettek. Az úgynevezett fordaszerelvények zárt rendszerűvé tételével vált (tehát az, hogy csak répát hozhat és repáért mehet a szerelvény). A MÁV és a fuvaroztatók közötti össz-

hang sem csak szavakban élt. A földről érkező repa-szállítmányok rendre elfogtak épp azért, mert útemesen hordták, főleg Hajdúböszörmény, Balmazújváros termelőszövetkezetéből, Hajdúszoboszló és Derecske térségéből.

Az is ritka esemény a nagy őszi csúcsgorgalom idején, hogy a Dunántúlra egyetlen egyszer sem ment át répás szerelvény az ottani cukorgyárakba. A vagonok gyors kiürítése Kabán, Szerencsen, Szolnokon, Hatvanban, Selypen az ütemesség láncolatát alkotta meg, vagyis a három láncszem: termelő–vasút–gyár valóban összefonódott. Így aztán nem véletlen, hogy a kocsifordulása szánt idő csökkenhetett, a vagonkihasználás pedig növekedett.

Szerencsére az időjárás sem szólt közbe.

IDEI BERUHÁZÁSOK:

Óvodák, iskolák, művelődési házak

A beruházási nehézségek ellenére Hajdú-Bihar megyében 1983-ban számos új oktatási és művelődési intézmény készül el. Debrecenben a Tócskerten átadják a 200 személyes új óvodát. A Nyíradonyban jelenleg épülő és 1983-ban elkészülő óvoda 175 gyermek számára biztosít elhelyezést.

A tervek szerint a tanévkezdésre felépül a Tócskerten egy új, 16 tantermes iskola. A Zákány utcai és a Petőfi Sándor utcai iskolákhoz póttantermeket építenek. A Zákány utcán 8, a Petőfi iskolában 6 új terem várja majd a gyerekeket. Az Újkertenben a meglévő iskolákat bővítik.

A megyében is jelentős fejlesztésre számíthatunk. Decemberben Vámospercsen határidő előtt elkészült a 8 tantermes iskola. Ebben az évben Nyíradonyban, Nyírábrányban, Zákán avatnak új iskolát. Ebesen, Hajdúhadházon, Berettyóújfaluban, Hajdúböszörményben és Bárándon pedig új tantermekkel bővítik a már meglévő intézményeket. A középiskolai hálózatban jelentős beruházás ebben az évben nem fejeződik be, illetve nem kezdődik el. Sajnos rendkívül vontatottan halad a Bethlen Szakközépiskola rekonstrukciója, pedig amíg ez el nem készül, addig nem kezdődhet meg a város leendő új gimnáziumának, a volt tanítóképző épületének korszerűsítése sem. A szakmunkásképzést három új műhelyterem segíti.

Két jelentős közművelődési beruházás kivételével kezdődött meg és van folyamatban. A tervek szerint Nádudvaron november 7-én avatják fel a mintegy 70 millió forint költséggel épülő művelődési házat. A beruházáshoz szükséges összeget a nádudvari Vörös Csillag Termelőszövetkezet és a megyei tanács biztosítja. Folyamatban van Hajdúböszörményben a művelődési központ építése, amely várhatóan 1984-ben készül el.

42 millió a háztáji fejlesztésére a takarékszövetkezetektől

A hajdú-bihari takarékszövetkezetek a most lezárt esztendőben — a nehezebb gazdasági körülmények és a szabályozó változása ellenére is — jó munkát végeztek. Tovább növekedett a betétállomány, bővült a hitelnyújtás, és sokrétűbbé vált az egyéb szolgáltatások köre is.

A megbízások tevékenységük közül a megyei takarékszövetkezetek többek között 55 millió forint értékű gépkocsis-elfőízítést kezelnek. A takaréklevel jellegetű megta- karítások összege 93 millió forint. Átutalási és ifjúsági

betét formájában a hajdú-bihari falusi bankok 4 millió 800 ezer forintot kezelnek. A kölcsönnyújtáson belül a háztáji s a kisgyógyászati- és lakosságjal. Az ebből származó bevétel meghaladja a 1982-ben 42 millió forintot folyósítottak.

A takarékszövetkezetek dolgozói 1982-ben 14 800 biztosítási szerződést kötöttek a lakossággal. Az ebből származó bevétel meghaladja a 30 millió forintot.

A totó-, lottószelvények és borítékos sorsjegyek értékesítéséből 1982-ben 2 millió 500 ezer forint folyt be.

FON: 12-144

R 7.,
PJA
1 órákor —
2 órákor
3 órákor

HAFTÁR
evvel ezelőtt,
született, és 81
1877-ben hunyt
el. Földrajzi, egyetemi,
Magyar Tudomány-
tárgya.

mányait a bu-
n végezte, majd
riési főgimna-
nár; 1867-ben
men oktatót, s
abó József mel-
nszék assziszt-
y évig a Föld-
is dolgozott.
ári egyetemen
és öslénytan
13-ig — nyugá-
— pedig a bu-
a geológia és
vezető professz-
elnöke volt a
nak. 1912-ben
évfordulójára
sumot adtak
kusok megem-
vét viselő ala-
etek.

tevékenységét
ni, közzétant,
ani cikk és tá-
váló nevelő is
tagólat mun-
sírbe.

Tegnap, csü-
egnyit Szűcs
fatekasmes-
vész kiállítá-
művelődési
tott fizekas-
ár 20-ig te-
érdekfűzők.

NA. A teli
ével ismét
asszonytor-
kedden és
fél 6-tól fél
a Bocskai
iskolában
4. szám).

EK. A Ma-
szervezetének
e az elmúlt
rtott kibőví-
ésén elhatá-
én bővítik
n kialakít-
egélyállomá-
gy az autós
csi- és után-
segítik.

VERS. Ju-
ismeretlen
kkantak a
Könyvtár-
magyar te-
védő egye-
örösi alaku-
mú szonett
ra Ferenc-
édi irat tar-

RÉSZLET-
gén meghir-
ó sikerére
vábbra is
vásárolható
zuper Color
nak egy tíb-
bb Orion-
sem kapha-
51 centimé-
szertel-
Vilpusok, va-
Color nevű
zűlékek.

NYEK

anuár 14-én,
K. utcán 52
kovics Sebő
ntán, a Ló-
már, a Buj-
már, a Vu-
Jári Antal
oly u. 54.
abolska és
ületén. (X)

zági Építő-
kmai Oktá-
M Bevételi
működésé-
éségek és
munkaközö-
január 25.,
6 tanfolya-
és a 11-017
brecen, Ta-
13. sz. 4027
(X)

gyei El-
ni Vállalat
(Debrecen,
bélyegzője
zett, mely
ól érvény-
Debrecen,
— Feléje
forint —

Feloszlatták a nyugatnémet parlamentet

Karl Carstens nyugatnémet államfő

Bonn (DPA). — Karl Carstens nyugatnémet államfő pénteken feloszlatta a Bundestagot, és március 6-ra írta ki a választásokat. Az elnöki rendeletet a reggeli hivatalos közlöny tartalmazza; a rendelet ezzel érvénybe lépett.

Karl Carstens pénteken este televíziós és rádióbeszédében indokolta meg azt a döntését, hogy miért oszlatta fel az ország parlamentjét, és írta ki 1983. március 6-ra az idő előtti országos választást.

A kereszténydemokrata Carstens okfejtésében lényegében elfogadta és átvette a keresztény-liberális kormány pártjainak érveit. Eszerint, a CDU-CSU és az FDP tavaly októberben mind időben, mind tartalmában, korlátozott feladatra, nevezetesen az 1983-as költségvetés kidolgozására és elfogadtatására vállalkozott. Ennek teljesítése után a kormánypartok vezetői közölték Carstensszel, hogy új választás nélkül semmilyen kormányt sem hajlandók támogatni a Bundestagban. Carstens így bizonyítottan látta, hogy a keresztény-liberális koalíció számszerű többsége ellenére sincs cselekvőképes parlamenti többség a Bundestagban.

Carstens szerint a választás megtartását indokolja az is, hogy a parlament minden pártja, tehát az ellenzéki Német Szociáldemokrata Párt is, az idő előtti választás megtartásáért szállt síkra.

Carstens szerint a mostani döntés egyik pártnak sem nyújt jogtalan előnyt, s az sem volt előre látható, hogy a keresztény-liberális koalíció pártjai számára kedvező volt vagy sem az a tavalyi döntésük, hogy idén márciusban kell választást tartani.

Bonni megfigyelők rámutatnak: tavaly ősszel a CDU és az FDP azért utasította el az SPD-nek az azonnali választásra vonatkozó javaslatát, mert attól tartott, hogy az 1980-as választási ígéretet megszegő FDP kibukik a parlamentből. A kereszténydemokrata és szociáldemokrata vezetők azonban bizott, hogy a választók hat hónap alatt elfelejtik, hogy az FDP egy törvényhozási időszak kelles közepén az SPD-től átvette a CDU-CSU-hoz.

Gustáv Husák 70 éves

Prága (MTI) — Gustáv Husáknak, a CSKP KB főtitkárának, Csehszlovákia köztársasági elnökének 70. születésnapja alkalmából a csehszlovák szövetségi gyűlés (parlament) Csehszlovákia Kommunista Pártja Központi Bizottságának javaslatára a Csehszlovák Szocialista Köztársaság Hőse címet, ennek aranyjelvényét, valamint a Klement Gottwald Erdemrend a Szocialista Haza Építéséért elnevezésű kitüntetését adományozta.

E legmagasabb csehszlovák állami kitüntetéseket pénteken a prágai várban Alois Indra, a CSKP KB elnökségének tagja, a szövetségi gyűlés elnöke adta át Gustáv Husáknak.

Kambodzsa nemzeti ünnepe

PHNOM PENH (SPK). A kambodzsai haza védelmére és építésére alakult egységfront országos tanácsa pénteken ünnepi ülésen emlékeztetett meg Phnom Penhben arról, hogy négy évvel ezelőtt, 1979. január 7-én kiáltották ki a Kambodzsai Népköztársaságot. Az ünnepi ülésen Heng Samrin, a Kambodzsai Népi Forradalmi Párt Központi Bizottságának főtitkára, az államtanács elnöke mondott beszédet.

A kambodzsai vezetők pénteken megkoszorúzták a Phnom Penh-i Győzelem emlékművet.

Olaszország: Sztrájk, tüntetés, rendőri beavatkozás

ROMA (MTI). Rómában a rendőrség szétverte a fém-munkások tüntetését. Pénteken délelőtt több száz fém-munkás vonult a miniszterelnöki palota előtti tere, azzal a szándékkal, hogy a kormány gazdaságpolitikája ellen tiltakozzon. A rendőrök közbeleptek. Három munkás megsebesült.

Olaszország több városából is felvonulásokról és különböző munkásmegmozdulásokról érkeztek jelentések. Napolyban például mintegy háromezer munkás elfoglalta a vasútállomást, s ez fennakadást okozott a vonatközlekedésben. Pomigliano d'Arco körzetében a munkások egy időre megszállták a Nápolyt Barival összekötő autót. Firenzében és Luccében ugyancsak a vasútállomást foglalták el a kormány ellen tiltakozó munkások.

Milánóban általános sztrájkot hirdetett az egységes szakszervezeti szövetség.

Az olaszországi tüntetések és tiltakozások a hét közepe óta erősödtek fel.

Nem végzik ki Mao özvegyét

PEKING (MTI). A kínai igazságügy-minisztérium illetékesei külföldi látogatók előtt megerősítették, hogy nem végzik ki Mao Ce-tung özvegyét, Csang Csinget, valamint legközelebbi munkatársát, Csang Csun-csiaót, akiket 1981. január 23-án ítélték halálra Pekingben. Az 1979-es kínai büntetőtörvénykönyv értelmében a halálbüntetés végrehajtását két évre felfüggeszthetik, s amennyiben az elítélt magatartása lehetővé teszi — azaz megbánást tanúsít —, a büntetést megmásíthatják.

Az igazságügy-minisztérium szakértői véleményüket kínai párt- és kormányvezetők kijelentéseire alapozták.

Managua vendégei

Szinte nem múlik el nap, hogy Nicaraguából ne érkezne hír arról, hogy a Honduraszsal határos térségben újabb incidens volt. Megbízható források több ezer nicaraguai ellenforradalmárról tudnak, akiket Hondurasban — amerikai tisztek irányításával — kiképzőtáborokban készítenek fel a Nicaragua elleni agresszióra.

Managua az elmúlt napokban élesen tiltakozott az amerikai külügyminiszternél, arra hivatkozva, hogy a haladó nicaraguai rendszer elleni akciókat Washington sugalmazza. Két évvel ezelőtt az USA felfüggesztette a Nicaraguába irányuló katonai segítyt, azzal vádolva a sandinista vezetést, hogy a térségben a forradalmi mozgalmakat segíti.

Meglehet, Washingtonban most józanabban ítélik meg a közép-amerikai térséget, mint korábban. Reagan elnök nemrégiben Latin-Amerika néhány országában járt, s tárgyalópartneri szinten kivétel nélkül rosszalották közép-amerikai politikáját. E megjegyzések valószínűleg közrejátszottak abban, hogy most magas rangú katonai küldöttség érkezett Managuába, William Odom tábornok, vezérkari főnök helyettes vezetésével.

A delegáció fontos politikai jelentőségű tanácskozás küszöbén érkezett a nicaraguai fővárosba. Az el nem kötelezett országok koordinációs irodája ugyanis ott tartja rendkívüli üléseit, ezzel is kifejezésre juttatva mély aggodalmát a Közép-Amerikában kialakult feszültség miatt. Ha az USA csakugyan nem törekszik a robbanásig feszült helyzet további élezésére, most jó alkalma kínálkozik a félreértések eloszlatására. A Pentagon küldöttsége meggyőződhet róla: Nicaragua senkit sem fenyeget, viszont joga és állampolgárai iránti kötelessége, hogy határait megvédje.

Managuában érthető bizalmatlansággal viseltetnek a Reagan-kormány iránt. Ha viszont Washington felhagyja a Nicaragua elleni agresszív tervekkel, és jó szándékát tettekkel bizonyítja, ennek a közép-amerikai térség békéjére és biztonságára rendkívül kedvező hatása lenne.

Gyapay Dénes

A Békevilág tanács a prágai felhívás mellett

HELSINKI (TASZSZ). A meg, amelyben konkrét lépés-Békevilág tanács felhívásba seket lehetne tenni a leszer-foglalt állásfoglalása szerint léshéz. A BVT felhívása — a szocialista országok azon amelyet Romes Csandra, a javaslat, hogy a Varsói a BVT főtitkára ismertett Szerződés és a NATO tagál-Helsinki-ben tartott sajtóér-lamaj kössenek szerződést a tekezetlen — felszólítja az katonai erő alkalmazásáról Egyesült Államok és a NATO való kölcsönös lemondásról más tagállamainak kormány-és a békes kapcsolatok fenn-nyait, hogy pozitívan vála-tartásáról, olyan nemzetközi szoljanak a szocialista orszá-lygkör lehetőségét teremti gok prágai javaslataira.

Lassú kibontakozás Lengyelországban

VARSO (MTI). Nem lehet állítani, hogy Lengyelország felett 1983-ban teljesen de-ruilt lesz az ég, de bizonyára nem lesz olyan sötét, mint a múlt év első hónapjaiban, s a felhők lassan eloszlanak.

Igy fogalmazta meg az idei kilátásokat Mieczyslaw Rakowski miniszterelnök-helyettes egy lódi lapnak adott nyilatkozatában. Kifejtette, hogy sikerült előre szorítani azokat a szélsőséges erőket, amelyek korábban konfliktusokat provokáltak, módszeresen szitották a nyugtalanságot, a társadalom megosztására törekedtek, s kénytelenek voltak lemondani az eszközlehetőségeikről. A társadalom megosztására törekedtek, s kénytelenek voltak lemondani az eszközlehetőségeikről. A társadalom megosztására törekedtek, s kénytelenek voltak lemondani az eszközlehetőségeikről.

Ugyanakkor — mondotta Rakowski — azok az erők, amelyeket politikai ellenzéknek is lehet nevezni, nem tettek le a fegyvert. Sokan kö-mült év első hónapjaiban, s a felhők lassan eloszlanak.

A szélsőséges erők egyre kevesebb támogatásra talál-nak a társadalom részéről, ami azonban nem jelenti azt, hogy a társadalom teljesen elfogadná a vezetés, a kormány lépéseit. Ugyanakkor az sem mellőzendő szem-pont, hogy az emberek ma már egyre világosabban lát-ják, mit is akarnak tulajdon-megosztásra törekedtek, s kénytelenek voltak lemondani az eszközlehetőségeikről. A társadalom megosztására törekedtek, s kénytelenek voltak lemondani az eszközlehetőségeikről.

Éleződik a brit-dán halászati vita

Egy dán halászhajó és egy angol őrnaszád a brit területi vizek tizenkét mérföldes határa közelében (Telefotó: AP — MTI — KS)

Termés a gyümölcs

A trétálkozást a csöben ildomos Egyserűen nem kérdezni, hogy mennyi gyümölcs országban — mert a fák alá —, és ud-ság arról faggat-lyen lesz a termés. Akik erről bes-azoknak illik ol-vágniuk, mintha sa-mába haraptak v-derűnek a szájszegl-szabad feltűnnie, m-úgy tűnhetne, hogy tud valami üdvözl-dást a termelésb-mazásban. Persze s-saját háza táján le-oldás és nem más-nan — úgy tudja is szívesen mutog-hozzá, amikor a gy-ölcs elleváro-folyamatát elemzi-san.

A folyamat ugya-tagadás — eléggé. Az őszi gyümölcs-olyan szitokáradat-magával, ami sok-odavezethet, hogy-sírató tsz-elnök e-csúnyát talál mond-vásárlónak vagy é-díva.

— Jó lenne, ha rendeznénk dolga-Sok tanácskozásor-és el, de mindig töb-ban. Ami már ott-gyanús volt, márm-vülállónak, aki ne-a szakma mest-améhez — mondjuk-nemcsak a perme-nem — újabban —tés is hozzátartoz-nyek közül persze-nagyon is világo-„egyszer hopp —kopp” — állapotba-magyar gyümölcs-A termésigadozás-lámvastú pályájáb-latosak, ember leg-pán, aki a kilengé-lábon kiállja.

A Kertészeti Mádi Részös adju-szakemberek köré-reagálást kíváló-készített gyüm-hozamáról. Nem-megdöbbenő me-nem az, hogy a jó-évjáratok között-kétszerez természetes-tapasztalhatók, h-hogy egyes gazda-zott gyakorta ötsz-gyümölcsfajoknál-szeres eltérések is-nak! A biológiai, a-ti és más szakma-néha annyira feler-mást, hogy a bős-mölcsládás egyszé-kívánt gyereke le-pedig ki kell sepe-tárat is. A szaker-fogalmaz: a gyüm-lesben előttünk j-technológia szerv-hogy mindent meg-a termésigadozáb-bőlésért! Mert-gyetlen, és ezbe-idejékorán szembe-ni! És ha ott nem-bettét kézzel, ahol-rakból hektáron- netesen 18 tonná-t-úgy mint nálunk, a-lag valahol 2,5 to-va), akkor tényle-lami a dologban. N-jában véve erre a-ra még jobban a-gyáznunk...

A kutató szerint-lene állítani a tava-ámokfutását. Derr-degével csak a ve-viseltetett közöny-vetekedhet. A cég-lalatoknak még a-dekük, hogy t-módszerekkel m-zák; valójában m-kat is okozhat, né-úgy általában, m-biztosítás mai ren-ilyen irányban t-keket. Másutt-egyszerűsítették-szabadulnak a fa-gyümölcsöktől. A-termelésből, jó ha-foglalkozik vele, a-mert hatósági úto-dályozták a fák-Más gyümölcsfaj-éppen fordítva: e-korábbián két-h-nagobb termés-gondjai nyomán k-a fejszékét, és pe-

A sorozatos merényletek után nagyszabású ellenőrző akciókat kezdtek a megszállt izraeli hatóságok a libanoni Szidon környékén. Képfő: fegyveres izraeli járőr a libanoni kikötőváros utcáján (Telefotó: AP — MTI — KS)

Újabb harcok Tripoliban

Bejrút (MTI) — Az ismételt tüszüneti felhívások ellenére pénteken is folytatód-tak a tüzéségi és kézfegy-verekkel vívott harcok az észak-libanoni Tripoliban, ahol a nap folyamán 16 em-beri életet követelt a város ellenőrzésére törő fegyveres csoportok konfliktusa. Az utóbbi egy hét alatt több mint 180 volt a halálós ál-dozatok száma. Libanon má-

sodik legnagyobb városában szünetel az áramszolgáltatás és a vízellátás. A kórházak képtelenek a sok sebesült ellátására.

Rasid Karami volt minisz-terelnök, a szemben álló vá-lási-politikai csoportok veze-tőiből alakult koordinációs bizottság elnöke egy magas szintű szíriai katonai kül-döntés segítségével próbál-ja helyreállítani a nyugalmat.

Puskaporos légkör

Alig egy évvel ezelőtt, amikor Zimbabwe délnyugati részén fellángoltak a harcok a hadsereg egységei és a kormányellenes fegy-veres csoportok között, a tekintélyes londoni lap, a The Times a következőket írta: ezt a vizslyt a szomszédos Dél-afrikai Köztar-saság fehér lakossága kö-reiben kárörvendően figye-lik. Igazoltak látják az ál-taluk sokat emlegetett té-telt: egy fekete kormány mindig csak zűrzavart okoz, a törzsi megosztottság pedig kiirthatatlan, és mindig konfliktusokba torkollik.

Az utóbbi napokban újra arról érkeztek hírek, hogy Zimbabwe délnyugati vi-dékén, a Matabeleföldön, a Robert Mugabe vezette fe-kete többségi kormány ka-tonáinak és rendfenntartó erőinek hajsztá kellett in-dítani ugyancsak fekete, banditákként élő lázadók ellen. Az üldözők a sho-na, a banditák a ndebele-népből valók ugyan, csak-hogy messze nem pusztán törzsi jellegű konfliktus az, ami ma Zimbabweben tör-ténik.

Az 1980-ban függetlenné vált, az afrikai átlagnál jó-val gazdagabb országban épp hogy megindult a nem-zetté válás folyamata, s ez még külön megnehezíti a többségi kormányzat hely-

zetét, azt, hogy a hatalom stabilizálásának gondjaival megküzdhessen.

Ismeretes, hogy 1980-ban az elsőpró választási győ-zelmek emelte a kormány-fői székbe Robert Mugabét, az egyik felszabadítási mozgalom, a ZANU veze-tőjét. A másik felszabadi-tási szervezet, a Joshua Nkomo vezette ZAPU gyengébb választási er-deményei alapján eleve hát-térbe szorítottan vált Mu-gabéék koalíciós partneré-vé. Nkomo pártja nem tu-dott megbékélni választási vereségével, s ez is egyik oka volt annak, hogy a kormánykoalíció a múlt év elején gyakorlatilag fel-bomlott. Mugabe kormány-ellenes összeesküvéssel is megvádolta Nkomót.

A ZAPU korábbi gerilla-hadseregének fegyveresei nagyobbrészt bekerültek az új hadseregbe, de ahogy tel-t az idő, több százan kö-zülük — revánsvágytól, csalódottságtól s egyéb in-dítékoktól vezérelve — de-zertáltak, s banditákká zül-löttek le csakúgy, mint azok a gerillatársaik, akik nem kerültek be a hadse-regbe, és a polgári életben sem találták meg a helyü-ket. Embereket — köztük külföldi turistákat — rabol-tak el, gyilkoltak, és telje-

szétbomlasztották Matabeleföld biztonságát.

Miközben az ország más vidékein viszonylag nyugalom van, Matabeleföldet a kormányzat valószínű katonai megszállás alá helyezte. A szigorú biztonsági intéz-kedések persze nem tetsze-nek a helyi lakosságnak, a ndebelek népéhez tartozó törzseknek, és ezért előfor-dul, hogy cinkosságot vá-lalnak a banditákkal. A hús-harminc fős csoportokban az erők mélyen bujkáló banditák politikai jellegű próbálnak adni kö-zönséges bűncelekmé-nyeknek, s azt a látszatot kelteni, mintha Nkomo pártjának fegyvereseiként cselekednének.

Nkomo azonban minden csalódottsága ellenére sem vállal közzétesztet velük. Mugabe kormányfőnek nehéz a helyzete. Meg kell találnia az együttműködés, az együttélés módját mind a gazdasági szempontból nélkülözhetetlen fehér ki-sebbséggel, mind Nkomo pártjával és a mögötte álló tömegekkel.

Mugabe politikai rugal-masságán és Nkomo reali-titékén is múlik, hogy a kormány mikor fordíthat-ja végre egész erejét Zim-babwe gazdasági fejleszté-sére, a szegényparaszti tö-megek és a munkanélküli városiak helyzetének javítására.

Kurucz János

Termésingadozás a gyümölcsösökben

A tréfalokozást a gyümölcsösben ildomos elkerülni. Egyszerűen nem illik megkérdezni, hogy végül is mennyi gyümölcs terem az országban — mert sok kerül a fák alá — és udvariatlan, hogy arról faggatózni, mi lesz a termés jövőre? Ilyen lesz a termés jövőre? Akik erről beszélgetnek, azoknak illik olyan képet vázolniuk, mintha savanyú almába haraptak volna. A derűnek a szájszagletben sem szabad feltűnnie, mert talán úgy tűnhetne, hogy az illető tud valami üdvözítő megoldást a termelésben-forgalomban. Persze olyat, ami saját háza táján lenne megoldás és nem másutt, ahonnan — úgy tudja — mindig is szívesen mutogatnak át hozzá, amikor a guruló gyümölcs ellevárodásának folyamatát elemzik hosszasan.

A folyamat ugyanis — mi tagadás — eléggé bonyolult. Az ősi gyümölcsfolyam olyan szitokáradatot hozott magával, ami sokak szerint odavezethet, hogy az áruját eladó tisztelettel megvárja, amíg a csúnyát talál mondani a felvásárlónak vagy éppen fordítva.

— Jó lenne, ha egyszer rendeznénk dolgainkat! — Sok tanácskozáson hangzott ez el, de mindig többes számban. Ami már ott és akkor gyűlt össze, mármint a kivállalónak, aki nem ismerte a szakma mesterfogásait, amihez — mondjuk — már nemcsak a permetezés, hanem — újabban — a ködösítés is hozzátartozik. A tényleg közlő persze némelyik nagyon is világos; olyan „egyszer hopp — másszor kopp” — állapotban van a magyar gyümölcstermesztés. A termésingadozások a hullámvonalú pályájához hasonlóan, ember legyen a talpán, aki a kilengéseket két lábon kiállja.

A Kertészeti Egyetemen Mádi Részó adjunktus a szakemberek körében élénk reagálást kiváltó elemzést készített gyümölcsösök hozamáról. Nem is igazán meglepő megállapítása az, hogy a jó és a rossz évszámok között házakban kétszeres termésingadozások tapasztalhatók, hanem az, hogy egyes gazdaságok között gyakorta ötszörös, egyes gyümölcsfajoknál pedig tízszeres eltérések is mutatkoznak! A biológiai, a természeti és más szakmai tényezők néha annyira felerősítik egymást, hogy a bőséges gyümölcsaldás egyszerűen nem kívánt gyerek lesz, máskor pedig ki kell seperni a rakatát is. A szakember így fogalmaz: a gyümölcstermelésben előtűnik járónál a technológia szerves része, hogy mindent meg kell tenni a termésingadozás kiküszöböléséért! Mert a piac kegyetlen, és ezzel a ténnyel idejekorán szembe kell nézni! És ha ott nem ülnek ölbetett kézzel, ahol kajsziabackból hektáronként történetesen 18 tonnát terem (nem úgy mint nálunk, ahol az átlag valahol 2,5 tonna alatt van), akkor tényleg lehet valami a dologban. Mert alapjában véve erre a 2,5 tonnára még jobban kellene vigyáznunk...

A kutató szerint meg kellene állítani a tavaszi fagyok áramfutását. Dermesztő hűtővel csak a vele szemben viseltetett közöny fagyossága vetekedhet. A cégeknek, vállalatoknak még az sem érdekük, hogy tudományos módszerekkel meghatározzák: valójában milyen károkat is okozhat náluk a fagy úgy általában, mert már a biztosítás mai rendszere sem ilyen irányban tereli érdekeiket. Másutt kedvetlenül egyszerűsítették a dolgot: szabadulnak a fagyérzékeny gyümölcsöktől. A mandula például eltűnt a nagyüzemi termelésből. Jó ha egy üzem foglalkozik vele, az is azért, mert hatóságai útton megakadályozták a fák kivágását. Más gyümölcsfajoknál meg éppen fordítva: egy-egy, a korábbi két-háromszorta nagyobb termés értékesítési gondjai nyomán készítik elő a fejszéket, és pedig — fur-

Sikeres start, félsikeres folytatás

MEGYEI KÖRKÉP AZ ÁTSZERVEZETT VÁLLALATOKRÓL

Hajdú-Bihar tíz gazdasági egysége korábban tröszt szervezetben vagy valamilyen nagyvállalat gyáráként működött. A központtól való függés minden előnye és hátránya felfedezhető volt e tíz gazdasági egység valamelyikénél, így nem csoda, hogy az önállóságra szölgött, „fentről érkező” döntést sok helyütt kedvezően fogadták. A Hajdúsági Cukorgyár, a Debreceni Dohánygyár és a Dohánykutató Intézet 1980-ban, a Debreceni Közüti Építő Vállalat 1981-ben önállósodott. Az elmúlt év elején végrehajtott átszervezések nyomán a Debreceni Konzervgyár, a Debreceni Baromfi-feldolgozó Vállalat, a Hajdú-Bihar megyei Mezőgazdasági Ellátó Vállalat, a Biharkeresztesi Emelőgépgyár, a Debreceni Cipőgyár és a Debreceni Kötöttáru-gyár lépett az önállóság útjára.

Általánosítható tapasztalat, hogy a szervezeti változások előkészítése differenciáltan történt. A minisztériumok igyekeztek az önszíténi, a trösztök és nagylétszámú vállalatok az átszervezés tendenciáit intézkedési tervvel dolgoztak ki. Egyedileg teremtették meg a Hajdúsági Cukorgyár gazdálkodási feltételeit. Ugyanakkor egyes vállalatok szervezeti változásának előkészítése nem volt kifogástalan. Gyakori — még a jól előkészített szervezeti változások esetében is, hogy késve adnak ki bizonyos intézkedéseket.

Ahol az év elején történt a szétválás, vitás kérdések maradtak a vagyonmegosztás és a korábban közösen vállalt kötelezettségek szétosztása. Noha erre elméletileg felruháru végén már sor kerülhet, megállapítható az is, hogy több esetben hónapokig, akár egy évig is elhúzódott a pénzügyi kérdések rendezése. Például a Debreceni Közüti Építő Vállalatnál 1981 végén rendezték a vitás kérdéseket, és ez — a fejlesztési alap vonatkozásában — hátrányosan érintette a debreceni gazdálkodó egységet. A számítótól nagyobb mértékben terhelték meg a vállalatot.

A jogi szétválás után az sem segítette az önállóságot, hogy a korábbi szervezetben történt beruházások kötelezettségeit oly mértékben terhelték a hajdú-bihari egységekre, amelyek nem voltak

arányban a megyében található részlegek, gyáregységek, gyárak eszközállományával, termelésével.

Szanálják az Emelőgépgyárat?

Mint arról már többször beszámoltunk, a Biharkeresztesi Emelőgépgyár rendkívül hátrányos helyzetből: pénzügyi, gazdasági nehézségekkel kezdte önálló gazdálkodását. Kérték a hitel-visszafizetés átütemezését, hiszen a nagyvállalattól örökölt 35 millió forint beruházási és 9 millió forint forgóalap-megelőlegezési hitel ellenében 1985. december 31-ig — még jó esetben is — csak 15 millió forint fejlesztési forrás képződhet. Már 1982-ben látszott, hogy az Emelőgépgyár kritikus helyzetbe került. Legfrissebb információink szerint még nincs döntés a hitel átütemezésében, így az is elképzelhető, hogy szanálni kell a biharkeresztesi gyárat. A vagyonmegosztás jó néhány esetben nem volt mindenben korrekt. Már említettük a Debreceni Közüti Építő Vállalatot, de példaként ide sorolhatnánk a Hajdú-Bihar megyei Mezőgazdasági Ellátó Vállalatot. A tröszt felosztása után a számítótól 14 millió forintos fejlesztési alap helyett csak 2,3 millió forintot kaptak. A forgóeszközök eredeti eszköszintjük alig 90 százalékát kapták vissza, és volt olyan vállalat, ahol ez meghaladta a 98 százalékot.

Az önálló működéshez szükséges szervezeti és személyi feltételeket a vállalatok mindenütt megteremtették, értelemszerűen az alkalmazott létszám is növekedett.

Általános tapasztalat, hogy az önállóság első évében a korábbi időszakban végzett tevékenységet folytatják az önállóított vállalatok, de már akkor is megkezdik a termékszerkezet átalakítását és gazdasági, pénzügyi helyzetük javítását. Sikeres volt a start a Debreceni Dohánygyárban, ahol 1981-ben kimagasló eredményt ért el. Átlagon felül volt a bérfejlesztés, csökkent a létszám. A Debreceni Közüti Építő Vállalat a termékszerkezetét úgy alakította, hogy a csökkenő beruházási lehetőségek ellenére is az eredmény növekedjen. Az 1981-

ben realizált, több mint 44 millió forintos nyereség a 82. évi induláshoz jó alapot teremtett. A Hajdúsági Cukorgyár is sikeres startot vett.

Az 1982. elején és az év közben hozott központi intézkedések, a gazdasági környezet változásai nehezítették a már korábban és főként tavaly önállósult vállalatok helyzetét. A nagyobb teljesítmény, az exporttervek mennyiségi teljesítése ellenére kedvezőtlen tendencia, hogy a tőkés export eredményessége nem érte a kívánt mértéket. A tervezettnél többet exportált a Hajdúsági Cukorgyár, a Debreceni Baromfi-feldolgozó Vállalat, de az alacsony világgazdasági áruk csökkentik a vállalat eredményét. Lényegében ugyanez az oka annak, hogy a Debreceni Konzervgyárban a gazdaságossági számítások az export árbevétel eredmény oldalán 27 millió forint várható veszteséget jeleznek.

A sikeres start után tehát a folytatás csak félig sikerült. Arra is akad példa, hogy a csökkenő piaci kereslet és egyéb okok hatására már az elmúlt évi tervben sem tudták célként kitűzni az 1981. évi eredményeket. A Debreceni Dohánygyárnál az is sújtotta a vállalatot, hogy a tröszt szervezet megszűnése után lebontott fejlesztési és tartalékalap visszapótlási kötelezettség 1982-ben és idén is terheli a vállalat adózott, érdekeltég alapjait szolgáló felosztható eredményét. Ez a Dohánygyár beruházási döntéseit négy éven keresztül befolyásolta. Illetve befolyásolja. A 81. évi siker után már tavaly is 20 százalékkal csökkentették a tervet, s noha a gépi kapacitások rendelkezésre állnak, ugyanez a tendencia folytatódik.

Kevesebb a nyereség

A vállalatok jövedelmi helyzete — nem az önállóság hatására — a tervezettnél kedvezőtlenebben alakult. A 82. évi várható eredményt a bázist és a tervezettnél csak néhány vállalatnál haladja meg. Így a Debreceni Cipőgyár, a Debreceni Kötöttáru-gyár és a Hajdú-Bihar megyei Mezőgazdasági Ellátó Vállalat áll kedvező helyzetben.

Önálló elemzést igényelne az átszervezés utáni árképzési gyakorlat. Míg az árképzéssel korábban a hajdú-bihari gazdasági egységek nem, vagy alig foglalkoztak, a vállalatok árpolitikai magatartását érdemes lenne külön vizsgálat alá venni. Nemrégiben a Pénzügyminisztérium Ellenőrzési Főigazgatóság Hajdú-Bihar megyei Igazgatóságának szakemberei elemezték a vállalati átszervezések tapasztalatait. Az árképzés vizsgálatánál érdekes dologra bukkantak. Volt olyan termelői egység, ahol a magas nyereség nem a hatékonyságot, hanem a kompetitív szférában a követési gyakorlatot érzékelteti. Előfordult ugyanis, hogy egyik vállalatnál annak a társvállalatnak árait követették, amelyek a legjobban hasonló, de egyben a legkedvezőbb termelői áru terméket gyártotta. Hangsúlyozni érdemes, hogy a szóban forgó vállalat árarányosítással kialakított árképzési gyakorlatát jóváhagyták, így ez jogilag semmiképpen sem kifogásolható.

Egyetlen cikkben természetesen nem lehet mindenre kiterjedően elmezni, hogy a tröszt szervezetből kivált vállalatok és a nagyvállalatokból önállóított gyáregységek hogyan élnek lehetőségeikkel. Annyi általánosítható, hogy a tröszt tagvállalatoknál — már csak a méretekből fakadóan is — több a szakember, nagyobb a gazdálkodási gyakorlat. Úgy érzem, az előbbieknél alacsonyabb az is meg lehet fogalmazni, hogy az önállóságra „jött” vállalatok sikeres startja után félsikeres volt a folytatás.

A továbblépés, a gazdaságos termékszerkezet kialakítása egyre inkább függetlené válik attól, hogy korábban milyen szervezetben, milyen önállósággal gazdálkodhatnak ezek az egységek. Az egymástól gyökeresen eltérő profilú gazdasági egységek önállósodásának vizsgálata, a különböző feltételek összehasonlítása azt is mutatja, hogy egy felső szintű döntés végigvitele során a gazdaságilag gyengébb, az éppen akkor leváló kiváló vállalatok könnyebben kerülhetnek — és mint a példák mutatják: kerülnek — hátrányos helyzetbe, mint a trösztök jogutódai vagy a megmaradt nagyvállalatok.

Hajdú István

Fejlődésünk kulcsa az anyag-és energiatakarékosság

Egyre jobban erősödik az a felismerés, hogy gazdaságunk egyensúlyának erősítését a nemzeti jövedelem felhasználásának csökkentése mellett a nemzeti jövedelem nagyobb ütemű növelésével is segítsük elő. Ehhez ki kell dolgozni és meg kell valósítani a gazdaságaktivizáló programot. A jelenlegi korlátozások — amelyek ismert okok miatt szükségesek — hosszú távon zavarhatják az újratermelési folyamatot, és a felhasználást korlátozó intézkedések olyan helyzetet eredményezhetnek, amelyek újabb korlátozásokat idéznek elő. Ezen önmagát erősítő negatív folyamatot számolja fel több központi döntés és döntést előkészítő kutatás.

Az 1981–2000 közötti évekre készülő hosszú távú tervezés is — amit Illés János, az Országos Tervhivatal főosztályvezetője a Közgazdasági Szemle 1982. 12. számában ismert — a termelési ösztönző intézkedéseket helyezi előtérbe. Ezen terv figyelembe veszi hazánk demográfiai adottságait, a természeti erőforrásokat, gazdaságunk szerkezeti adottságait, a világgazdasági környezetet, társadalmi céljainkat.

A hosszú távú terv arra épül, hogy egy évtized átlagában évi 2,5 százalékkal gyorsabban növekedjen az

export, mint az import. Ezen cél három növekedési pályán valósítható meg.

Az első alternatíva szerint jelentősen, évi 6 százalékkal kellene az exportot növelni. Ez lehetővé tenné az import 3,5 százalékos emelését, ami a nemzeti jövedelem évi 3 százalékos gyarapodását alapozná meg. Ez a lehetőség azért valósítható meg nehezen, mert a világkereskedelemben nem számolhatunk nagy fejlődéssel. Emellett tőkés exportunk mintegy 90 százaléka konjunktúrától függő termék, a konjunktúris előrejelzés pedig nem kedvező a tőkés világban. Élelmiszer-kivitelünk ugyan jelentős, de nem valószínű, hogy sikerül tovább növelni.

A másik változat a világkereskedelemben várható növekedésével arányos, és a magyar struktúra által is biztosítható évi 4 százalékos exportnövekedéssel számol, ami csak 1,5 százalékos importemelkedést tesz lehetővé.

A harmadik elképzelés szerint az import évi 1,5 százalékos növekedése mellett is elérhetjük nemzeti jövedelmünk 3 százalékos emelését, de ez a termelési hatékonyságának számottevő javítását követeli meg. A legfontosabb az, hogy a gazdaságban anyag- és energia-

felhasználást csökkentjük. Ezen fontos döntés tényezőinek kezdeti lépései már megfigyelhetők, hiszen 1982-ben 1979-hez képest népgazdaságunk energiainportja 25 százalékkal, anyag- és alkatrészimportja pedig 11 százalékkal csökkent. Központi gazdaságaktivizáló programjaink további kedvező eredményeket ígérnek, azonban a technika, technológia fejlesztésével, a szakképzettség népgazdasági igényeknek megfelelő fokozásával, az anyagi és erkölcsi érdekeltég fejlesztésével még többet tehetünk a fajlagos költségek csökkentése érdekében.

Az elmúlt években élelmiszer-gazdaságunk döntően hozzájárult a népgazdasági egyensúly helyreállításához. Ezen ágazatban nagyobb a vállalkozói és innovációs tevékenység, mint az iparban. Hollandia és Dánia után hazánk Európa legnagyobb nettó agrárexportőre. Ezt a kimagasló eredményt úgy érték el, hogy mezőgazdaságunk 10 százalékkal kisebb területen, fele annyi munkaerővel, de jóval jobb eszközellátással kétszer annyit termelt, mint 25 évvel ezelőtt, a magángazdálkodás idején. Ez a tény is aláhúzza a termelői és termelési viszonyok valamennyi elemének állandó korszerűsítését.

Dr. Takács Imre

Budapest. Az Egyesült Izzó kutatóintézetének laboratóriumában széndioxid lézerekészülékét fejlesztették ki sebészeti célokra (MTI-fotó — Tóth Gyula)

Alkotó fiatalok

Az Alkotó Ifjúság pályázata beérkezett pályaművekből nyitott kiállítás, az ehhez társuló szakmai tanácskozások akkor, az események idején elsősorban a fiatalokat érintették. A dolog így lenne természetes, ha a kiállított munkák gazdasági hasznuk mellett nem lennének nagyobb közösség számára is fontosak, szélesebb társadalmi-politikai távlatokból. Ha ma sok gazdasági gondot küszködünk, annak egyik oka az is, hogy az elmúlt években, s nem a nagy, a központi, hanem az ennél — szerintem — fontosabb helyi fórumokon nem kaptunk meg azt a rangot az újítás, az alkotó tevékenység, amivel rendelkeznie kellett volna. Első példánk éppen ezt mutatja.

Meglepve láttam...

Pavlo Miklós most a Debreceni Kötöttárugyár fejlesztő-mérnöke. Leszerelése után a MEZŐGÉP debreceni gyárához került vissza, célgerjesztésért.

A nyugatnémet exportra kerülő permitt-előkészítő gépek tartályát korróziógátlós acélból készítette akkor, az üzem. Ennek külső megjelenésére is adunk képet, két dolgozó négy óra hosszas fáradság munkájára került, hogy az 1,5-szer 3 méteres táblákat díszítőpikkelyezéssel megmunkálják. Nos, akkor készítettem az első (elektromechánikus) gépet, az itt, az ifjúságpolitikai centrumban látható kiállítási darab elődjét, s így egy ember 20—25 perces munkával elérte az említett feladatot. Beadtam újításként. Közben eljöttem az üzemtől, mert kevés volt a keresetem, és bár fiatal vagyok, de családom. Az újításgomat 1982 februárjában — a rendeletben előírt hatvan napon jóval túl! — elfogadták. Aztán úgy hozta a szerencsém, hogy hivatalosan részt vettem egy gépbevezetésben, ahol meglepve láttam, hogy volt vállalatom el akarja adni a dokumentációt, s tárgyal is különféle cégekkel, anélkül, hogy én erről tudomást szerezhettem volna. Ráadásul olyan kevéért, aminél a gép jóval többet ér — elég, ha arra rámutatok, hogy számtalan helyen kellene ez a gép a magyar iparnak az exportra menő gyártmányokhoz. Emellett átdolgoztam a gépet, közben 10—15 percnyire lecsökkentem a munkaidőt vele, csökkent az önköltsége is. Amit a MEZŐGÉP mint dokumentációt eladott, az egy működésképtelen gépet eredményezt egyébként... Az új, módosított gép szabadalmaztatásra lenne, viszont nyilvánosságra lett hozva. Annak örülök, hogy velem is tárgyalnak azon cégek közül, melyeknek a MEZŐGÉP eladta vagy el akarta adni. Hogy fokozzák a zavart ügyleteket, a MEZŐGÉP Trósz pályázata is elküldték egy másik géppel együtt az enyémet is, idegen nevek alatt, az enyémet fel sem tüntetve.

Nálunk gyártanak-e egyáltalán ilyen díszpikkelyezett lemezt? — Nem, az illet (pontosabban: szálirányban csiszolt), Japánból vagy Olaszországból hoztatja az, akinek szüksége van rá. —Ha nagyobb lenne a jövővel, de a kereset, újításhoz? — Ha nem volnék rászoruló, hogy mellékjövedelemmel kiegészítsem a fizetésem, talán nem csinálnám... — Biztos? — Hát... ennyire foglalkozom nem járnék talán utána. A MEZŐGÉP-nél a KISZ-titkár volt az, aki mellém állt, így jutottam ide az Alkotó Ifjúság kiállítására is. A dolgok természeténél fogva másoktól hamarabb, jobban elvártam volna a segítséget.

„Meggondolások”

Török Imre, a Hajdúszoboszlói Állami Gazdaság központi termelési körzet-

igazgatója a beszélgetés közben bólogat, s az okokat említi, melyek akadályozzák az újítási tevékenységet.

— Az újítónak a részesei alapján fizetik ki a díjat, ez is visszatartó erő sok helyütt, de a legfontosabb tényező az emberi, az hogy mindig jönnek a „meggondolások”. Márpedig ez az egész Alkotó Ifjúság pályázat anyit ér, mint amennyi megvalósul belőle. Akár a könyvtárban, ahol az olvasott könyv mennyisége a fontos, nem az, összesen hány kötet permosodik a polcon. Az emberek nem rosszak, mondta Helvétius, csak alá vannak rendelve érdekeiknek. Pedig nincs más út, szerintem, mint az állandó megújulás.

— Neked egy dolgozatod szerepelt a pályázaton.

— Igen, nálunk a gazdaságban 1980-ban, energiatakarékossági okok miatt beindult a nedves kukoricadara tárolása, vásárolt a HÁG egy darálót. Ezt egy univerzál géppel kellett meghajtani, márpedig egy traktor, ha októberben egy hónapig szánt, többet hoz, mint ha a darálót hajtáná. Kiszámoltuk. Ezért aztán az ebesi területi gépműhely Petőfi Szocialista Brigádja, s ez az igazán fontos: *meglevő haszonanyagból* megépítette a motort.

Gazdaságunkban egyébként évente 50 az elfogadott, 5—10 az el nem fogadott újítások száma... A tények azt mutatják, hogy a dolgozók fejében is van gondolat. Szóval a darálót a Bálbolnai Állami Gazdaság gyártja, 600 ezerért adják — mi 80 ezer forintból kihoztuk! S erre született a dolgozatom: „Ésszerű anyagta- karékosság a mezőgazdaságban” a címe. Azt akartam ezzel bemutatni és közkinccsá tenni, hogy milyen óriási lehetőség van a célszerű munkában — hiszen mindenütt van bontandó régi gép, és itt a nyakunkon a kényszer is, hogy mindent hasznost-sunk. Azt hiszem, még egyetemi diplomamunka-témának is érdemes lenne kiírni például egy kombájn célszerű bontását. Az ilyen elfekvő gépekről katalógust kellene készíteni, sok használható rész van bennük. Most az az, hogy meghibásodik egy gép, szokás szerint nincs hozzá alkatrész, vegyük ki az óskából, aminek ez az alkatrésze még jó lehet.

Pavlo Miklós nem állja meg, hogy közbe ne szóljon: — A Kötöttárugyárban éppen most dolgozunk mi is azon, hogy a százazres kötött-felhasználás költségein csökkentsünk: van ugyanis amelyiknek a feje, van amelyiknek a lába török le. Talán keményforrasztással lehet belőlük, néhányból legalábbis, épet csinálni, s azzal is kevesebbet kell az újból használni.

— En azt hiszem — veszi vissza szót Török Imre —, hajlamosak vagyunk arra társadalmilag, hogy inkább a *nevet* keressük, mint az *igent*, ha valami új felbuk-

kan. Legalábbis eddig ez ment... De át kell törni a korlátokat!

Barcsa Gábor (a Debreceni Konzervgyárból) nemhiába információs rendszer megoldásán dolgozott — munkájának neve: több csoportos távvezérlő berendezés —, most is az információt említi lényeges pontként.

— Az információ oda- visszajelzése a legproblémásabb. Az alkotások és a felhasználók közöttire gondolok. Az Alkotó Ifjúság Egyesülés nagy lépés volt előre, le a kalappal a KISZ KB előtt, ahhoz képest, ahogy a többi illetékes kezelte ezt az ügyet. A vállalati újítási előadó például menedzser kellenne hogy legyen. Talán kiadvány is elkélne, rövid leírásokkal az újított témákról.

Akadály helyett segítség

Török Imre nem állja meg, hogy ne említse az állami gazdaság példáját:

— Mi körbeküldjük házon belül minden munkahelyre az újítási témajavaslatot, összefogva benne a problémákat, ki a munkahelyi vezető, akinél jelentkezni lehet ezekre, s azt is odaírják, mennyi a feladattervi költség, amit az újítás kivétel is megkap az, aki elvégzi a munkát.

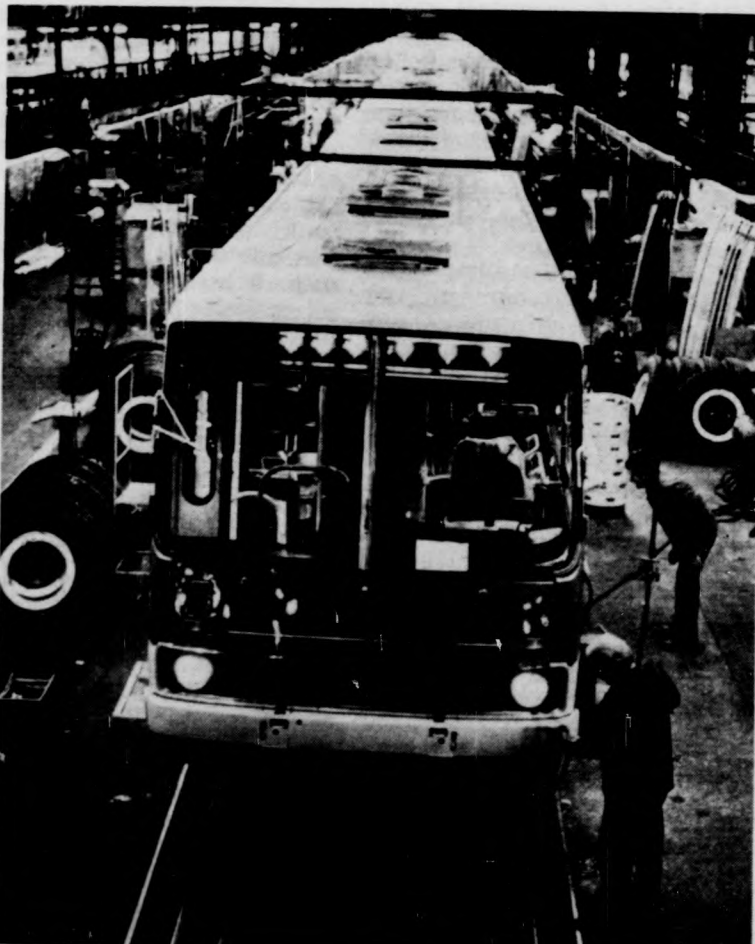
Ilyen probléma, mint Pavlo Miklós, nálam nem volt — folytatja csöndesen Barcsa Gábor —, de nem is támogatnak. Itt, e téren, nagy a hiányosság. Az üzemek talán közösen is létrehozhatnának egy menedzserirodát... A távvezérlő berendezés egy érpáros (2,5 millió forintos megtakarítást eredményezett, közbevetve), az impulzushosszal operáltam. Minden bitet kétszer veszt, s ha elvégződik a kábel, a legutolsó állapot megmarad. Az olaj-, víz-, földgázutakban lenne nagy haszna. Az anyagköltség összesen csak hatvan forint.

Pavlo Miklós közbekezd: — Szóval egy egyszerű telefonbeszélgetés mellett talai ugyanazon az érpáron távvezérelhet egy berendezést?

— Hogyne. — Hát ez az igazi tartalék, az ember, végső soron — kommentálja Török Imre.

Az asztal mellett ülő alkotó fiatalok folytatják a beszélgetést, újabb és újabb alkalmazási területeket ajánlva egymásnak, elgondolkoznak az akadályokon, amik munka közben felmerültek. Nem tagadják meg újított voltak az egy mégoly egyszerű beszélgetésben sem, s tagadhatatlanul élveztes társalgás ez, ami kialakult, még ha felszavakkal, mondat-töredékekkel folyik is. Értik egymást. Csak többen lennének, akik őket is megértik, és főleg segítik, közös érde- künkben...

Szilágyi Gábor

Van-e tekintélye?

TANÁCSSELENIK HAJDÚDOROGRÓL

Az elmúlt évek során dr. Kocsis Miklósról kevesebbet hallottam, mint az általa vezetett tanács munkájáról. Közigazgatással foglalkozó vezető szakemberek — egy időben — gyakran hangoztatták, hogy a hajdúdorogi tanács dolgozóinak példamutató feladatokat, számtalan, azóta elfogadott újítást vezettek be itt először. Amolyan kísérletként közgazgatási helyszín, ahol mindenáron kerülni szeretnék a sablont, a rosszul értelmezett rutint.

Jó hire van tehát a dorogi tanácsnak, úgy is fogalmazhatok, hogy bizonyos körökben tekintélyt vívott ki. Abban biztos vagyok, hogy ezeket a sikereket elsősorban személyekhez kell kötni, hiszen hiába az okosan ki-munkált, megtervezett új módszer, ha nincs aki végrehajtsa, megvalósítsa.

A már sokat bizonyított közgazgatási gépezet első számú irányítóját, a tanácselnököt azért kerestem fel, hogy megtudjam, milyen szakmai, emberi tulajdonságok szükségesek ahhoz, hogy egy kollektívát — és vele együtt annak vezetőjét — elismerés övezzen.

Felfelé a ranglétrán

Nem hiszem, hogy a tanácselnöki munkakör azon hivatások közé tartozna, amelyeket oly szívesen emlegetnek a gyerekek pályaválasztási álmodásaik közepette. Nem sorolható az ügyvezető alapszakmák közé, ám ellátásához valamilyen alapszakmára (diplomára) szükség van. Hogyan lesz mégis valakiből tanácselnök? Riportalanyunk talán az átlagosnál is hamarabb került a közigazgatás vonzá- sába.

— 1956-ban szerettem le a katonaságtól, és mint helyi születésű, Hajdúdorogon helyezkedtem el bérelszámolóként — idézi vissza pályakezdetét Kocsis Miklós. — Nem sokkal később, 1957 tavaszán meghívtak a tanácsra igazgatási csoportvezetőnek. Huszonhárom éves voltam ekkor. Nyugodtan mondhatom, hogy a dolgok sűrűjébe csöppentem: az ellenforradalom után olyan feladatokat kaptam, amelyek valóban megedzetek. Nagyon időm sem volt gondolkodni: vajon jó lesz ez nekem, vagy sem. Közben teltek a hónapok, és elérkezett életemben egy fontos állomás. Az államigazgatási eljárásról kapcsolatos új szabályokról kellett vizsgát tennem, és az erre való felkészülésem során tudatosult bennem: érdekel az a munka, hivatás.

A hajdúdorogi fiatalember azonban nem rekedt meg csupán a tanács munka mellett. Az akkoriban alakuló községi KISZ-szervezet vezetője lett, a politikai munka

mellett pedig egyik legbiztosabb tagja volt a községi futballcsapatnak. Kocsis Miklós — a tanácshoz kerülése utáni harmadik évben — közvetlen főnökének biztatására beiratkozott a budapesti ELTE Állam- és Jogtudományi Karára. Alig valamivel ezelőtti lépését megelőzően újabb bizalmat kapott feletteseitől: huszoneg éves korában megválasztották a községi tanács végrehajtó bizottsága titkárává.

A hatvanas évek elejére úgy emlékszem, mint az alapozás időszakára. A helyi feladatok rendkívüli módon megnövekedtek, a fejlesztés, a lakossági alapellátás, a kereskedelmi hálózat létrehozása került előtérbe. A tanácsok önállóságát erősítették ezek a tennivalók. Vbtitkárságom idején fogtunk hozzá az ivóvízhálózat kiépítéséhez (jelenleg 42 kilométer hosszal tartunk). Fokozatosan — lehetőségeinkhez mérten — meghonosítottuk az ipart, de ezt megelőzően, nem kis nehézségek árán végrehajtottuk a mezőgazdaság szocialista átszervezését.

A fiatal tanácsi tisztségviselő az egyetemen szerzett elméleti ismeretek és a több éven keresztül összegyűjtött gyakorlati tapasztalatok egybevetésével igyekezett megfelelő színvonalon irányítani a tanács munkát, a hivatali apparátus napi feladatait. A sohasem lankadó energiájának köszönhetően 1963-ban úgy ismerték el munkáját, hogy függetlenül végrehajtott bizottsági elnöke-helyettesé neveztek ki. Két évvel ezután pedig a vb-elnöki teendők ellátásával bízta meg. (A tanácselnöki elnevezés 1970. januártól érvényes.)

A tanács munkája: szolgálat

Elnöki kinevezésemmel egy időben befejeztem az egyetemi tanulmányaimat is. Ettől kezdve csak a tanács munkára összpontosítottam. Az imént azt kérdezte, mit szerettem meg leginkább? Már igazgatási csoportvezetőként is büszke voltam arra, ha egy határozat tartalmi és alakai szempontból kifogástalan volt. Minél fejlebb léptem a tanács ranglétrán, annál nagyobb hatással volt rám, ha valami megvalósult a községben.

Túl az ipar létrehozásán, a szocialista mezőgazdaság kialakításán, egyre többször kaptak olyan megbízást, amely arra utalt, hogy a hajdúdorogi tanács a közigazgatás korszerűsítéséért sokat tehet. Ez már a közműültat idézi.

Az ilyen jellegű megbízások elsősorban központi akaratból táplálkoztak úgy, hogy közben mi is meg tudtuk valósítani saját elképzeléseinket. Felfigyeltek — még az 1960-as évek végén arra, hogy egyre-másra építünk meg új létesítményeket, hogy nem tanácsipénzeszközöket használunk fel. A község különböző szerveivel, intézményeivel sikerült olyan jó kapcsolatot kialakítani, hogy segítségükkel nagyobb horderejű változtatásokat is végrehajthattunk. Az intézmények vezetői megértették, hogy az általuk rendelkezésünkre bocsátott pénzforszások a község javát szolgálják. Kétségtelen, ezekben az időkben a tanács dolgozóinak, de elsősorban nekem, jó rábeszélőkészséget kellett tanúsítani. Úgy hisszük, a jó propagálói voltunk. 1970-ben, az új tanácsotörvény megjelenésével egy időben addig szokatlan fogalom jelent meg a közigazgatási szó-kincsben. Tölem származóan használtuk először a tanácsokra a szervező-szolgáltató tevékenység megjelölését. Érdekesnek hatott, később azonban széles körben elterjedt, nemcsak a szóhasználatban, hanem alkalmazásában is. 1973-ban a megye

nagyközségei közül elsőnek hoztuk létre a tanács információs irodát.

Igényesség — önmagával szemben

Fel kell függesztenünk a beszélgetést, mivel a tanácselnök a rövidesen Hajdúdorogra települő új körzeti orvosra vált néhány szót munkába állása előtt. A tanácsházán tett sétám közben, csak úgy találokra választok ki egy újabb nyilatkozót. Egy tanács dolgozó, Kollár Miklósné főelőadó, arra kérve, mondjon véleményt főnökeiről.

— 1972-től hivatali vezetőm — mondja —, és hogy milyen főnök? Nem kérdez rá naponta a munkára, a határidőkre, de azért mindenben rajta tartja a szemét. Mégis, ha nem vagyunk kétszen valamivel pontosan, senki nem örül annak, ha „beszélgetésre” hívítja a főnök. Mindenki megirigyelhetné a precizitását. Nem szereti a sok beszédet, és amit a legfontosabbnak tartok egy tanácselnök esetében: nála nincs zárt ajtó. Még mindig tart a körzeti orvos bemutatkozó látogatása, ezért felhasználva a ki-nálkozó alkalmat, egy olyan idős emberhez megyek el, aki Kocsis Miklós pályakezde idején fontos pártmeg-bízást töltött be a községben.

Szalóki Sándor, a volt községi pártbizottsági titkár, röviden, lényegretörően foglal-maz.

— Mint akkori vezetőnek, van némi közöm ahhoz, hogy Kocsis Miklósban fantáziát láttunk. Párttitkárként lényegesen feladatom volt, hogy a község számára hasznosnak végezzem a kádert munkát. Felismertük Miklós vezetői rátermettségét: emberi tulajdonságai pedig eleve meghatározhatták a további életpályáját. Gyermekkorától itt nőt fel, jól ismerik az emberek. Mint minden fiatalnak, neki is voltak jó és rossz tulajdonságai egyaránt. A rosszakat fokozatosan nyesegettük. Ha már a tekintélyről is kérdezett, nyugodtan állíthatom, hogy Kocsis Miklós esetében ennek alapja az emberiség-ge, határozatképessége, bizalmi és alakai ismerete. Nem olyan vezető, aki, ha nem jól köszönök neki, később azt valamilyen módon éreztetné az illetővel.

A valóban tömör, de őszinte megnyilatkozással a tarsolyomban érkeztem vissza dr. Kocsis Miklós hivatali szobájába. Iróasztalán, szekrényben példás rend uralkodik, árukkodva a személy-ről, akihez tartoznak. Meg is kérдем.

Tizenhét éve ön a község tanácselnöke. Értzi-e a funkció örömét, gondját, nehezét?

— Mit is mondjak? A funkció tény, és nap mint nap belső feszültséggel tölti el az embert. S azt minden egyes véleményalkotásomnál, megnyilatkozásomnál figyelembe kell hogy vegyem. A hivatalban úgy ismernek munkatársaim, hogy megértő, ugyanakkor kritikus is vagyok. Kollégáim tudják ezt, de azt is, hogy ugyanakkor önmagammal szemben is az vagyok. És mindezt egybevetve merem csak mondani, hogy jól érzem magam Hajdúdorogon. Úgy is, mint magánember úgy is, mint a tanács élén álló tisztségviselő.

Volt olyan időszak az életében, amikor szinte két-évenként változott a pozíció. Ez mindig új és új tennivalót adott önmagának. Im-már ötvenévesen, lassan két évtizedes tanácselnökséggel a háta mögött, mit gondolt a jövőről?

Ezt a közösséget továbbra is becsültem, jól szolgálni, megtartani a jövőben is a kezdeményező-készséget, a lakossággal kialakított jó kapcsolatrendszer. Ezek jelentik szolgálatom, és remélem megbecsülésem alapjait, a jelent és a jövőt is.

Kiss Dezső Péter

Enyhülnek a gyermek-terhei?

A legutóbbi népszor több mint kétmillió százötvenezer 15 é- gyermeklet lajstromszámlálóbiztosok, s tükából kiderült, h- nek a kiskorúaknak mint a fele 35 évnél szülőkkel él. A fia- dok 85 százalékában gyermek, ami gya- azt jelenti, hogy a- neveléssel járó g- döntően a huszon- minc-egynéhány év- lémi.

Esetenkénti gond- is annyira a ker- mint inkább az ör- tartás megteremté- lentkeznek. Megá- szerint a nők 20—2- ak pedig 25—29 év- kótnak leggyakrab- ságot, s a gyerme- 86 százaléka az an- éves korára jut, s e- a 20 és 24 életév- családalapítás, a l- szerzése, a különb- zők és berendezése- sálása, valamint a- nevelés gyakorlat- ket ró a fiatalokra- ket nem mindig- egyedül viselni.

Anyagi hátrányo- mérséklése

Aligha szorul ma- ra, milyen fontos- érdeke a gyermek- atti — s az ezzel- családalapítás — a- rányok mérséklése. lékeztetől, az előt- években azok a fia- el a családalapítá- a hatvanas évek- mográfiai hullám- pontján születtek. ez azt jelenti, hogy- mékenyebb korban- népesség száma a- évek elején és közé- venes évek második- képest negyedével- vagyis csaknem s- lesz kevesebb. Ez- továbbra is a gyer- lés szociálpolitika- se.

Ismeretes, hogy- években egész sor- litikai intézkedés- világot a gyermeke- helyzetének javítás- említését kíván a gy- lési táppénz és a- anyák pótzabadsá- vezetése, a szoc- szempontok nagy- figyelembevétele- osztáskor, a gyors- de- és óvodafejlesz- kolanapközi-hálóza- a családi pótlék, a- és a gyermekgond- gely egyes áremel- ténő kiegészítése, a- többgyermekesek- lékának, majd késő- és kétyermekese- nak emelése, a term- kezeti családok- kiegészítése, az e- kétyermekes, val- rom- és többgy- pótlékának kö- történt emelése. é- év közepétől a ké- sek és az eddigi jo-

Új terméke- gyógynövény

A kerepestarcsa- menti Termék- gyógynövény-főg- mében a hagyom- méken kívül a ké- negyedében kezd-

Enyhülnek a gyermekes családok terhei?

A legutóbbi népszámláláskor több mint kétfélmillió-két-százötvenezer 15 éven aluli gyermeket lajstromoztak a számlálóbiztosok, s a statisztikából kiderült, hogy ezeknek a kiskorúaknak több mint a fele 35 évnél fiatalabb szülőkkel él. A fiatal családok 85 százalékában van gyermek, ami gyakorlatilag azt jelenti, hogy a gyermekneveléssel járó gondok ma döntően a huszon- és harminc-egynéhány évesek problémái.

Esetenkénti gondjaik nem is annyira a keresetekben, mint inkább az önálló háztartás megteremtésének jellegzetes problémáira mutatnak. Megállapítások szerint a nők 20-24, a férfiak pedig 25-29 éves korban kötnek leggyakrabban házasságot, s a gyermekes családok 86 százaléka az anya 15-29 éves korára jut, s ennek fele a 20 és 24 életév között. A családalapítás, a lakás megszerzése, a különböző eszközök és berendezések megvásárlása, valamint a gyermeknevelés gyakorta olyan terheket ró a fiatalokra, amelyeket nem mindig képesek egyedül viselni.

Anyagi hátrányok mérséklése

Aligha szorul magyarázatra, milyen fontos társadalmi érdek a gyermeknevelés miatti — s az ezzel összefüggő családalapítási — anyagi hátrányok mérséklése. Csak emlékeztetőül, az előttünk álló években azok a fiatalok érik el a családalapítási kort, akik a hatvanas évek eleji demográfiai hullámvölgy mélypontján születtek. Magyarán ez azt jelenti, hogy a legterheesebb korban levő női népesség száma a nyolcvanas évek elején és közepén a hetvenes évek második feléhez képest negyedével csökken, vagyis csaknem százezerrel lesz kevesebb. Ezért fontos továbbra is a gyermekvállalás szociálpolitikai ösztönzése.

Ismeretes, hogy az elmúlt években egész sor szociálpolitikai intézkedés látott napvilágot a gyermekes családok helyzetének javítására. Külön említést kíván a gyermekkapó-lási táppénz és a gyermekes anyák pótszabadságának bevezetése, a szociálpolitikai szempontok nagyobb súlyú figyelembevételre a lakáselőszámlák, a gyorsabb bölcsőde- és óvodafejlesztés, az iskolanapközi-hálózat bővítése, a családi pótlék, az ösztöndíj és a gyermekgondozási segély egyes áramelésekor történő kiegészítése, a három- és többgyermekes családok pótlékának, majd később az egy- és kétegyes gyermekes pótlékának emelése, a termelőszövetkezesi családok pótlékának kiegészítése, az egyedülálló kétegyes, valamint három- és többgyermekesek pótlékának közelmúltban történt emelése. (Jövőre, az év közepétől a kétegyesek és az eddig jogosult egy-

gyermekesek családi pótlékát gyermekeként havi 110 forinttal felemlik. A fiatal családok és a pályakezdek támogatására az egygyermekes körében 6 éves korig a 130 forintos jövedelem-pótlék ennél jóval nagyobb összegű családi pótlékká alakul át.)

Keresők és eltartottak aránya

Mindezekkel együtt azonban — mint arról a Központi Statisztikai Hivatal egy közelmúltban nyilvánosságra hozott tanulmánykötete beszámol — a háztartások jövedelmének differenciáltsága jórészt nem a kereseti, tehát nem a végzett munka szerinti különbözőségekből, hanem a keresők és az eltartottak arányából származik. A jövedelmi viszonyok alakulása tehát gyakran abból fakad, hogy van-e a családban eltartott gyermek, illetve hány gyermeket nevelnek. Helytálló a megállapítás, különösen ha tudjuk, hogy a gyermekek fogyasztása a korukkal párhuzamosan emelkedik, ezért a családi pótlék — amelynek összege nem a gyermekek korától függ — a fogyasztás mind kisebb hányadát fedezi.

Ide kíváncsiok, hogy a fogyasztás összege a különböző háztartásokban meglehetősen eltérő. Általában megállapítható, az elmúlt évtizedben kevesebb nő, mint a felnőttek. A szakemberek ezt azzal is magyarázzák, hogy a gyermek korú népességben belül ez idő szerint emelkedik a fiatalok részaránya, akiknek anyagi szükségletei nyilvánvalóan alacsonyabbak az idősekénél. Igaz, ez egyben előrevetíti azt is, hogy igényei esztendőről esztendőre magasabbak lesznek.

Kiegyensúlyozott jövedelmi viszony

Az elmúlt három évben hozzávetőleg 450 ezer gyermek született, és háromszáz-ezerre tehető a gyermekgondozási segélyt igénybevevők száma. Azokban a családokban, ahol az anya egyes-en volt, illetve van, nyilvánvalóan csökken a család egy fogyasztóra jutó reáljövedelme. A második gyermek születése után ez a csökkenés némiképpen mérséklődik. A gondozási szabadságon levő anya újabb munkavállalásával, illetve ha a családban élő gyermek iskolai tanulmányait befejezve aktív keresővé válik, ismét kiegyensúlyozottabbá válik a családok jövedelmi viszonya. Az elmúlt három esztendőben a két utóbbi réteg több mint hatszáz ezres népességet alkotott.

Sáfrán István

Új termékek a Szilas menti Tsz gyógynövényüzeméből

A kerepestarcsei Szilas menti Termelőszövetkezet gyógynövény-főágazat üzemében a hagyományos termékek mellett az év utolsó negyedében kezdték meg a

különböző dezodorok: levendula, kamilla, menta és a mentaillatú légtisztítók gyártását és szállítását. (MTI-fotó: Király Krisztián felvétele — KS)

A lakosság szolgálatában

ÍRTA: DR. PAPP LAJOS ÁLLAMTITKÁR, A MINISZTER-TANÁCS TANÁCSI HIVATALÁNAK ELNÖKE

Az ország jelenlegi nehezebb gazdasági, pénzügyi helyzete kihát a tanácsok gazdasági, ellátási, településfejlesztési tevékenységére is. A VI. ötéves tervidőszak első két évében az eredetileg tervezettnél több mint hárommilliárd forinttal kevesebbet fordíthatnak a települések fejlesztésére, különböző beruházásokra, miközben a költségek és az árak tovább növekedtek. Ezért is figyelemre méltó, hogy 1981-ben és az előzetes felmérések szerint 1982-ben is országosan sikerült megvalósítani a kimelt társadalmi-gazdasági programokat, nevezetesen a lakás-, a tanterem- és az egészségügyi fejlesztési célkitűzéseket. Az országban megépült a tervezett számú lakás, és több általános iskolai tanterem létesült, de meghaladta a tervezettet a bölcsődei, óvodai helyek számának növekedése, a víz- és csatornahálózat fejlesztése, a lakóházak javítása, felújítása is. Igaz viszont az is, hogy anyagi eszközök híján más célú fejlesztéseknél az elhatározottnál szerényebb volt az előrelépés.

A településfejlesztés lehetőségei

A tanácsok VI. ötéves tervének fontos új vonása, hogy elősegíti a településhálózat korábbiaknál arányosabb fejlesztésének lehetőségét. Elsősorban azzal, hogy a községek, nagyközségek részesedési aránya növekedett a fejlesztési eszközökből a korábbi évekhez mérve. Ilyenformán több községi település fejlődhet az átlagosnál gyorsabban. Erről a későbbiekben sem szabad lemondani, annál is inkább, mivel 1983-ban a tanácsok az eredetileg tervezettnél mintegy hatmilliárd forinttal kevesebbet, hozzávetőlegesen 30 milliárd forintot fordíthatnak a települések fejlesztésére. Költségvetési bevételeik jóval mérsékeltebben emelkednek az eredetileg számítottá. Nyilvánvaló tehát, hogy a településfejlesztési célokat csak hatékonyabb gazdálkodással, fokozott társadalmi közreműködéssel lehet megvalósítani. Ehhez mindenképpel arra van szükség, hogy az új év első napjaiban a helyi tanácsok elé betervezendő éves terveket a lakosság, a társadalmi és tömegszervezetek, a néprontbizottságok véleményének, javaslatainak figyelembevételével készítsék elő. Ez garantálja a legjobban az észszerű, a helyi igényekhez és lehetőségekhez legjobban igazodó rangsorolást.

Napjainkban nemcsak az a kérdés, hogy mire fordítsák pénzüket a tanácsok, hanem egyre jobban előtérbe kerül a felhasználás „hogyanja” is. A kevesebb pénzből is többet lehet kihozni a beruházások, rekonstrukciók célszerű összehangolásával, takarékos, a létesítmények túlméretezését, a szükségesnél igényesebb berendezéseket elkerülő megtervezésével, az építési területek időbeni előkészítésével, a jól szervezett kivitelezéssel és más hasonló megoldásokkal.

Növekvő szerepe lesz a települések fejlesztésében a tanácsok és a nem tanács szervek közti észszerű, közös érdeken alapuló érdekegyeztetésnek. Az észszerű gazdálkodás, koordináció, társulás mindenképpen hatékonyabb eredményezhet. Ezért kell keresniük az összefogás különböző lehetőségeit a vállalatokkal, üzemekkel, szövetkezetekkel, intézményekkel olyan fejlesztésekre, „közművek, lakások, gyermekintézmények megépítésére, bővítésére, a meglévő jobb kihasználására”, amelyek egyaránt szolgálgják a település,

de a gazdasági szervek érdekeit is. Látnivaló az is, hogy az észszerű takarékoságot, a kölcsönös előnyöket szolgáló közös fenntartás, és működőképes is olyan intézmények esetében, amelyeket jelenleg külön-külön üzemeltetnek.

Az új esztendői adottságaink szükségessé teszik, de a lehetőségét is megadják minden embernek, hogy a települési környezete szépítéséhez, az ellátás javításához cselekvően járuljon hozzá. Ennek számos településen a lakosság javát szolgáló szép hagyományai alakultak ki. Ezért fontos, hogy a tanácsok a helyi társadalmi szervekkel összefogva továbbra is szervezzék a településfejlesztést segítő társadalmi munkát, amelynek évenkénti értéke most már hétmilliárd forint körüli. A helyi igényekhez és adottságokhoz igazodva lehet szervezni a különböző társulási formákat a víz-, a csatorna-, a gáz-, a villany-, a belterületi utak hálózatának kiépítéséhez, bővítéséhez, igénybevéve a kommunális kötvénykibocsátás lehetőségét is.

Irányítás — helyi önállóság

Mindezzel egy időben a tanácsok területén is egyre jobban megvalósul a központi és a helyi állami szervek kapcsolatainak, a közöttük levő munkamegosztásnak az MSZMP XII. kongresszusán megerősített alapvető elve, miszerint egyszerre kell erősíteni a helyi szervek központi irányítását, egyben önállóságukat, felelősségüket. Az elmúlt években is folytatódott a tanácsok feladatainak, hatáskörének növelése, a gazdálkodás önállóságának erősítésében, a lakosságnak szolgáltató vállalatok, intézmények létesítésében és működtetésében. A központi irányítás normatív jelleggel mindenképpel jogszabályok, elvi iránymutatók útján erősítenél. Ez érdekelt központi szervek rendszeresebb, hatékonyabban ellenőrzik a megyei tanácsok végrehajtó bizottságainak tevékenységét, évente két végrehajtó bizottságot közvetlenül a Minisztertanács számoltat be. Ugyanakkor a kormányzat — a nehezebbé vált gazdasági körülmények ellensúlyozására — csökkentette a tanácsok gazdálkodására vonatkozó központi előírásokat, megkötöttségeket, bővítette döntési jogkörüket. Például lehetőséget kaptak arra, hogy az állami lakások építésére szánt pénzből támogassák a magánlakás-építést. Ésszerűen átcsoportosíthatnak az előre le nem kötött saját forrásaikból és esetleges többlétevételeikből, valamint a lakóház-felújítási alpból, a magánforrás — elsősorban — a települési lakásépítési terület-előkészítésére. A költségvetési gazdálkodásban is több a lehetőség az öntevékeny kezdeményezésre.

E kormányzati intézkedések azonban csak akkor érik el a céljukat, ha nem rekednek meg a megyénél — amint erre korábban voltak példák —, hanem eljutnak a helyi tanácsokig, intézményekig. Így nyílik lehetőség arra, hogy valóban helyben gazdálkodjanak, feltárják tartalékaikat, a legfontosabb célokra összpontosítsák eszközeiket. Ez együtt jár azzal a kötelezettséggel, hogy az éves tervezésnél — szükség szerint azonban év közben is — tekintésük át feladataikat, és csökkentsék vagy egészen szüntessék meg azokat, amelyek nem alapvető fontosságúak, ellátására nincs pénzügyi lehetőségük.

Nagyobb figyelmet a lakossági ellátásra

Megnövekedett a tanácsok felelőssége a lakosság ellátásában, életkörülményeinek javításában is. Jelentős a szerepük és felelősségük annak a központi célkitűzésnek az elérésében, hogy a társadalmi közkiadások növekedési ütemének mérséklése — ha csak rendkívüli ok nem jön közbe — továbbra sem érintheti a lakosság alapellátásának színvonalát. A most követhető évben is meg kell épülnie többek között 75-77 ezer lakásnak, ebből mintegy 17 ezer állami beruházásból, valamint 1200 új tanteremnek. Több gyermeket kell napközis étkeztetésben részesíteni, mintegy ezer új kórházi ágyat kell a gyógyítás szolgálatába állítani. A jövő évi előirányzatokból a tanácsok ellátási feladatait csak takarékos és az eddigieknél rugalmasabban gazdálkodással láthatók el, hogy a társadalmi legszélesebb rétegeit érintő — általános iskolai oktatási és egészségügyi — alapellátások színvonalát megőrizzük.

Az alapellátás színvonalában egyébként jelentősek a különbségek az egyes településeken, egy településen belül pedig a különböző intézmények között. Ebből következően az anyagi eszközök odaítélésénél az eddiginél is differenciáltabb elbírálásra van szükség. Nyilvánvalóan oda kell több segítség, ahol az átlagosnál alacsonyabb szintű az ellátás, ahol tehát azt javítani kell, míg másutt — különösen ahová az előző években több jutott — be kell érni az elért színvonal megtartásáért. A központi költségvetés csak a hatósági intézkedésekkel elrendelt ár- és költségemelésre jár többletkiadásokat, de még ezeket sem teljes mértékben. Ez esetben az alapellátás szintjének tartása megkövetelheti, hogy a tanácsok teremben, költségvetésben szereplő más feladatok elhagyják, illetve átutevezzék a tartalékokat ilyen célra. A szűken vett alapellátás mellett helyileg más olyan feladatok is jelentkezhetnek, amelyekre ugyancsak elő kell teremteni a pénzt. Gondolok itt — csak néhány példát említve — a rászorulóknak szociális segélyezésére, az egészségre ártalmas vízütelepüléseken az egészséges ivóvízről való gondoskodásra, a nagy értéket képviselő közintézmények, az állami lakásállomány felújítására, rekonstrukciójára.

A lakásgazdálkodás helyi feladatai

A lakásgazdálkodással kapcsolatban jelentős feladat volt a lakásügyi tanácsrendeletek megalkotása, amelyek csaknem 230 településen kerültek előtérbe. Mégpedig valamennyi városban, továbbá azokban a nagyközségekben, ahol jelentősebb mértékű az állami lakásépítés. A tanácsrendeletek a társadalmi szervek részvételével készültek, összhangban vannak a központi jogszabályokkal. Lehetővé teszik, hogy a lakáselőszámla és -gazdálkodás jobban igazodjék a helyi sajátosságokhoz, az igénylők jövedelmi viszonyaihoz és tényleges szükségleteihez.

A tanácsok további teendői között most különösen fontos — elsősorban a városokban —, hogy lakáselőszámla terv készüljön, amely a helyi adottságokhoz igazodva tartalmazza a különböző ellátási formák keretében felhasználható lakások számát is. A tanácsrendeletek általában meghatározzák, hogy az új és megüresedett lakások milyen

arányát kell felhasználni lakáscsere céljára. Követelmény, hogy ennek a döntésnek a gyakorlatban szerezzen érvényt a lakásügyi hatóság. A tovább élénkülő lakáscsereforgalom zavartalan lebonyolítása nagyobb figyelmet igénylő tanács feladat.

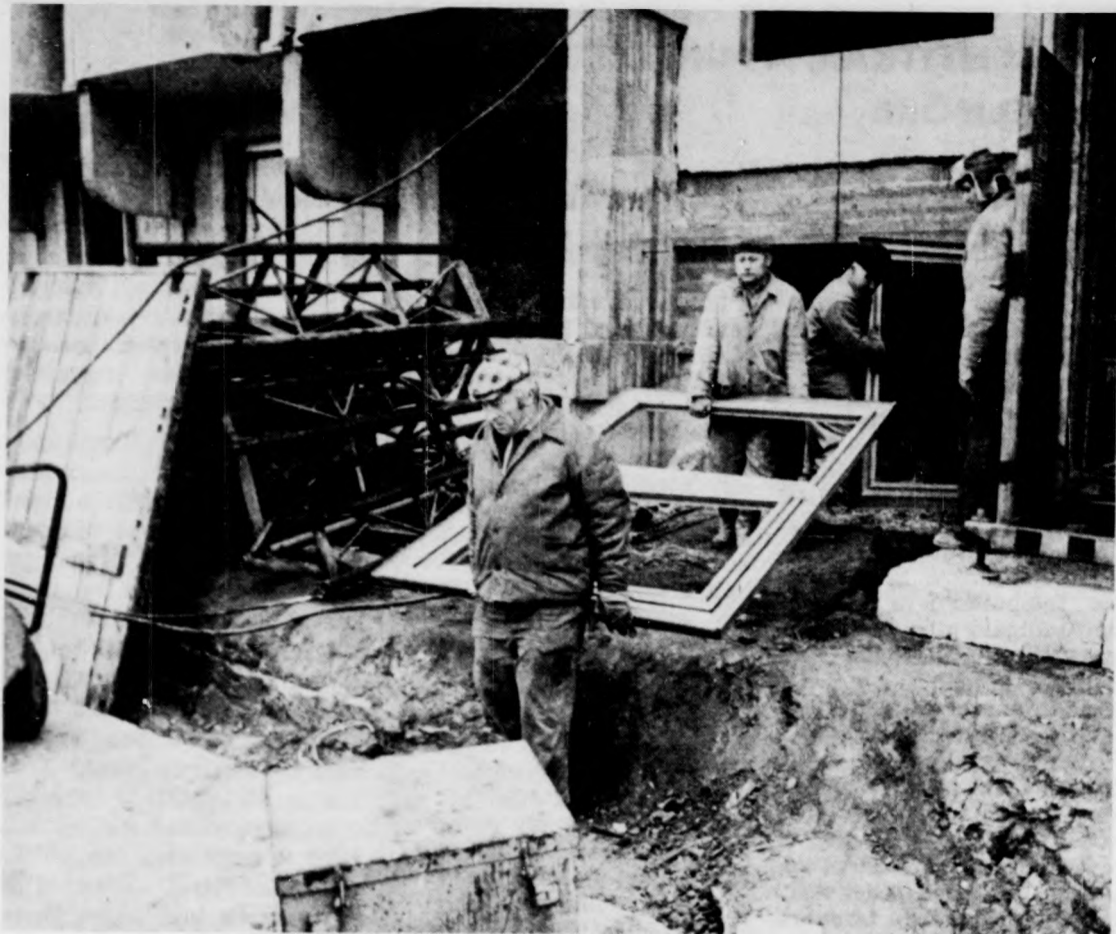
Újfajta együttműködést igényel a tanácsok és a vállalatok, üzemek között a munkáltatói lakásépítési támogatás szervezése. Nagy feladatot ró a tanácsokra és ingatlankezelő szervekre a bérlakások felmérése az 1983. január 1. és március 31. közötti időszakban, az új lakbérek megállapítása és közlése. Ugyancsak 1983-ban — január 1. és június 30. között — esedékes a lakásigénylések megújítása. Fontos, hogy ezek időpontjáról és módjáról időben tájékoztassák a lakosságot, lebonyolítását pedig a leggyeszebben, körültekintően, a lakosság zaklatása nélkül szervezzék. Ott, ahol a tanácsrendelet igénylési díj fizetését írja elő, indokolt a megújítás időpontját úgy megállapítani, hogy az igénylőknek elegendő idejük legyen a szükséges pénz összegyűjtésére és befizetésére.

Követelményekhez igazodó építkezés

Sok és igen fontos teendő vár tehát a tanácsokra a most következő esztendőben. Örvendetes, hogy ezzel egy időben tapasztaljuk a hatósági ügyintézés továbbjavításának, a még kétségtelenül meglévő bürokratizmus megszüntetésének erősödő igényét. Ezt teljesen jogosnak tartom. Annál is inkább, mert a megvalósítás többnyire pénzbe sem kerül. Elérhető a munka jobb megszervezésével, a felesleges munkamegosztások kiiktatásával, a szakmai felkészültség emelésével, következetesebb ellenőrzéssel, kulturált, udvarias ügyintézővel. Így például a hatósági igazgatás korszerűsítése már évekel ezelőtt megkezdődött. A hatósági jogkörök decentralizálása folytán az állampolgárok — néhány kivételtől eltekintve — ott intézhetik ügyeiket, ahol laknak vagy dolgoznak. A korábbiakhoz képest alig egyharmadára csökkent a tanácsoknál kiadott igazolások száma. Rendeltük az ügyfelfogadási időt, a szerdai napon az országban valamennyi tanácsházba egész nap nyitva áll mindenki számára. A városokban és jó néhány nagyközségben a tanácsok ügyfelfogadási irodáit a hét minden munkanapján fel lehet keresni, a hét egyik napján pedig munkaidejükön túl is fogadják az ügyfeleket. A legtöbb tanácsnál meghatározták azokat az ügyfajtákat, amelyekben a törvényben előírt 30 napnál hamarabb vagy azonnal intézkednek. Jelenleg az ügyek alig három százalékában lépik túl a tanácsoknál az ügyintézési időt, de hozzáteszem, hogy még ezt is soknak tartjuk.

A hatósági ügyintézés javításáról továbbra sem mondanak le a tanácsok. Ehhez helyenként szervezeti változtatások is szükségesek, de még lényegesebbnek ítélem a munkastílus, az ügyintézési módszerek fejlesztését. Ez akkor lesz igazán eredményes, ha a tanácsok még nyitottabb város- és községpolitikai követnek, és a terveiket és a lehetőségeket megismertetik a lakossággal. Kikérik véleményüket, igénylik cselekvő támogatásukat a végrehajtásban és az ellenőrzésben. Arra kell törekedni minden tanácsnál, hogy az ott dolgozó munkáját, fáradozását — törvényeink betartásával és a lehetőségek keretei között — a lakosság szolgálatá legyen.

Tovább épül a Tócsóskert

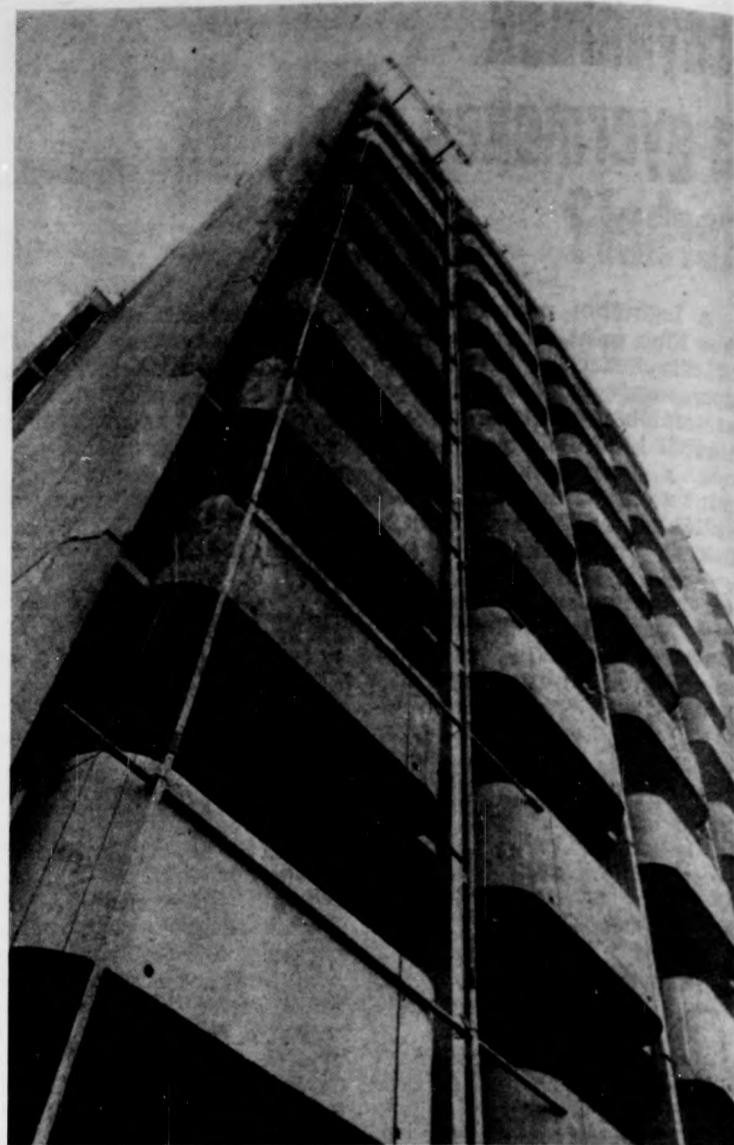
Útban az ablakok a falba

Az őszember kora óta szolgál embernek lakóhelyül a Tócsó völgye, de ilyen hatalmas lakótelepet csak most lát először a táj. A tócsóskerti lakótelep az új esztendő első napjaiban tovább épül, bár a munkakörülmények most csak igazán kemények. A lakások jó részén már csak az utolsó simítások vannak hátra. Persze ez a „csak” főbbek között a szakipari munkákat, például a festést, mázolászt jelenti.

Megindult a környék rendezése, parkosítása is. Ezt a munkát ugyan a kertészek végzik, de a város tervei szerint jól jön majd az itt végzendő társadalmi munka is. A jelszó ez lehet: „Tied a lakótelep, magadnak szépitéd!”

A már átadott házakba élet költözik. Sőt, megelégnék — stílszerűen mondhatnánk, virágzik — a vállalkozó kedv. Persze, van aki a lehetetlenre vállalkozik, majdcsak nagyobb ládát igyekezőn beszuszakolni az ajtón, de hát a vállalkozások korát éljük, nemdebar?

Ahol még híja van a háznak, ott folytatódik tovább a munka, mihelyt az elgémberedett kezek ismét képessé válnak rá. (G)

Vonalak harmóniája

El-elakad a munkagép is

Közművesek nyomában

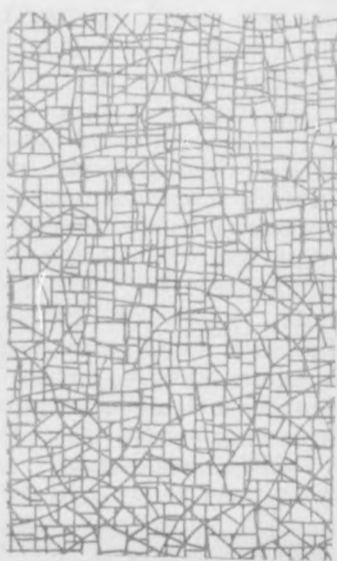
Épül a járda

Épül a park

Dolgozik a szakipar

Virágzik a vállalkozó kedv

SÍPOS ZSÓFI

Néprajzi

Egy emlékkönyv

A Hajdú-Bihar megye kivételes szerkesztésű, tartalma vonzó, jaitól. A könyvet Dr. Iván és Újváry Zoltán vezető megemlékező betöltött Lankó Imre Szervezet igazgatójainak értékes műveként méltatja jelentős párt- és zsemszervezői munkáját.

A csaknem ezer oldalas, gazdag tárházban találunk egyetemi és köznevelési tő, tanszéki oktatók helye a néprajzku irásával a kötetben a gesztus mellett a nyos hozadéka is. A taláink legtöbbet, szintén nagyszámú társadalomnéprajzi nyát két dolgozat a káclók többségének letéről közöl fontos társadalmi jelenség tártást adó fontosságú Jenő dolgozata am időálló megállapításáról ír Kósa László dolgozatot tett közlegjobb tanulmány (Szempontok a pártmániái magyar folktásából közöl itt a goztatott programj rajzi kutatások for

Nem elhanyagolt a góhoz kötődő kut nek sem, hisz hézá számára ma még a pusztá leírások n elemzések övezik, is a kutatók. A leír sek, a kronologiku mények ismertetés

Igen figyelemrem hallgató Pintér Ist lyamatok vizsgálat elemzi s a teleké modelljében újfajta na mind a hetven ismertetni. Csak n hatjuk fel a figyel szinkronia jellemző László, Balassa Ivó tanulmánya, hisz n gyományok regisztr dok mélyében keré érdeklődés egyébk hisz a diakron vizs az eredetkutatások

Alig van olyan t ről ne szólna itt av túlnyomórészt a T származnak, kirajz tani működésének Imre drávaszögi é sonec vidéki, Balass lotaszegi és Hegyi dolgozata ide is so az egész ország ter

A szerzők jó rész ta útjára, így az a tet kibocsátása jel vára írható. Ez a annyi rangos kiadv lemények) és a Dé gyei Múzeumi Szer évkönyvek, közlem zeumi kiadványokr így valószínűleg ne het olyan figyelme recen, 1982)

SÍPOS ZSÓFIA: NAPRAFORGÓK

Néprajzi tanulmányok

Egy emlékkönyv lapozgatása

A Hajdú-Bihar megyei Múzeumok Közleményei 39. kötete kivételes szerkesztői produktum; mind tartalmi vonatkozásában elűt a sorozat előző darabjaitól. A könyvet Mody György közreműködésével Balassa Iván és Ujváry Zoltán emlékkönyvvé szerkesztette. A bevezető megemlékezés föléleveníti a hatvanadik életévét betöltött Dankó Imrénét, a Hajdú-Bihar megyei Múzeumi Szervezet igazgatóját, az országosan ismert néprajzkutatójának értékes muzeológusi és etnográfusi tevékenységét, méltatja jelentős publikációinak sokaságát, valamint műzeumszervezői munkáját.

A csaknem ezer oldalas tanulmánykötet a néprajzi ismeretek gazdag tárházává állt össze. A népes szerzőkörben találnak egyetemi hallgatót, muzeológust, akadémiai kutatót, tanszéki oktatót, azaz alig van az országban olyan műhelye a néprajzkutatásnak, amelyet valaki ne képviselne írásával a kötetben. Ennek a kiadványnak így — a tisztelgő gesztus mellett — roppant jelentős a szakmai-tudományos hozzájárulása is. A dolgozatok között etnográfiai témájú találatok leg többet, ezt követi a folklór tárgykörébe tartozó szintén nagyszámú írás, továbbá olvashatunk egy tucatnyi társadalomnéprajzi publikációt, míg az etnológia tudományát két dolgozat képviseli itt. Természetes, hogy a publikációk többségének magyar a földrajza, azaz hazánk területéről közöl fontos adatokat, elemez egy-egy szokást vagy társadalmi jelenséget. Általánosabb érvényével, elvi útmutatást adó fontosságával méltán került a kötet élére Barabás Jenő dolgozata, amely a változásvizsgálat jelentőségéről tesz időálló megállapításokat. Ember és táj viszonyáról-kapcsolatáról ír Kósa László, aki szintén szempont-meghatározó dolgozatot tett közzé. Különösen értékesnek, a könyv egyik legjobb tanulmányának tekinthetjük Nagy Olga írását (Szempontok a paraszti életmód vizsgálatához). A romániai magyar folklorista a (Maros megyei) havadi kutatásából közöl itt eredményeket, s tartja magát régóta hangoztatott programjához, azaz: állást foglal a társadalomnéprajzi kutatások fontosságát illetően.

Nem elhanyagolható a jelentőségük a szűk földrajzi régióhoz kötődő kutatásokba bepillantást engedő közléseknek sem, hisz hézagpótló voltukkal gyérítik a tudomány számára ma még fehér foltokat. Erénye a könyvnek, hogy pusztá leírások nincsenek benne. A deskriptív részeket elemzők övezik, a leírt jelenségeket mindjárt értelmezik is a kutatók. A leírások különben mindannyiszor részletek, a kronologikus időrendet követik a folyamatok, események ismertetésekor, s kimerítőek.

Igen figyelemreméltó dolgozattal lép meg a még egyetemi hallgató Pintér István (KLTE), aki a településnéprajzi folyamatok vizsgálatának és modellálásának néhány kérdésével elemzi s a telexkép meghatározottságának általa rajzolt modelljében újítja kép adását kísérli meg. Lehetetlen volna mind a hetvennégy dolgozatot akár csak vázlatosan is ismertetni. Csak néhány fontosabbnak vélt közlésre hívhatjuk fel a figyelmet. A tanulmányokra leginkább a szinkronia jellemző, ezért értékelhető különösen Selmeczi László, Balassa Iván, Kúllós Imola, Dám László és mások tanulmányai, hisz nem elégszenek meg a ma is fellelhető hagyományok regisztrálásával, elemzésével, az elmúlt századok mélyében keresik a jelenségek motívumait. A történeti érdeklődés egyébként nagyban jellemzi a többi kutatót is, hisz a diakon vizsgálatok elengedhetetlenek a változás- és az eredetkutatásokban.

Alig van olyan térruma a néprajztudománynak, amelyről ne szólna itt avatott írás. Természetes, hogy a közlések túlnyomórészt a Tiszántúlról és az ország északi részéről származnak, kirajzolva az egykori debreceni diákok mostani működésének területét. Annál jobban örülünk Ferencz, Imre drávaszögi és szlavóniai, Paládi-Kovács Attila Lóráncz vidéki, Balassa Iván erdélyi, S. Laczkovics Emőke katonai és Hegyi Imre bakonyi adatainak. (Novák László dolgozata ide is sorolható, hisz vizsgálata a sírjelölésekről az egész ország területét érinti.)

A szerzők jó részét a debreceni néprajzi iskola bocsátotta útjára, így az a nagyszabású vállalkozás, amelyet a kötet kibocsátása jelent, a debreceni etnográfusi műhely juttatott. Ez a könyv méltó a néprajzi tanszék megannyi rangos kiadványához (Műveltség és Hagomány, közlemények) és a Déry Múzeum, illetőleg a Hajdú-Bihar megyei Múzeumi Szervezet periodikáinak (Múzeumi Kurír, emlékkönyvek, közlemények). Csak sajnálkozhatunk a — műveink kiadványokra jellemző — kevés példányszámon, hisz így valószínűleg nem fejteth ki olyan hatást, nem ébreszt olyan figyelmet, amilyen pedig joggal megilletné. (Debrecen, 1982)

Erdei Sándor

Harcra kél jó és rossz

A Lear király bemutatójáról

Örülünk kell ennek az előadásnak.

A Lear király, Shakespeare egyik legösszetettebb, legbonyolultabb remeke, minden színház számára erőt próbáló feladvány. A Csokonai Színház érezhetően tisztában volt a felelősség súlyával: az erők nagyfokú koncentrációja, a szokásosnál hosszabb próbafolyamat jelezte, hogy kiemelkedő jelentőséget tulajdonít a bemutatónak. Az eredmény nem maradt el: az előadás az évad eddigi legjobb munkája, erőteljes hatású, gondolatokat indukáló alkotás!

Tisztelettel parancsoló az a műgond, amellyel Gali László Shakespeare tragédiáját színpadi játékká formálta. A hagyományok korszerű értelmezése jegyében egyszerre kívánt hagyományos, de korszerű előadást teremteni, s ennek következtében egy minden ízében át gondolt, megtervezett, artisztikus produkció született. Színpadkép, hang, fény, színészi játék művészi összehangolása, látvány és cselekmény szerves kapcsolása jellemzi munkáját, s ez a legfőbb benyomás, amit a nehéz küzdelmek végeztével magunkkal hazavihetünk.

A cselekményesség és a látványosság fokozása érdekében Gali jelentős dramaturgiai változtatásokat hajtott végre a darabon. Így például Gloucester pusztulását törrel égetik ki, Cornwall Regantól megtagadva a színen hal meg, csakúgy, mint később Edmund; s az utolsó jelenetben Edgar apja szavait idézve utasítja el a részvétet a hatalomból. A húzások, módosítások, sőt betoldások valóban felgyorsítják, feszültséggel terhesse teszik a véres naturalizmussal ábrázolt eseményeket, s egy elvadult, gonoszsgal átszőtt, eredendő bűnökkel fertőzött, pusztító erőszakos, metélyezett világ képe bontakozik ki előttünk. Egy olyan világé, amelyben áldozatul esik a jó, de nem tud felülkerekedni a gonosz sem; az általános megsemmisülésben a vektorok összege zéró,

s az egyetlen bizonyosság a bizonytalanság; az értékek, a remények, a jövő bizonytalansága.

Ezt sugallja ez a tragédia, s ennyiben hűen követi Shakespeare intencióit. Ám a módosításokkal el is tér azoktól. S örömrünk emiatt nem lehet teljes. Különös módon éppen a célirányos cselekményvezetésre, a művészi színvonal hatására törekvés okozza, hogy mielőtt az elemi indulatok összecsapásának befolyása alá kerülnek, a rendkívül feszes első óra után figyelmünk némileg lanyhulni kezd, bensőnkben hiányérzet támad, s élményeink végül erőtlenebbek maradnak az ígértől s a reméltől. Nehéz ennek pontos, oknyomozó magyarázatát adni. Arra gondolunk, hogy a változtatások túlságosan eseményorientáltak, egyneművé tették ember és történelem Shakespeare által dialektikusan látott kapcsolatát, s a természetfilozófiai vonások rovására emelték ki a műnek a politikai és hatalmi mechanizmust ábrázoló rétegeit. A fékevesztett erőszak, a mértéktelen indulatok, a gátlástalan hatalomgyakorlás a Lear király, a shakespeare-i mű teljességéhez képest részgazságnak tűnik csupán; a motiváció — az eredendő gonoszsg — és a következmények — az általános pusztulás — ilyen egyszerűsítetten felfogott oki viszonya pedig beszűkíti a tragédia egyetemesebb dimenzióit.

Ebben az összefüggésben szinte elhalványul Lear erkölcsi megtisztulást hozó tragédiája, s emlékként jöszírel „csak” a mű öltözködésének és öltözködésének képét őrizzük magunkban. Kétségtelen, hogy vannak Shakespeare darabok, amelyek elbírájk egy-egy gondolati szál kiemelését az egész teljességével szemben; a Lear király, úgy látszik, nem tartozik közéjük. Mindebből következők, hogy a Csokonai Színház előadása egyneműségében is addig igazán sodró és lendületes,

amíg s amikor cselekvő megjeleneteket állít a színpadra; s ott veszít érvényéből, amikor ember és természet, ember és történelem lélektanilag is motivált bonyolult kölcsönhatását kell megmagyaráznia. (Amire pedig olyan kataraktikus hatású, totális színházi élményt nyújtó képek és pillanatok a példák, mint a megvakított Gloucester közműves képzeteket keltő bolyongása az első rész végén.)

Míg a játékmódban realista, sőt naturalista az előadás, szcenikai megoldásaiban stilizált-szimbolikus eszközökkel dolgozik. Greguss Ildikó diszletai káprázatosak — ez koncepció kérdése, hiszen például Peter Brook rozsdásnak látta Lear udvarát —, de Fehér Miklós felfüggesztett dekoratív diszletai néha ránehezednek a játékra. Mozgatásuk elvonja a néző figyelmét, s nem mindig képesek pontosan körülhatárolni a tereket és helyszíneket sem. A pergő váltások miatt pedig olykor egymásba csúsznak a jelenetek; az egyik szereplőtábor már a színen van, mielőtt a másik távozott volna. (Itt jegyezzük meg, hogy másféle — például három-három részre osztó — tagolás talán szerencsésebb lett volna, mert így az első rész bizony hosszadalmas.)

Kevés színház van Magyarországon, amely ilyen szereplőgárdát tudna kiállítani a Lear bemutatására, mint a debreceni. Természetesen tehát, hogy az előadást egységesen magas színvonalú színészi játék jellemzi; érdekes mégis, hogy új színekkel egy-két alakítást kivéve nem találkoztunk. Lear király nehéz szerepe Sárosy Rezső pályájának jelentős állomása. A színész pontosan követi a rendezői utasításokat; kezdetben kemény (fejű) zsarnokként, hirtelen haragú uralkodóként ismerjük meg, de egy-egy gesztusával már ekkor előre vetíti későbbi önmarcangoló szenvedésének pokkait. Harsányságát viszont túlzottnak tartjuk — ez a túlfűtött indulatosság, erőltetett deklamáció egyébként

csaknem valamennyi szereplőre jellemző — hiszen az érzelmi hullámzások kifejezésére a felemelt hangerőnél alkalmasabb eszközök is kínálkoznak. Sárosy Rezső sok szép és értelmes pillanattal ajándékozta meg a nézőket; az „örültséget” és kudarca végső felismerését is megrázó erővel képes megjelteni, de az „örülés” folyamatainak ábrázolásában már teátrálisabb megoldások is bebecsúsznak.

Lányai abszolút ellenpólusokként vannak jelen a színpadon. Gonerilt méregzöld, Regant haragoslila öltözködése eleve jellemzi, s a színésznők végig következetesen maradtak ehhez a követelményhez. A darabban Regan az elvetemültebb, itt Gonerilt látjuk erőszakosabbnak, gyűlölködőbbnek — valószínűleg azért, mert Csoma Judit volt képes az indulatok mélyrétegeit jobban felszínre hozni. Beszenyey Zsófia Regan-ként kellően ellenszenves, de játéka ezáltal szintelenebb a megszokottnál. Nem tudott mit kezdeni Cordelia feddhetetlen jóságával Németh Nóra; alakításában sok a vértelen, külsőleges eszköz.

Sárközy Zoltán jóságos, nemeslelkű, bátor, racionális Kent. Kóti Árpád fiatalabb Gloucester a véltetlenség, s bár általános elismerésünk rá is érvényes, artikulációjának tisztaságára jobban kell vigyázni. Fésűs Tamás nagy átalakuláson ment keresztül a Molnár-darabban mutatott játéka óta; következetesen sokszínűn felépített Edgarja az előadás egyik meglepetése. Rosta Sándor intenzív megformált Edmundja elfajzottságában is erős jellem: maga a megtestesült álnokság és hitszegés. Sziki Károly szomorúan értelmes, s így szerethető bolond. Ifj. Mucsai Sándor kemény Cornwallt állít elénk, Daniely Zsolt pedig a tévováságtól fokozatosan juttatja el a fontos cselekvésig Albant. Somló Gábor Szerwaldja csúszkászó bajkeverő; igen nemes francia király viszont Horányi László.

Turi Gábor

Legyen a zene a franciáké is

MAGYAR ZENETANÁR PÁRIZSI TAPASZTALATAI

Köztudott, hogy a Kodály Zoltán nevével fémjelzett zeneközpont rendszer ma már az egész világon elterjedt. Nem várt sehol sem „államvállalás”, de kisebb-nagyobb csoportokat alkotó hivatásos formák felkészültséggel, néha már fanatizmussal állnak ki a nagy nevelő hatású koncepció mellett. Vannak, akik egyes elemektől más módszerekből átvett motívumokkal akarják gyengíteni, mert érzik, hogy a zenei nevelésnek hasznára lehet a magyar módszer — legalábbis részlegesen — átvétele. Nem ide tartozó kérdés, hogy ezt az egyetemes, minden részében összetartozó koncepciót lehet-e megbontani, „fúszkálni” más ízekek keveréni”. Mindenestre tanulságos ez a kísérlet, mert azt bizonyítja, hogy Kodály zseniális elképzelései sehol sem hagyják hidegen a zenei nevelőket.

Francia nyelvterületen egyébként aránylag nehezebb az ismertetésel megbízott magyar zenetanár helyzetét. Párizsi és bresti előzmények után ezt kellett tapasztalnom a közel múltban az ország északnyugati csücskében (Arras, Calais, Valenciennes) megtartott Kodálykurzusokon. Pedig a franciáknak francia nyelvű szaknyelvi anyag (dalgyűjtemények, tankönyvek, segédanyagok) is van, sőt saját népdalaikra épített adaptációs anyag (dalgyűjtemények, tankönyvek), az átlagnál is lelkesebb Kodály-rajongó zenetanár, Jacqueline Ribière-Raverlat jóvoltából. Mégis óvatosabb a közeledés, lassúbb a haladás franciáknál, mint akár az angol nyelvű

országokban, akár a japánoknál vagy a balti népeknél.

Amellett hogy szakmai mélységbe mennénk, van ennek egy egyszerű magyarázata. A Kodály-módszer egyik alapja a relatív szolmizáció, amelynek hangnevei tetszős szerinti magasságokra vonatkoznak. A dó a C-dúrban a c-t, F-dúrban az f-et — és így tovább —, tehát a dúr-skála mindenkor alaphangját jelenti. A dó-re-mi-fa-so-la-ti ugyan csak hét hangnév, de meg lehet vele tanulni kottát olvasni és írni az összes hangnevekben. Ez a hallatlan előnye a 24 dúr- és moll-skála abszolút neveivel (c, d, e stb.) történő megtanulásával szemben. Ezt világosan látják a franciák is: de náluk a dó-re-mi stb. az abszolút magasságot jelenti. Nincs egy másik — relatív — hangnév-sor, amely a kezdet nehézségein átsegítse őket. Mert hiszen erről van szó: a relatív szolmizációt mint mankót, mi is eldobjuk, amikor már az összes hangnevekben járta-sak vagyunk. Csak éppen kevesebb fáradsággal érünk oda.

Elmondhatjuk, hogy ezért a technikai lehetőségért is irigyelnek minket a franciák. Hiszen ebből ered az a lehetőségünk is, hogy a jártékoság elvét követve vezetjük be gyermekeinket a zene, urambocsá, a zeneelmélet világába. De irigyelnek minket a nagy elődök által feltárt hatalmas népdalkincsért, a zenei anyanyelv módszeresen felhasználható gazdagságáért is. Arról nem is beszélve, hogy Magyarországon az egész iskolarendszer a Kodály-szisztémára épül, nem

probléma tehát, ha egy gyermek születik mondjuk Sopronból Miskolcra helyezik át. Persze ebben az egységben az államosított iskolarendszer is „ludas” (ez viszont a szocializmus vívmánya).

Szeretném idejekorán övni az olvasót attól, hogy azt higgye: kár volt ezeknek az „irigyeknek”. Kodály-tanfolyamokat tartani. Szó sincs róla! Igaz, hogy csak két-két napra találkoztam ezekkel a kedves kollégákkal, akik közt képesítés nélkül, úgynevezett amatőr (iskolában zenei foglalkozásokat tartó, rövid tanfolyamot végzett zenekarát) éppúgy akadt, mint konzervatóriumi tanár. Így is rendkívül érdeklődőnek bizonyultak, néha „rázós” kérdéseket is föltek. Valóban minden gyermek elsajátítja-e nálunk a zenei írás-olvasást a Kodály által megkivánt mértékben? A grafikus ábrázolásban is (vagy csak így?) imponáló tanárképzési struktúrában képzett szakemberek minden iskolába eljutnak? (Elvégre: legyen a zene mindenkié!) A népdal gyermekeink minden napj kenyeré? A zenei általános elit iskolák vagy a széles néprétegeket érintik?

Nem folytatom, csak biztosítom az olvasót: minden esetben kihangsúlyoztam az eredményeinket és csak utaltam arra, hogy nekünk is vannak problémáink. Ezt nemcsak hazafias kötelességből mondtam, hanem annak tudatában is, hogy ezzel a módszerrel valóban sokat el lehet érni, ha rátermett pedagógus használja. Egyébként több külföldi tanulmányutamon vagy általam tartott

tanfolyamokon döbbenet már rá, hogy itthon természetesen tartott — sőt kevesellt — eredmények ott még a vágyalmok közé tartoznak. Bartók és Kodály nagyságának tudatára, a magyar zenei (nemcsak zeneközpontok) élet szervezettetésére, intézményhálózatunk fejlettségére éppen a nyugati, egyébként magas fokot civilizált országokban ebből rá az ember. Jó érzés azt tapasztalni, hogy szeretnek minket, érdeklődnek irántunk és zenénk iránt, buzognak irántunk felzárkózástól. Kiadványaink címét, beszerzési helyét. Nagy az igény a zenének a nevelésbe való minél szervezettebb beépítésére. Vitáink során — mert ilyen is akadt — a központi gondolat mindig az volt: nagyon szép és jó az, amitől itt hallottunk, de nálunk nincs egy Kodály, egy országosan egységes zenetanítási irányzat, így pedig érdemes-e belekezdeni? Szeretnénk, de az adaptáció számos nehézséggel ütközik. Önkéntelenül is egy Kodály-anekdota jutott eszembe, amikor az Amerikából hazatérő mestert egy riportert arra kérte, mondja el egy-két szót, milyen volt kint. Kodály — ha igaz — így válaszolt: egy szóval: jó, két szóval: Magyarországnak jó. Lényegében ehhez kapcsolódik utam tanulsága. Jó volt, hogy a francia kollégáknak vihettem újat és jót. Magyarországról — egyáltalán: jó volt külföld, náluk lenni —, de ami jó itthon van, abból igyekezzünk magunknak is minél többet megőrizni, amíg nem késő.

Straky Tibor

Zsadányi Lajos versei:

Gyermekkorát ki...

Gyermekkorát ki elfelejti,
azt az isten a porba ejti,
múltját aki zsebébe rejti —
mit tud jelenért, jövőért tenni?

A szépet aki veszni hagyja,
nem evezhet már tiszta partra.
Egek színét is hiába nézi,
dolgos éveit elfecsérel.

Romantika éltet most engem.
Nem szabad többé elengednem:
meg kell kínálnom vetett ággyal
s asszonyom lengve mosolyával

Begécs pusztán...

Begécs pusztán sír a szürkegém.
Begécs pusztán zombókra hull a fény.
Szártsatóját melenget napugár,
héja csőrében vergődik sárly.
Szikkadt földjeit köszön Fancsika,
tücskök ciripje mint harmónika...
De messzefutott az a birkanyáj —
hol van a pásztor és hol a karam?
És Gőz Jóska, a lázadó paraszt,
Szabó Pál sírján hervad a hasrast...
Itt gyalogolt egy garabonciás:
Sínka István volt, régi, vén juhász.
Pára lebeg a Holt-Körös felett,
bivalyok húznak öreg szekeret.
Zsadányba viszik a kukoricát,
nézi az ember. S elsirja magát.
Mert sugaras-vágyú gyerek nem lehet,
aki mezitláb vágat a tarlok felett,
széllé szemben is, talpa már sebes,
megpirult keze gyógyfüvet keres,
de szívében él rejte is e táj...
Nádívereb cserreg egy nádbugán,
bivalyok húznak öreg szekeret.
Pára lebeg a Holt-Körös felett.

Beauvoir hetvenöt éves

„A természet túlsó falának tövében, a pamlag közepén, mint holmi anyacsászárni helyen, régi szépsége teljes feyverzetében... De Beauvoir Simonka ül, és véte a betűt szorgos odaadással” — írta Illyés 1947-es Franciaországi változatok című pompás útikönyvében a nálunk akkor még ismeretlen, de hazájában már folkopát és a szellemi életben jelentős szerepet játszó egyik legnagyobb élő francia írónőről. Az Új Magyar Lexikon 1959-es kötete ugyan még csupán két és fél sort szentelt neki, de a következő évben már megjelent az első magyar fordított könyve (Amerikai útinapló), amelyet őt és leforgása alatt emlékiratainak három nagyszerű kötete követett, úgyhogy a hatvanas évek végén az írónő már az egyik legnépszerűbb nyugati szerző lett hazánkban, és e sikert jelentősen megszilárdította az 1966-ban megjelent Goncourt-díjas Mandarinok című regénye.

Önéletrajzi trilógiája érdekesen, tanulságosan és főleg őszintén számol be életútjáról, erkölcsi és szellemi fejlődéséről. Lenyűgöző egyéniség, okos és érző ember vonzó képe bontakozik ki e kötetekből, amelyek megmutatják, hogy „Simonka” nem valamilyen „mellékfigura” a nagy Sartre oldalán, hanem vele egyenrangú, szuverén alkotó, a filozófus eszme- és küzdőtársa, tehát nem utánzásról, hanem találkozásról, az irodalomban roppant szerencsés egymásralelésről van szó. Van persze, amiben Sartre nagyobb, amit ő tud jobban, de vannak olyan területek — főleg a művészet vagy a lélekismeret terén — ahol Beauvoir múlja felül életárát. Írásai jobban szerkesztett, elevebb, népszerűbb olvasmányok: nála az egzisztencialista gondolati elemek oldottabb és árnyaltosabban jelentkeznek, az ő esetében kevesebb a számítás, több az érzés és a szív. Míg Sartre némely műve — minden kivételével — a hűvös, bülszeletének tehetséges illusztrációja, Beauvoir írásait általában a közvetlen élményszerűség jellemzi. Vonatkozik ez természetesen

mindmáig legjelentősebb regényére, az említett, 1954-es Mandarinok-ra, mely távolról sem csak kulcsregény, mint ahogyan annak idején fogadták, mohón csemegézve-csámcsogva a szereplők kicsoda-micsodaságán. Sőt még csak nem is dokumentum és korrajz, s nem is csupán az ellenállási mozgalomban öszszekovósodott, a felszabadulás után azonban széthulló, többé-kevésbé a munkásosztálytal, a társadalmi forradalommal rokonszenvező, de sok tekintetben habozó és ingázó „mandarinok”, azaz a néptől bizonyos mértékig elszakadt, ám a tömegek gondjaitól szabadulni nem tudó, a hatalom természetének nagy kérdésén kérődző „tulok” (ahogyan a magyar munkásmozgalomban valaha az értelmiségieket nevezték...) vívódásainak színes krónikája, hanem magasrendű művészi alkotás, amely mindig a magánélet érzékenységének, a személyiség árnyaltan egyéni problémáinak tükrében tárgyalja a társadalom és az ember egéző kérdéseit.

Vajon megöregedett-e az öregség nálunk idetova tíz évre megjelent és nagy sikert arató szerzője? Öreg-e a hetvenöt éves „öregségi szakértő”? Hát bizony, valljuk meg, már nem az a szépség, amelynek „tökletes kicsiszoltságáról” beszélt Illyés 1947-ben, hanem fáradt arcú nagyasszony. Sartre 1980-ban bekövetkezett halála roppant csapásként sújtott le rá (bele is betegedett...). Ám az az asszony, akiről egy francia kritikus Simone de Beauvoir, avagy Az élet vállalása címmel írt 1966-ban könyvet, méghozzá olyat, amely ezzel a mondattal kezdődik: „Először is itt van az ő rendkívül, könyörtelen vitalitása...”, mondom, ez az önnön és az egész emberiség boldogságát kitaró odaadással kereső írónő nem lehet igazán elagott. S hogy valóban nem az, bizonyítja legújabb, 1981-ben megjelent vaskos kötete (A búcsúszertartás), amely Sartre életének (és vele együtt természetesen a szerző életének) utolsó tíz évét mondja el a híven szerető, és okosan bíráló élettárs ígéztes megjelenítő erejével.

Bajomi Lázár Endre

Iti, Oté, Eté, Eté — kiejtése nyelvenként változik. Egy film címe, egy figura neve. Rövidítés: extraterrestre, azaz földöntúli. Ő az év embere, legalábbis emberkéje. Filmsztár, marslakó, földöntúli lény, egy kis ronda antropomorf automat. Mindenkinek szerette, szereti, szeretni fogja. Soha nem látott reklámat csapnak körülötte. A XX. század végének tipikus figurájaként most érkezett frissen az Egyesült Államokból. Nem lehet nem beszélni róla. 159 francia városban 250 moziban vetítették egyszerre. A filmkritika lázba jött, vagy teljesen lefekték. Az újságok külön számat szerkesztettek, mindenki hallatlan kíváncsi hangját E. T. ügyben.

A film terjesztésére külön reklámügynökséget hoztak létre Merchandising Company of America néven. Pontos haditerv alapján történt a világ nézőinek meghódítása. Angliában Lady Diana, Spanyolországban a királynő fogadja a film egyik gyermekszereplőjét, Japánban Kurosava, a híres filmrendező által ejtett könnyekre épül a propaganda. Hatmillió dolláros reklámköltséggel negyvenkét országban indult világkörüli útjára a földöntúli E. T., példát szolgáltatva arról, hogy mi vár ránk a század végére, amikor a videotechnika és a mesterséges holdak segítségével történő hírközlés tökéletesedésével kivédhetetlenül, az ilyen és hasonló üzleti kampány áldozataként nem lehet majd megnevezni egy filmet. Egy ilyen lehetőségből sok jó is kijöhetne, ha nem ki-

Játékboltban: Mi ez? — Az E. T.-babák, több ezer készült belőle. — Igen értem... e.t. e.t. e.t. e.t.

KISS DÉNES:

Ha ölnek, meghalnak*

relni a tenyere síkjára, a biztonságba. A markát is öblökre formálta. De hiába. A kis szárnyas már a maga szabadságára vágyott. Megindult az apró kislányújjak magaslati felé, hogy majd a legmagasabb pontról elrepüljön. Anca-Panca megtorpant, száját összeszorította, arcára szilánkokba verődtek az enyhén hullámzó víz fénycsillámai. Homlokát ráncolta. — Jaj, apu! — Repülni akar, el akar menni... — nyugtattam. — De hát nem tud, vizes még a szárnya. Újra a vízbe esik szegény. Hallod?... — Igen, de... — ebben a pillanatban a méhecske valóban el akarta hagyni Anca-Panca tenyér-repülőterét, de nem jutott messzire. Azonnal a vízbe kezdett zuhanni. Még nem bírta el a szárnya. Anca-Panca sikoltva utána kapott, s az újra a tenyérbe hulló, szabadságát áhító kis szárnyashoz enyhén, védően hozzáért a nagyujj... — Jaj! — kiáltotta Anca-Panca, mert a méhecske már... — Hej... — nem tudtam mit mondani. A méh már a vízben vergődött. Anca-Panca az ujját nézte. Közlebb léptem. Ott volt a kis rovar fullánkja az ujjában. S vele a testének piciny, kiszakadt darabja. Anca-Panca még így is a vízben vergődő, hallátsúját vívó apró élőlényre gondolt, mert akaratlanul is lehajolt. — Ne... Ne

bántsad! Már hiába, úgyis megdöglök. — Jaj, apu... Miért?... Miért hal meg?... — Így mondta. — Ez az ő sorsa — mondtam csöndesen, és óvatosan kihúztam, kis nyomkodás után a fullánkot Anca-Panca ujjából. — Hát nem hallottál Bódi bácsitól a méhekről? Anca-Panca csaknem egy hónapot töltött falun, Zalában a rokonoknál. Nagybátyjának, aki egyébként gépkocsivezető, hátul a kertben méhese van. Több, mint húsz család. — De... De... szüppögte. — Azt nem mondta Bódi bácsi, hogy mi történik a méhecskével, ha valakit megszúrnak? — De mondta... — Még mindig a vízben vergődő kis szárnyast nézte. Megtorpant gondolat suhant át rajtam; a szabadságvágy még a segíteni akarást sem veszi tudomásul. Örök és kiölhetetlen az élőlényekből. Az élet legfontosabb eleme. — Na, látod — jegyeztem meg kis idő múlva. Hirtelen nem tudtam mást mondani. Noha láttam az arcán, hogy nem fogja föl: ő segíteni akart, életet menteni, és a méhecske mindezt fájdalmat okozva, és egyúttal a saját pusztulását is, tehát fölfoghatatlan módon hálalta meg. Az ember is ilyen? Nem, nem — hessegettem el magamban a gondolatot. Az

emberi szabadságnak értelme van! Az ember... — Anca-Panca félbeszakított, s mintha csak a gondolatot folytatta volna. — Nem tudta, mit akart?... Apu, nem tudta? — Nem tudhatta! — Ó, a szegény... Együtt lábtunk kijelét a sekély vízben. A katicák megmentette. Óvatosan helyezte le a fűre, a parttól távolabb. Elnéztem, amint kedvesen, mindenről elfeledkezve dédelgeti őket. Anca-Panca ilyen volt mindig. Nemrég törött lábú és sérült szárnyú galambot hozott föl a hetedik emeleti lakásba. Félünk, majd fájdalmat okoz neki és szomorúságot, ha nem sikerül meggyógyítani. Bekötöttük a lábát. Rá se bírt állni. Félóralra dőlve feküdt a kis papírdobozban. De aztán néhány nap múlva magához tért. Enni kezdett, és ezt jó jelnek tekintettük. Meggyógyult a lába is. A papírdobozt ritka szövésű függönydarabbal takartuk le. Egy idő után már próbálgatta a szárnyát. Csapkolódott. Anca-Panca akkor is megijedt. Azzal vigasztaltuk — bár akkor még magunk sem hittünk benne — hogy tornáztassa a szárnyait, tehát gyógyul. Egy nap aztán őrösen találtuk a dobozt. A rossz függönnyel átszakította és elrepült. — Gondolj a galambra — emlékeztettem, amint szomo-

Soroza

Lassan valamennyi valunk. Természetesen szakértőivé. Már gondot: honnan vegyünk. Egyszerű a dolgot: tévésorozatok között ugyanilyen könnyezai produkciók közt.

Valóban, ha az Orfőnös az első szériát város szélén című csatlékezzük, többnyire pen kellemsék az eszünkbe ölik a 78. a Dániel, jobbára bhetjük csak fel. S bbosszandokunk, úgy sem tudott szolgálni.

A talán túl sommá illő egyszer a végére ezek a magyar soro kellene: van-e egyáltalában látott tévéjá egyedi műalkotások sem szerint van küöntudatlanul érteke nek meg tudatosan kel a különbségekket.

Először azonban a sorozatból is legalább tezik. Az egyik teljáll, egyetlen darabveteli meg egy előző zattá az azonos közdramaturgiai szerkeket. (Ilyen volt például a Petrocelli, áltamelynek azonos a stb. hőse.) Az ilyen hogy ez a központi azonos tulajdonsághoz azonos szerkeskossá, zsarolás stb. az ügy, kideríti, s a

A vitatott magyarnem ebbe a sorozat másikra ugyanis az ponti hős mellett találkozzunk, akik guák, helyenként a jából még a közpönök. Ám ami még fajta egyes darabja rendi összefüggések lődésen, átalakulások a hősöknek. (Példá hász a város szélén körzeti orvosként nra.)

A fejlődés, a vált időlegesen, visszaj epizódokban, bizonytani a nézőt, de v Ezért a központi sze den epizódokban, va hozni, olyanba, am hozni őket, hogy ed ságaikra is fény de gint a kórházi sor egyszer beilleszked

rúan állt a megme ticabogarak mellett — Igen... — de emelte föl. Száma volt minden, ami ba tévedt darázs, még a pók is. Nem hálátlanságot.

Körben csupa Napozókkal volt te Jökédvű felnőttek kek élvezték a ny időt. Csak Anca-P komoran a parton nagy úszó volt. Fí rált fejest már években is Szepes partközében is me viz. De ezúttal áldott.

— A galamb is szabadságot, és am gyógyult, elrepült természetesen. — tovább nyugtatni.

— Igen — mond meggyőződés nélkül. En pedig szótlan emberarcát. Min les? Ha felnö, akkor kutyák és mar rátja, óvója? Meg tni a szívében ez g az életnek, mások tisztelete? Vagy ség kikapotja be ezt? Hiszen az élő fullánk éri majd! több és bántóbb, me hecské. Nézetem, fordítja a nap elő és az ujját szopj — Mutasd csak! hozzá. Kívette a mutatódjút. — F zony megdagadt. — Nem baj! — szinte kiáltva. Ebb szóban megsajdult ke hálátlansága, s na; sejtlem is, b talán lehetetlen is ken segíteni. Ne szeretet sem? Ne

Sorozatok szabálykönyve

Lassan valamennyien sorozat-szakértőkké válunk. Természetesen televíziós sorozatok szakértőivé. Már az sem okoz komoly gondot: honnan vegyük a jó és rossz példát. Egyszerű a dolog: jó példát a külföldi tévésorozatok között találunk, rosszat meg ugyanilyen könnyen a saját termésű, hazai produkciók között.

Valóban, ha az Onedin családra — különösen az első szériára — vagy a Kórház a város szélén című csehszlovák sorozatra emlékezünk, többnyire elfogadhatók, vagy éppen kellemesek az emlékeink. Aztán ha eszünkbe ölik a 78-as körzet, még inkább a Dániel, jobbára bosszankodásainkat idézhetjük csak fel. S ha a Liszt életén nem is bosszankodunk, úgy tetszik, igazi örömmel sem tudott szolgálni.

A talán túl sommás megállapítások után illő egyszer a végére járni: mitől nem jók ezek a magyar sorozatok. Azt is tisztázni kellene: van-e egyáltalán különbség a sorozatok látott tévéjátékai, tévéfilmek és az egyedi műalkotások között? Meggyőződés szerint van különbség, és ezt a néző öntudatlanul érzékeli is, az alkotóművészeknek meg tudatosan számolni kellene ezekkel a különbségekkel.

Először azonban azt kell tisztázni, hogy sorozatból is legalább kétféle alaptípus létezik. Az egyik teljesen önálló epizódokból áll, egyetlen darabjának ismerete sem követeli meg egy előző, másik ismeretét. Sorozatá az azonos központi hős és egy azonos dramaturgiai szerkezet teszi ezeket a filmeket. (Ilyen volt például a Kojak, a Colombo, a Petrocelli, általában a legtöbb krimi, amelynek azonos a detektív, ügyvéd, ügyész stb. hőse.) Az ilyen sorozatra az jellemző, hogy ez a központi hős mindig pontosan azonos tulajdonságokkal rendelkezik, még hozzá azonos szerkezetű játékokban. (Gyilkosság, zsarolás stb. után hozzá, elé kerül az ügy, kideríti, s a bűnt leleplezi.)

A vitatott magyar produkciók azonban nem ebbe a sorozattípusba tartoznak. Erre a másikra ugyanis az jellemző, hogy egy központi hős mellett nagyon népes társasággal találkozunk, akik vele majdnem egyenrangúak, helyenként a cselekmény szempontjából még a központi hős elé is kerülhetnek. Am ami még lényegesebb: e sorozatfajta egyes darabjai között bizonyos időrendi összefüggések vannak, valamiféle fejlődésen, átalakuláson kell keresztülmenniük a hőseknek. (Példaként gondoljunk a Kórház a város szélén fiatal sebészőjére, és a körzeti orvosként nyugdíjba vonuló főorvosra.)

A fejlődés, a változás akár meg is állhat időlegesen, visszajára is fordulhat egy-egy epizódban, bizonytalanságban is lehet tartani a nézőt, de valaminek történnie kell. Ezért a központi szereplőket, lehetőleg minden epizódban, valami új helyzetbe kell hozni, olyanba, amelyben még nem látjuk. Eppen ezért kell új, meg új helyzetbe hozni őket, hogy eddig ismeretlen tulajdonságaikra is fény derüljön. (Maradjunk megint a kórházi sorozat fiatal orvosnőjénél: egyszer beilleszkedési gondjait éljük át,

mászor félresikerült kapcsolatát egy férfival, harmadszor születő, később kiteljesedő, majd hamvadni látszó szerelmét, végül orvosbarátnőjéhez való viszonyának változásait.) Ez a módszer azzal az előnnyel jár, hogy hitelesíti a figurát. Szinte körbejárható jelleme lesz tőle. Még akkor is, ha a valósághoz való viszonyában nem is olyan hiteles ez a figura. Ha úgy tetszik: az irodalmi megfogalmazás bizonyos hiányait is eltakarja ez a módszer, ha jól alkalmazták. Es fordítva: az irodalmilag jól megformált figura is hihetetlen — vagy érdektelen — lehet, ha a sorozat a „hidegbe-melebbe mártott fűhős” dramaturgiai módszerrel nem él. (Jól példázta ezt az igazában nem sikerült Thomas Mann adaptáció, mert végül is a képernyőn nem vált igazi élménnyé a Buddenbrook ház, jóllehet igazán nem lehet kétségünk az irodalmi megformáltság színvonalát illetően.)

Másrészt az új meg új helyzetek, amelyek közül egy-egy epizódban az egyiknek be kell fejeződnie, és egy másiknak el kell kezdődnie, igen alkalmas arra, hogy figyelmünket, érdeklődésünket ébren tartás, várjuk a folytatást a következő epizódig. Mindehhez persze a sorozatnak nagyon szigorú időszabályait is be kell tartani, függetlenül attól, hogy milyen hosszú egy-egy epizód: 25–30 vagy éppen 50 perc. Akármilyen is egy epizód hossza, valahol az elején elengedhetetlen egy cselekménybeli fordulat, amit aztán hosszabb „lazítás” követhet. Valahol az időegység kétharmadában az eseményeknek le kell érni a csúcspontot, majd rövid, újabb lazítás után egy lezáratlan fordulattal kell befejezni az epizódot.

De hiszen mindez olyan, mint valami receptkönyv. Hol marad a művészet kiszámíthatatlan egysége? Igen, ez valóban receptkönyv, még hozzá szigorú; ha nem a megfelelő időben kerül az egészbe a só és a paprika, akkor még jó nyersanyagból is csak nehezen fogyasztható sorozattétel készíthető. Mert a sorozat valójában nem művészet, abban az értelemben legalábbis, ahogy Thoman Mann regénye, Eisenstein filmje, Shakespeare drámája, vagy akár olyan „egyedi” tévéremekmű, mint Fehér György III. Richárdja.

A sorozat olyan, mint az alkalmazott művészetek. Felhasználja a klasszikus művészetek eszközeit, de hasznosítási funkciója, konkrét célja van — ha jó. Vagy ismeret terjeszt, vagy hatásosan kikapcsol a hétköznapi élet gondjaiból, és ebben az értelemben szórakoztat, a legjobb esetben pedig mind a kettőt teszi egyszerre. Nem csodáltság ez, egyáltalán nem szabad a sorozatok ilyen funkcióját lebecsülni. Jól kell csinálni a maga szabályai szerint. Eppen ebben különbözik az egyedi műalkotásoktól, amelyek, ha igazán azok: öntörvényűek, ezért megismételhetetlenek.

Nem ártana, ha a magyar sorozatok is ügyesebben használnák a sorozatoknak ezt a „szabálykönyvét”.

Bernáth László

LENGYEL GÁBOR: FOTÓ

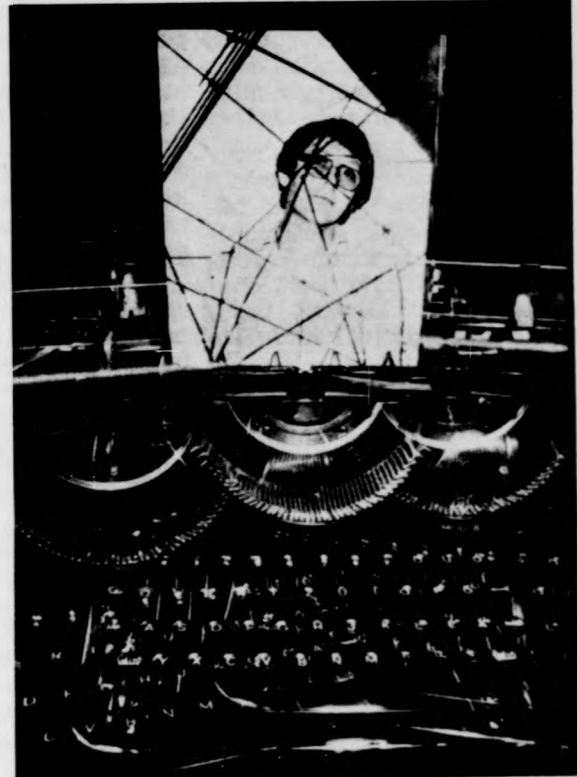
Fiatalok fotóművészeti stúdiójának

11. KIÁLLÍTÁSA NYÍLT A NEMZETI GALÉRIÁBAN

HORVÁTH DÁVID: A MIÉRT FÁJ, HA... CIMŰ SZOROZATBÓL

(FOTÓ: HAUER LAJOS FELVÉTELEI—KS)

HORVÁTH PÉTER: ÖNARCKÉP

ÉRTSÜNK SZÓT!

Már ez is „üzem”?

A napokban infrastruktúránkban abba a közintézménybe szándékoztam betérni, amely a Bikával szemben, a föld alatt fogadja a megkönyebbülni vágyó járókelőt. Dolgomvégzetlenül kellett távozzom, mert vasrácsos kapuján a „Nem üzem!” felirat visszafordulásra kényszerített. Nem ez az első olyan illemhely, amely üzememé avanszolt. Evekkel ezelőtt a Petőfi téri „földalatti” kapuján szintén olvashattuk — nem is rövid ideig — a „Nem üzem!” tájékoztatást, ahogy a tévében mondanák: információt. És nem is valami debreceni különlegesség e rangos nevezet, mert Budapest, a József nádor téren levő testvérintézmény, míg „rekonstrukciója” tartott, ugyancsak a „Nem üzem!” felülről oszlokozott csalódást a szorult helyzetben levő polgároknak.

De mi is üzem? Hát az üzem. Az üzem pedig az Értelmző kéziszló szerint: „1. Szervezett termelő, elosztó vagy értékesítő tevékenységet folytató gazdasági vállalat. 2. Gyár. 3. Termelőeszköz, gép működése.

Nem is tudnám hirtelenben megmondani, melyik tevékenység lehetne jellemző a

mi „üzemünkre”? Talán a termelés? A magamfajta laikus az üzem nevezetét hallván füsttől géményekre, hatalmas csarnokokra, zúgó, zakatoló gépekre, sürgő-forgó dolgozókra gondolt. Amikor aztán az üzem megépült vagy megújult, elvégzik az üzemi próbákat, azaz a létesítményt „beüzemelik”. Ha ez sikeres volt, következik az ünnepélyes avatás: szalagátvágás, ünnepi beszéd, kitüntetések, jutalmak átadása, bankett stb. Ilyen ceremónia intézményünk „rekonstrukciója” után aligha lesz. Akkor pedig miért üzem?

Azért, mert ez a divat, de mondhatjuk azt is, ilyen járvány dül. Hogy ma egy nyilvános W. C. éppen úgy üzemelhet, miként egy állami gazdaság vagy hőerőmű, ennek a következménye. És még mi minden üzemel vagy nem üzemel: a könyvtár, az orvosi rendelő, a kocsma, az óvoda, a fürdő, a menza stb. A körülállványozott házakban „zavartalanul üzemelnek” a boltok. Üzemel nemcsak a MÁV Diesel-mozdonya, üzemel — nem kevesek szerint — egy zsebrádió vagy egy kvarcóra is.

A nyelvi renyhességgel, a

gondolkodásbeli restséggel is magyarázhatjuk eme üzemelési és üzemeltetési buzgalmat. Pedig aligha kellene valakinek is megerőltető agymunkát végeznie ahhoz, hogy hagyományos módon azt mondja: a W. C. zárva vagy nyitva, hasonlóképpen a kocsma, a könyvtár, a múzeum, a fürdő; hogy a boltokban árusítanak, az iskolában tanítanak, a rendelőben rendelnek; hogy az óra jár vagy nem szól, jó vagy rossz stb.

A szavakkal való flancozás is megbújhat eme üzemelési kedv mögött. Szeretünk kis dolgoknak nagy nevet adni, szerény, helyi jelentőségű eseményeknek sokat ígérő nevekkel tekintélyt, rangot szerezni. A nagyragyás meg a W. C.-s néhből is üzemigazgatót csinálhat.

Adjuk meg, kinek-minek, mi jár! A tímföldgyár 80 m magas kéménye, meg a kotróhajó, meg a mozdony üzemeljen, nyilvános W. C.-nk, civilizációknak és nélkülözhetetlen vívmánya — sikeres „rekonstrukciója” után — legyen nyitva, fogadja megkönyebbülni vágyó vendégeit, vegyék birtokukba a szorult helyzetben levő járókelők!

E. Kiss Sándor

„Nótás kedvű volt az apám...”

„Kedves hallgatóink! Nótásokor című műsorunkat közvetítjük. Először hallgassák meg a debreceni Lente Lajost! — hallom a rádióban a minap, s otthoni ténykedésem rögtön hangulatossabbá válik a szobát kitérő kellemes baritonból. Kedvem lenne jobban megismerni ezt az énekest, aki oly jó kedvre derített — vetődött fel terveim közt egy vele való találkozás lehetősége. Nem kellett sokáig érdeklődnöm utána, hisz oly sokan ismerik. A MÁV-igazgatóság debreceni épületében akadtam rá, ahol diszpécserként dolgozik.

— Honnan ez a „jó torok”? — szeptember neki a kérdést, remélve, hogy egykori indulásáról is többet megtudok.

— Hajdúnánási születési vagyok, édesapámék tizenketten voltak testvérek, s mindannyian jó hangúak, s helyi dalárda tagjainak vallhatták magukat. Egyik nagybátyám a Debreceni Iparos Dalárdába tartozott. Vidámak voltak a gyerekkorom estéi, hisz a családok, szomszédok akkor még jobban összejártak. Mindegy, hogy szüret, névnap vagy dísznót volt, a nóták együtt keringtek az ételek kellemes illatával. Már fiatalon elképzeltem, hogy a dalok érzelmi hangulatát másokkal is meg kellene osztani. Így érett fejtem — 46 évesen — azt sajnálom csak, hogy „nótás kedvű volt az apám”, de én nem tanultam meg minden dalt tőle, míg élt.

Pedig nem mondható, hogy Lente Lajos nem készült igazán az előadóművészi pályára. Huszonkét éves koráig csak úgy magában énekelgetett, majd Csóka Béla operatőres és Darányi Lajos tanár irányításával elvégezte a debreceni Kodály Zoltán Zeneművészeti Szakközépiskola ének főtanszakát. Egyik nap a MÁV-nál dolgozott, másik nap iskolába járt. Szerencséje volt, hogy időbeosztása és főnökei megengedték ezt neki. Budapesti Reményi Sándor és Vörös Sári képeztek tovább, s két év alatt operett, magyar dal és népdal hivatásos előadóművészi engedélyt kapott az Országos Szórátközponttól. Központ

került a közeljövőben megjelenő nagylemezre, melynek már a párját is elkészítették Lovas Lajossal együtt.

Hat évig a Járőrvizsgáló Bocska táncosportjának szólistájaként is járta a városokat, falvakat. Manapság a debreceni Helyi- és Népi Művelődési Otthonban, de vidéki kulturális központokban is fellép. Milyenek tartja a közönséget?

— Nekem a taps a legnagyobb hálát, amit hallgatóimtól kaphatok. Vendéglátóegységekben nótákat, kultúrházakban népdalokat, operettek adok elő mindenféle korosztálynak. Szeretem a szociális otthonok idős lakóit épp úgy, mint a nótát egyre nagyobb számban kedvelő fiatalokat is. Leginkább Fehérgyarmatra, Nádudvarra, Kabára és Nánásra vagyok „hajazáró”. Örülök, ha dalaim tartalmilag és zenéileg is megfogják a hallgatókat. Szeretem, ha segít a közönség eldönteni nótáim választékát a hangulatok szerint.

— Vajon ebben az itál is segítené? — Ittasan sohasem léptem még fel, de kérdésért nem sértőnek, csak érdeklődőnek tartom. Az itál a kezdeti gálásoktól biztos hamarabb felszabadítana, de a józanosságban a színvonal magasabb, az énekhang biztosabb. Aki szeret, bor nélkül is tud mulatni.

— Ugy tudom, hogy van egy fia. Folytatja-e a jó hangú Lente Lajos hagyományát?

— Nem, sajnos nem hiszem. Ot már a sport, a focit érdekli, pedig már hallottam, hogy szép hangja van. Feleségemmel — aki mindig biztosítja, hogy a nótázásnak szenteljem szabad időmet, s emiatt hálaül tartozom neki — ne adj' isten, hogy rábíruj a fiút a dalra.

— Ha én lennék a cigányprímás, mit húzatna a saját fülébe? — „Ne szidjatok soha engem, még a szidást nem érdemlem!” — említi a Kalmár Pista-féle szerzeményt. Azt hiszem nyugodt lehet, mert nem szidják, hanem sokkal inkább dicsérik a hallgatói — megérdemelten.

Csubák Zoltán

A Hortobágy és a pásztorélet változásai

Írók, művészek, tudósok, agrár- és környezetvédelmi szakemberek másképpen látják, másként látatják a Hortobágyot, aszerint, hogy milyen szemzőből nézik, vagy milyen szemzőből szeretnék látatni. Ha a világ nagy változásaihoz mérjük, akkor statikus, ha történetéhez, néprajzához és gazdasági életéhez viszonyítjuk, akkor nagyon is változó a mai pusztai kép. Egy tény bizonyos. A Hortobágy statikus-ságában is örök változó, s a társadalmi változások hatására, változtatni akaró szemlélete napról napra okozott változást, csak a felszabadulás óta is. Cimszavakban szólva, az ősgyep jelentékeny részének feltörése, gumipitypang, gyapot, rizs, digózás, jarovizáció, gépésítés, traktor, kombájn, talajjavítás, gabonatermelés, csatornázás, erdősfítés, iparosítás, vágóhíd, új község, bejáró dolgozók ezrei, vagy még előbb, telepek és telepes gazdaságok, legeltetési társulatok és hagyományos legeltetés, ez így együtt is tarka kép. S ha ehhez az idegenforgalom hatásait is hozzávesszük: pl. víziszipad, mátai lovaspálya, lovasnapok, sétatokcsikázás, lovaglás, új hídi vásár, pásztorfaló, vagy a tudományos áldozathozatalt, melyben ott szerepel a magyar marha, nönius, racka, puli, bivaly, vizsla, vagy a nemzeti park visszatartó szerepét a pusztai régi értékeinek megőrzésére tett intézkedésekkel, ennek pozitív, negatív, szívet-lelket gyönyörködtető, vagy másokban magas vérnyomást idéző hátrányai, ki merné mondani, hogy a mai Hortobágy statikus-ságában is örök változó.

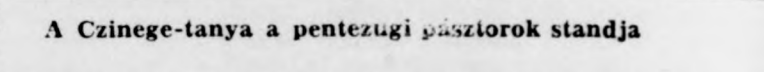
Óriási ellentétek és óriási vonzások. Alig-alig van déli-báb, mert a telepített erdősávok megörik, feloldják a látványt, de ma nincs is sok gulya vagy ménes, amit felemelne. A régi kutak ugyan néhol még megvannak, de omladoznak, a faragott kútágások töredezettek, néhol V alakú, a területtel idegen kútágások szolgálnak, a kútágások, kútostorok görbék, kopottak, nehezen járnak, emiatt a pásztorok — joggal — panaszkodnak. Ma nincs erre sem valami nagy gond. Nagy a társadalmi, de az emberi változás is. Nagyobb az öntudat, de sok a nosztalgia, jobb a kereset, de több a panasz, a kint élőkben változott a ragaszkodás, s néha kötelességérzet helyett üzleti számítással találkozunk.

Elsősorban az ut szeli át a pusztát, gyönyörű aszfaltszalag fut. Debrecenről Füzesabonyig, majd csak a vasút vonalát követve, de ha letérünk az útról, kátyús, gúdrós, kutyogós, több nyomon kitaposott, a legmelegebb nyári időben is kottyanós, tengelytörő útféle van, ami személygépkocsival csak kockázatosan, motorral veszélyesen, négykerék-meghajtott terepjárával, alig, traktorral, vontatóval körültekintően járható. Gyalog, esetleg kerékpárral lehetne menni így vagy úgy, de nem mindenki turista, vagy áldozatot, fáradságot vállaló kutató, s ma nincs is annyi idő. Hivatalos ember gyorsabban szeretné ügyét intézni, az érdeklődő is többet szeretne látni, a kutató is gyorsan szeretne célba érni. Mindez természetesen nem megy egyszerűen. Intse le magát, aki türelmetlen. A felületes érdeklődő, aki csak a csárdát és a körülötte levő néhány szép építészeti emléket, a kilyencyukú hidat vagy a körösztint s a pásztorműzeumot tekinti meg, valóban semmit, vagy csak nagyon keveset lát. Az igazi látóval, a többi érték távolabb van, s ezért áldozatot kell hozni, erre időt kell fordítani, nem szabad sajnálni a fáradságot, s vállalni kell némi kényelmetlenséget, megéri. Sok tehát az egyenletesség, mert „amikor isten a munka befeljeztével éccaká felszántotta a Hortobágyot — ahogyan a pásztorok mondják —, a si-

etségben elfelejtette elbere-nálni. Mai napig úgy maradt. Nem is jön az egyenes-be soha.”

Eddig az irodalomban és a közhasználatban a pásztor-ság fogalma a kiváncsónak megfelelően irányt, ágazatot változtatni, s a hozzáértést gulyás vagy juhász minőségben azonos személy-nél nem a pillanatnyi foglal-kozás, hanem az emberség

A Czinge-tanya a pentezugi pásztorok standja

foglalóan a pásztor elnevezés mint fogalom alatt. Mára a pásztor fogalma másként alakult. A négy fogalkozás szerint jelentkező típus határvonal megváltozott, s jól-lehet, ma is négyféle kategóriát lehet felállítani, ez a kategória más, minőségi el-különülést jelent, s tartalma-ban más jelleg hordozója. Az ugyanis, hogy milyen állatot őriz, csak pillanatnyilag meg-fogható, mert a ma élő pász-torok vagy pásztorokodással foglalkozók, kevés kivétellel majdcsak minden típusban határozza meg. Eszerint ma

A hagyományt élő és megtartó pásztorok

Régi pásztorcsaládok származó pásztorcsaládok pásztor-fiai. Elektorok 50–60 év között van. Iskolai végzettségük 5–6 elemi, életpéldéjük „rugaszkodik a jósághoz”. Még a „ régi világ”-ban, tehát a felszabadulás előtt kisbójtár, s azóta szinte megszakítás nélkül, különböző ágazatokban, különböző munkaadók-

nál pásztorokodással foglal-koztak. A régiek mellett nótá-tak fel, sokat láttak, sokat tapasztaltak, mint mondják: „még én láttam, mint fattyú benne vótam”. Élik a hagyományt, azon önként nem változtatnak, de végrehajtják a rendelkezéseket, bőven él-nek a kritikával is.

A hagyományt tisztelő, de újítástól meg nem riadó pásztorok

Szüleik még pásztorok is voltak, 35–50 év körüliek, nagybárá általános iskolát végeztek. Maguk fiatal korukban csak közvetve kerültek kapcsolatba a pásztorok-dással, de valami folytan pásztorok lettek. Tisztelik ugyan a hagyományt, megad-

ják a tiszteletet is, de többet várnak el, náluk több a kö-vetelés, mint amit hozzá-tesznek a közös ügyhez. Erd-dekes átmeneti kategória. Hovatartozásuk tulajdonké-pen tisztázatlan. Külsősegek-ben még pásztorok, de való-ban kupeckekkel is fog-lalkoznak.

A hagyományt ismerő, de vele csak haszonszerzésből foglalkozó pásztorok

Származásuk akármilyen lehet, de valami rokoni szál köti a pásztorokhoz. A nagyapa esetleg pásztor volt, apja még néha kisegített a pásztorcsaládban. Elektorok 25–35 év között van. Nyaralás vagy családi látogatás már általános iskolás koruk-ban felkeltette figyelmüket a pásztorokdás iránt. Tetszett nekik a sok csengő, pergő, kóstok, karikák, a sok „bizi-bazár”, megtanulták készí-tését is. Szakkönyvtárakban ü-zetben szakmát szerettek, tanult mesterségük például szobafestő vagy gépkocsive-

zető, de a szabad természet szeretete, az állatszeretet, a lazább, szabadabb élethez való vonzalom nagyobb, mint a tanult szakma szeretete. Jelszavuk, „ne parancsolgassanak mindíg”. Idejét a jó-szág mellett maga osztja be. Ismerik a hagyományt, de tudják értékét, élnek is vele. Kereskednek, főleg zsibogó-ban, ők a saját maguk ál-tal készített, vagy másoktól felvásárolt, esetleg bizo-mányba átvett „bizi-bazár” értékesítői, egyszóval haszon-szerzők.

A hagyományokhoz nem vagy alig kötődő, de azzal üzletszerűen is foglalkozó ún. idegenforgalmi pásztorok

Nagyobbára állami gazda-sági dolgozók vagy a hortobágyi központhoz közelebb levő termelőszövetkezetek, erdőgazdaságok dolgozói, akik az idegenforgalmi látogató-sokra felkészültek, lovasnapon, pásztorfalókon szívesen szerepelnek. Alkal-masint pávakörben, népi együttesben közönség előtt szívesen fellépnek. Pásztor-művészettel foglalkoznak, időnként értékesítik. Pász-toruhájukat mint jelmezt magukkal viszik a legelőre, de a kunyhóban vagy kútál-lón tartják, s csak akkor

veszik fel, ha szervezett fi-zető látogatócsoport érkezik, vagy maguktól felfedezik, esetleg „kukker”-rel fejmé-rik, hogy megéri az öltözkö-dés, vagy csak jó lesz a hét-köznapi is. Koruk változó, 30–55 évig, iskolai végzett-ségük vegyes. Tény, hogy nagy rutinnal végzik jól be-gyakorolt mutatványaikat. Üzleti érzékük kifinomult, beszédmodoruk csiszolt, al-kalmazkodóképességük ki-váló.

Béres András

(Folytatjuk)

Pályázat katonai főiskolai jelentkezésre

Jelentkezésre hívjuk fel dolgozó népünk fegyveres szolgálatát hivatásuknak választó férfiakat, akik a Magyar Néphadsereg vagy a Belügyminisztérium Határőrség tisztjei kívánnak lenni.

A jelentkezés feltételei:

- magyar állampolgárság, — feddhetetlen élettel és erkölcsi-politikai megbízhatóság, — hivatásos katonai szolgálatra való egészségügyi alkalmasság, — érettségi bizonyítvány vagy annak a folyó tanévben történő megszerzése, — 23 évnél nem idősebb életkor.

A katonai főiskolára pályázók a jelentkezési lapot iskolájukban, a korábban végzetek a megyei hadki-egészítési és területvédelmi parancsnokságtól, sorkato-nák a parancsnokaiktól kap-hatják meg.

A jelentkezők felvételüket kérhetik:

a) Kossuth Lajos Katonai Főiskolára, ahol gépesített lövés; harcokészítő; felderítő; rakéta- és tüzér; műzaki; magasépítő és BM határ-őr szakokon;

b) Zalka Máté Katonai Műszaki Főiskolára, ahol csapatlégvédelmi rakéta; csapatlégvédelmi tüzér; honi légvédelmi rakétakomple-xum; rádióelektronikai; lokátor-technikai és vezetéstechnikai üzembentartó; vegyvédelmi; által-

nos fegyverzeti üzembentartó; harc- és gépjármű-üzembentartó; hadtáp és katonai pénzügyi szakokon.

A katonai főiskolák a katonai képzés mellett a szakterülethez kapcsolódó üzemmérnöki, üzembgazdász szakon általános iskolai orosz nyelvtanári képzést adnak.

Az első évfolyamú hallgatók — a BM Határőrséghez és a polgári repüléshez fel-vettek kivételével — egysé-ges alapozó képzésben részes-sülnek, azt követően kerül sor a konkrét szak megvá-lasztására.

A pályázók egyidejűleg más felsőoktatási intézmé-nyekben is jelentkezhetnek.

A jelentkezők márciusban felvételi vizsgán vesznek részt, melynek anyaga:

- katonai pályaalkalmasági és speciális képesség-vizsgálat, — matematika, fizika (az azt helyettesítő technikai tantárgyak) ismeretének és az időszérű általános mű-veltségi tájékozottság felmérése.

A felvételtől a felvételi vizsgán nyújtott teljesítmény és a személyi kérelmek alap-ján történik döntés. A legrá-termettebb jelentkezők közül választják ki azokat is, akik külföldi katonai tanintézet-ekben készülhetnek fel a tisztí hivatásra.

A pályázókat döntésükről a főiskolák parancsnokai (BM Határőrség és a KPM illetékes szervei) május 31-ig írásban értesítik. A polgári repülés hallgatóival a Köz-lekedés- és Postaügyi Mi-nisztérium szerződést köt.

A középiskolai tanulmá-nyalkat a folyó tanévben be-fejező pályázók érettségi bi-zonyítványukat legkésőbb június 30-ig juttassák el az öket értesítő katonai főisko-la parancsnokságához. Ennek elmulasztása esetén a felvétel érvényét veszti.

A felvétel elutasítása miat-ti fellebbezéseket — az egészségileg alkalmatlanok kivételével — 15 napon be-lül írásban, az értesítést kül-dő főiskola parancsnokához (BM- vagy KPM-szervhez) kell benyújtani.

A katonai főiskolák első évfolyamán a tanulmányi év kezdete: szeptember 1.

A hallgatók teljes ellátás-ban, havonta illetményben, a második félévtől kezdő-dően — eredményeiktől füg-gően — tanulmányi pótlék-ban részesülnek. A tanulá-s-hoz szükséges feltételek té-rítésmentesek.

A tanulmányi idő: 4 év.

A harmadik tanulmányi évet eredményesen befejező hallgatókat — állományvi-szonyuknak megfigyásával — zászlósi rendfokozatba léptetik elő. Az államvizsga után a Magyar Néphadsereg, illetve a Belügyminisztérium Határőrség hivatásos tiszt-jeiként kezdik meg szolgál-tukat. A polgári repülés hall-gatói végzésük után tartal-ékos tiszti rendfokozatot kap-nak és alkalmazásukra pol-gári munkaterületen kerül sor.

Pályázati határidő: január 31.

Honvédelmi Minisztérium

BODÓ JÁNOS KARIKATÚRA

Év eleji tarkabab

1. Na, ennek is v
2. Szöveg nélkül
3. Szilveszteri s

Csalódás Csendes pro

Ez a legbiztosabb a végállomáson, le sem telik bele, s ma hej, ezek a mai fi-dulhat!

— Jaj, bocsnát, elmélyülésemből”, s várom a szótató-nóm, fiam. Igazán mint magam.”

A minap is így zett” jelenetem, cs szöveget. Ekképp: — Szegyetelje ma-nak, majd rám m időse férfi!

Nyílt provo

Bemegyek a spo-nevezett — edzőci kislány elem rak v lágosok színben v

— Hm, hm! — provokálom: — Ne provokál.

— Ugyan már! — deq ragogni a bo-jón is: — Ma déle-nek. Pedig az még

Spontán bó

Az önkiszolgáló dek turkálni a kit-zám egy nagyon c-szem, gyanúsnaq t-kedves szavait.

— Talán segíték

— Ezt a világrt mosásban, hogy... Tessék csak egész

Készségesen lese-bátot, rám adja, a

— Igazán ritka mondom könnyeki

— Hát azt, aki mondja a csinos el

— Tehát nem m-mel, s leintem újs-föl akar habordni

— Mit gondol, r-körülgrálnék? — mifele öntudatom Valóban, nem szab

— És minek kö-serjedve

— Tudja, amiko-Megperdülök a-ban, s csöpp hija,

— Vállban is po-a nagyon csinos el

— Tehát, amiko-közé.

— Ja! — hunyo-jött be. Annyira h

Egy kicsit leher maximum huszon-hát annyinak néz.

— Szakasztott a-resztapámé.

BODÓ JÁNOS
KARIKATÚRÁI

Év eleji
tarkabarka

1. Na, ennek is vége
2. Szöveg nélkül
3. Szilveszteri szobára

Csalódásaim

Csendes provokáció

Ez a legbiztosabb módszer. Az ember fölül a villamosra a végállomáson, leül, s kibámol az ablakon. Két megálló sem telik bele, s már ott toporog előtte a néni és szól: „Hej-hej, ezek a mai fiatalok, ezektől az ember akár föl is fordulhat!”

— Jaj, bocsánat! — pattanok ruganyosan, fölriadván „nagy elmélyülésemből”, gyengéden segítem a nényt, hogy leüljön. s várom a szót, amely körülbelül így hangzik: „Köszönöm, fiam. Igazán jólesik, hogy ilyen fiatalok is vannak, mint maga.”

A minap is így történt. Olajozottan gördült a jól „rendezett” jelenet, csak a néni módosította némileg a szokvány szöveget. Ekképp:

— Szégyellje magát, fiam! — mondta a szemben ülő ifjúnak, majd rám mutatott. — Hagyja, hogy fölálljon ez az időg férfi!

Nyílt provokáció

Bemegyek a sportüzletbe, egy olyan most divatos — úgynevezett — edzőcipőt szeretnék vásárolni. A kedves eladó kislány elém rak néhány párat, de az én méretem csak világoskék színben van.

— Hm, hm! — csóválom a fejem, és bókra éhesen így provokálom: — Nem való ez a szín a magamfajta idős embereknek.

— Ugyan már! — mosolyog kedvesen a kislány, én kezdek ragyogni a boldogságtól, s várom a folytatást, amely jön is: — Ma délelőtt ugyanezt a színt adtam ej egy illetőnek. Pedig az még magánál is öregebb volt.

Spontán bók

Az önkiszolgáló áruházban pizzamát vásárolok. Alig kezdek turkálni a kirakott holmik között, amikor odalép hozzám egy nagyon csinos eladónő. Az első pillanatban azt hiszem, gyanúsnaq talált, de csakhamar hallom megnyugtató, kedves szavait.

— Talán segíték, jó? — s a fülembé súgja: — Ezt a viláért se vegye meg, mert úgy összemegy a mosásban, hogy... Inkább próbálja meg ezt, vagy ezt... Tessék csak egész nyugodtan megpróbálni!

Készségesen lesegíti a zakómat, kigombolja a pizzamakabátot, rám adja, a tűkör elé állít.

— Igazán ritka szívélyes kiszolgálás, nagyon jólesik — mondom könnyekig meghatódva.

— Hát azt, aki szimpatikus nekem, így szolgálom ki — mondja a csinos eladónő.

— Tehát nem mindenkit? — kérdezem fölcsuppanó szemmel, s leintem újságról öntudatomat, amely a kijelentésén föl akar habo-rod-ni.

— Mit gondol, mi lenne belőlem estére, ha mindenkit így körülugrálnék? — kacsint rám cinkosan, s nekem már semmiféle öntudatom nincs, én tökéletesen igazat adok neki: Valóban, nem szabad mindenkit így körülugrálni!

— És minek köszönhetem a szimpátiáját? — búgom bergerjedve.

— Tudja, amikor belépett az ajtón, s megláttam...

Megperdülök a tengelyem körül a lötyögő pizzamakabátban, s csópp hía, hogy nem rikoltok föl a boldogságtól.

— Vállban is pont jó, tökéletesen fekszik — állapítja meg a nagyon csinos eladónő.

— Tehát, amikor beléptem az ajtón...? — nézek a szemem közé.

— Ja! — hunyorít édesen — akkor azt hittem, hogy ő jött be. Annyira hasonlít hozzá.

Egy kicsit lehevradok, de nem soká, elvégre... Ez a nő maximum huszoneg éves, a fiúja maximum harminc, tehát annyinak néz.

— Szakasztott az a természet, még a járása is, mint a keresztapámé.

Időhiány

A pofon, mely a verőfényes késő őszi délelőtt, a félhomályos szerződéses italbolt amúgy is feszült légkörében elcsattant, régen a levegőben lögött. De most ült. Aki kapta, megperdült és egy műkorcsolyázó bajnokot is megszegényítő piruetten végzett, s oly sikkesen billentette meg a talponálló itallal körberakott állványát, hogy azokon a már részben kiürített poharak az alkalomhoz illő csilingelő harangjátékba kezdtek. Nem tudni, talán a váratlan melódia, de inkább a pofon hatása megsokszorozta a „művész” erejét, mert a jégtáncból balettbement át és özgrásokkal a nyitott ajtón át kiszökölt.

A kifürkészhetetlen sors úgy rendelte, hogy ne gyalogbéká módján fejezze be a produkciót, hanem klasszikus művészi formában. Gondolataimat azonban ellenkező valóság billentette helyre. Szépen ápolit kerttel övezet villalakás, kínos pedantériával berendezett szobák. Az illetet parancsoló környezetben diszonzánsnak tűnt az előzmények ismertetése. A mindig elfoglalt „házonkívül-vagyok” atya hiányában a faragott íróasztal mögött ül, mindig „fája-fejem” anyuka kezében megállt a toll, míg a hatóság ember mondókáját mondta.

Mikor befejezésül nagyobb odafigyelést ajánlott gyermekükre, anyuka sértődötten csattant fel.

— Nézze meg, most is mit csinál! Mint pszichológus, doktori disszertációmát írom „Gyermekeink önállóságra nevelése” címmel. Sajnos, ez nagyon lekött, és mindig időhiánnyal küszködök.

Kovács XXVIII. János keresztkérdéseinek súlya alatt a pofont adó máris helyet cserélt a sértettel, és egy se-re-greg információ birtokában az egy hián hús fenegverekkel az URH-n kért izléses feliratú kék-fehér állami járművel a szeszestvérek

(Mol—bor)

Hallottuk valahol

A kórházban a professzor egy röntgenfelvételt mutat a medikusoknak és magyaráz: — Látják, kérem? Ez a beteg erősen sántít, mert az egyik lába jóval hosszabb, mint a másik... Nos, Martinez, ön mit tenne ilyen esetben? — fordul az egyik medikushoz. — En is sántitanék, professzor úr — hangzik a válasz.

...

Egy autóbaleset ügyében folyik a tárgyalás a bíróságon. — Biró: Asszonyom, biztos ön abban, hogy minden lehetőt megtett a baleset elkerülése érdekében? — Vádozt: Már hogyme lennék, bíró úr! Behunytam a szemem és egy nagyot sikoltottam.

London. Bemutatták a legújabb esküvőruha-dívatot (MTI Külföldi Képszolgálat)

Muszáj mindig a sorok közt olvasni? (Csáth Attila karikatúrája)

MIKOLA BILKUN:

A játék lovacska

Ivan Ivanovics Vatyuhij és a felesége, Marja Szemjonovna születésnapra volt hivatalos. Kolja Ribkin fiának, Valeriknak volt a születésnapja, az ötödik. Ribkin és a felesége, Olja, nagy ünnepséget rendezett, amelyre sok vendéget hívtak.

— Kerek szám az ötös — mondta Marja Szemjonovna —, valami olyan ajándékkal kell meglepni a gyereket, amire egész életében emlékezni fog!

— Hát, vigyünk egy nagy tortát meg egy üveg pezsgőt! — mondta Ivan Ivanovics.

— Persze, miért nem mindjárt fél liter bundapalinkát! Nagy ész vagy! Ötéves a gyerek, de azért pezsgőt vinnél neki! Tortát, az természetes, és azon kívül még valami szép játékot is. Ötéves a gyerek, és ebben a korban a játék a mindenké.

Bementek egy játékboltba, sokáig kerestek megfelelő ajándék után. Plüss macskákat és nyuszikat, felhúzó autót nézegettek, de egyik sem tetszett nekik.

— Tudod — mondta Marja Szemjonovna —, ha lány volna a kis Valerik, akkór könnyebb dolgunk lenne.

Végül egy bádog terepaszt választottak ki. Kicsi, felhúzó buszok és autók futkároztak a terepasztalon.

— A fiúk az ilyen játékokat szeretik — mondta Marja Szemjonovna. — Ez lesz jó neki.

Már az ünnepelt háza közelében jártak, amikor Fjodor Sztackijjal találkoztak.

— Mit hoztál Valeriknak? — kérdezte féltékenyen Marja Szemjonovna.

— Hogy mit? Egy kisüsti konzervet — felelte Sztackij.

— Kisüsti konzerv is van? — kérdezte naivan Marja Szemjonovna; nem egészen értette, hogy minek egy öt éves gyerekek kisüsti.

— Persze, olyan szűk nyakú kupakos, konzervesüvegben van — világosította fel Ivan Ivanovics.

— Micsoda szégyenletes alak, ez magának vett ajándékot és nem a gyerekeknek — gondolta Marja Szemjonovna.

Az ünnepelt csak láb alatt volt. A vendégek legszívesebben körülülték volna az asztalt, ettek, iddogáltak volna, aztán rázendítettek volna egy nótára. De Valerik mindenhol ott nyüzsgött, mindenkinél fe akart mászni a térdére, az ajándékait mutogatta. Minden eszközzel fel akarta hívni magára a

figyelmet. Marja Szemjonovna remélte, hogy az ő ajándékuk majd elkápráztatja a gyereket. De ez nem történt meg. Valerik udvariasan — ahogy kioktatta az anyja — megköszönte a terepasztalt, egy ideig forgatta a kezében, nézegette, aztán odatette a többi ajándékhoz, amelyek már kupacban álltak, és már el is felejtkezett róla. Marja Ivanovna sértetten beszívta az alsó ajkát, Ivan Ivanovics meg azt gondolta: Kidobtuk ezt a pénzt az ablakon; már egy üveg finomabb konyakot is vehetünk volna rajta. Sztackij beleválo fiú, most is tudta, hogy mit hozzon.

Sztackij tényleg beleválo fiú, mint mindig, most is szinte rögtön a figyelem középpontjába került.

Összeborzolta az ünnepelt haját, térdére ültette a fiút, hogy meglovagoltassa, és megkérdezte tőle:

— No, hová menjen a lovacska?

— A repülőterre!

— Lóval nem lehet rámenni a repülőterre vezető útra — mondta Sztackij —, hanem tudod mit, menjünk a lóversenypálya felé! Útba ejtjük a Szélmalom éttermet is, jó?

— A Szélmalomba menjünk, a Szélmalomba! — tapsikolt az ünnepelt.

— Jól van. És mivel menjünk a Szélmalomba?

— Lóval! Lovon!

— Rendben van, mindjárt elől! a ló — mondta Sztackij, és azzal felvett az asztalról egy dugót és bele-szúrt négy szál gyufát.

— Hát a feje? — kérdezte Valerik.

— A feje is meglesz — mondta Sztackij. — Egy kenyérgalacsint gyúrt, gyufára szúrta és a gyufát bele-dugta a dugóba. Már csak a ló farka hiányzott. Amikor Sztackij farkat is remekelt egy cukorkás papírból, Valerik öröme nem ismert határt.

— Anyu, anyu, nézd csak, milyen szép lovat kaptam ettől a bácsitól! — kiáltozott fellelkesülten.

Valerik anyja melegen rámosolygott Sztackijra, aki gálánsan, jutalomképpen fogadta ezt a mosolyt. De az est folyamán még egyszer rámosolygott az asszony.

— Még az ágyba is magával vitte a lovat — mondta, amikor lefektette Valerikot.

Marja Szemjonovna úgy érezte, hogy keserű a torta, amelyet eszik, a pezsgő meg ecetes.

Bratka László fordítása

szolgálatot, több, vérbeli elmosódnak kis módosi-kiváncsok-irányt, ágá-s a hozzá-nyug juhász-os személyi-foglal-nyug emberseg

ort határoz-nagyományt-pásztorok: a telő, de új-adó pásztó-isméro, de-nszerzésből-rok: a ha-m vagy aüg-izletszerfor-idegenfor-

ele, jól el-egória, de-ek jel-ozó jegyeit,et megte-

al foglal-nellett nót-tak, sokat-mondják: mint fattyú-k a hagyó-ként nem-egrehajtják-bóven el-

nem

de többet-több a kő-itt hozzá-nyughoz. Er-aj kategória-lajdonkép-ültsőségek-k, de való-el is fog-

természet-zeretet, a-b élethez-nyobb, mint-szeretete-rancsolgat-jejét a jó-osztja be-mányt, de-ek is ve-őleg zsi-bo-maguk ál-másoktól-leg bizo-bizi-bazár"-al haszon-

rvezett fi-rt érkezik, felfedezik, el felmé-az öltözkö-zesz a hét-ál változó,ai végzett-ny, hogy-rik jól be-ványaitat.kifinomult, szolt, al-gük ki-

András

Sólyom László

AZ ORVOS TANÁCSA

A kutyaharapás veszélyeiről

A közelmúltban az esti tv-adásban egy közérdekű felhívást olvastak be, miszerint egy pesti benzinkútnál egy kisgyermeket megharapó kutya gazdájának sürgős jelentkezését kérték. Többekben felmerülhet, vajon miért kellett a tv nyilvánossága előtt a felhívást közzétenni.

A gyermek esetleges megbetegedéseinek megelőzése érdekében!

A kutya gazdájának hitelt érdemlően igazolni kell, hogy kutyája megkapta-e a kötelező védőoltásokat, s amennyiben ezt megtette, a gyermek életét nem fenyegeti veszély. Ellenkező esetben a nagyobb baj megelőzése érdekében a gyermeket veszélyes elleni védőoltásban kell részesíteni. Elsősorban a veszettség vírusa elleni oltást kap, de rendszerint mevegőrcs (tetanusz) ellen is beoltják, mert e betegségnek a talajban előforduló baktériuma sok kutyának a szájüregében is fellelhető. A kutyák szájüregében olyan kórokozók is előfordulnak, amelyek a harapott seb elgennyesedését, üszkösödését és egyéb bajt is okozhatnak.

A kutyaharapás nem ritka esemény. Ennek egyrészt a városokban is szép számmal az oka, hogy nem adnak a meglevő kutya, másrészt az harapós vagy ingerlékenyebb állatokra szájkosarat. Nem hagyható figyelmen kívül az emberek nemtörődősége könnyműsége sem. Sok helyütt hiába figyelmeztet a kapun vagy az ajtón elhelyezett „Vigyázz, a kutya harap!” felirat, mégis bemennek az idegen udvarra. A gyermekek kíváncsiságából is gyakran lehetnek szenvedő alanyai ilyen baleseteknek a kutyák bosszantása követ-

kezében, vagy mert kerítésadásban egy közérdekű felhívást olvastak be, miszerint egy pesti benzinkútnál egy kisgyermeket megharapó kutya gazdájának sürgős jelentkezését kérték. Többekben felmerülhet, vajon miért kellett a tv nyilvánossága előtt a felhívást közzétenni.

A gyermek esetleges megbetegedéseinek megelőzése érdekében!

A kutyaharapás okozta sebbel okvetlenül forduljunk orvoshoz!

Mint hogy a kutyaharapás legsúlyosabb szövődményét, a veszettséget könnyebb megelőzni, mint gyógyítani — ha az embert olyan kutya harapta meg, amelynek nem sikerült nyomára bukkanni — a védőoltásra mindenképpen sort kerítenek. S ez akkor is helyénvaló, ha később a kutya mégis előkerül, s megfigyelése vagy vizsgálata azt mutatja, hogy a védőoltás indokolatlan volt.

A kutyákat nálunk kötelezően beoltják veszettség ellen, hazánkban mégis fellelhető ez a súlyos betegség. (Az évi védőoltás elmulasztásáért az állattartó felelős. Minden oltatlan kutya potenciális veszélyt jelent környezetére!) Elsősorban az orban a vadon élő állatok, legfőképpen a rókkák terjesztik a kórokozókat. Sajnos a napokban is találtak elhullott veszett rókat Budapestben, s a sajtó hasábjain figyelmeztették azokat, akik megérintették az állatot!

Szólni kell arról is, hogy a házi macskák is megbetegedhetnek veszettségben. Ők is terjeszthetik a vírust. A

macskák védőoltása is megoldott, de nem kötelező, ezt a tulajdonosnak kell kérni! Különösen veszélyesek a kóbor macskák, Debrecenben a lebontott kertes házak helyén nagyon sok van belőlük. A veszettség vírusával megfertőzött macskák átlagosan két nappal, a kutyák három nappal, a borzok tizenhét nappal, míg a denevérek — a föltevésük szerint — már több hónappal azelőtt ürítik nyálukkal a kórokozót, mielőtt még kitör rajtuk a betegség.

A veszettség vírusának az ember szervezetébe való bejutása után 15–60 nap lappangási időre van szükség, hogy a betegség tünetei kifejlődjék. Kezdeti tünetek: rossz közérzet, fejfájás, étvágytalanság, hányinger, hányás, nyugtalanság, ingerlékenység, alvási zavar. Néhány nap után a fokozott idegi tevékenység jelei mutatkoznak: érzi a családtagok, furcsa viselkedés, majd tarkómerevség és bénulások alakulnak ki. Az esetek jó részében a betegnek a vizitástól fájdalmas garat- vagy gégegörcsei lesznek, s emiatt végül is fel a nyelvét, holott nagyfokú szomjúság gyötri. A légzés kapkodóvá válik, fokozott a nyál-elválasztás és testszerte görcsei támadhatnak. A típusos formájú veszettség — néhány kivételt nem számítva — halálos betegség. Rövidebb-hosszabb ideig tartó eszméletlen állapot után légszűrés, szív- és egyéb bénulások vezetnek a beteglet. Minden olyan esetben tehát, amikor gyanú van a veszett, ill. beoltatlan állattal való „találkozásra” (elhullott állat megfogása is fertőzhet), azonnal forduljunk orvoshoz!

szor és blokk, valamint a kártevő bélyegpár. Megemlítenek a filatelisták jelentős kiállításairól: a Szocializmus, a szocialista országok Moszkvában tartandó seregszemléjéről és a Baselen sorra kerülő motívum világitól. Jelentős szemléletű kiállításokról a közönség számára is érdeklődést. A 100 éves bélyegeket is igen sokan gyűjtötték. A Magyar Posta a 125. évfordulót 1996-ban ünnepelehetné, hacsak nem fogadják el általánosán az 1887. évi kiadás elsőségét és 10 év múlva megtartjuk az ünnepet.

BÉLYEGGYŰJTŐKNEK

1983 SZOVJET BÉLYEGEI

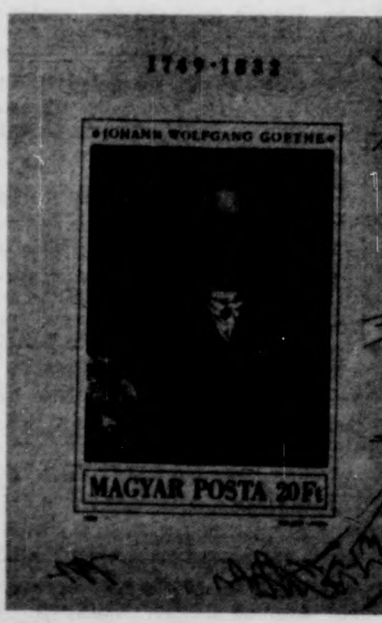
Színes és változatos az 1983. évi bélyegprogram. Az előirányzat 56 bélyeg és 5 blokkot foglal magában, vagyis a szovjet bélyeggyűjtői az ideinél kevesebb kiadványra számíthatnak. Blokk és sorozat ad majd válogatást az Ermitázs kinézetéből, valamint szovjet festők alkotásaiból. Gyönyörködhetünk virágokban és a tengerek állataiban. A vitorlázó repülés története ugyanúgy meglevenedik blokkban és bélyegeken, mint a halászfloata nevezetes egysegei. Nagyon sok egyes bélyeg jelenik meg, közülük kiemeljük a Lenin születésnapját köszöntő, a hadsereg, valamint az úrrepülők napjára megjelenő címletet. Megemlítenek többek között Simon Bolivar, Tolsztoj, Raffaello és Hacsaturján év-

fordulójáról. A bélyegek is híru adják, hogy Moszkva gazdasági a nemzetközi kereskedelmi központ épületével és bővül a metróhálózat. A fővárosi gyermekkiadványok zeneszínház van, ennek működéséről ötértékű sorozat számol be. Az idő gyors múlását jelzi, hogy az első női űrhajós kozmoszban tett útjának immár 20. évfordulóját köszönheti blokk. Az első orosz bélyeg 125 éve jelent meg. Emlékblokkot adunk ki, ez feléleszt majd a bélyegjubiléum iránti érdeklődést. A 100 éves bélyegeket is igen sokan gyűjtötték. A Magyar Posta a 125. évfordulót 1996-ban ünnepelehetné, hacsak nem fogadják el általánosán az 1887. évi kiadás elsőségét és 10 év múlva megtartjuk az ünnepet.

HAZAI ELGONDOLÁSOK

A Magyar Posta 1983-ban ismétlődő kiadások közül jó a bélyegkiadási irányelveknek megfelelően ad ki bélyegpárt. A hagyományos, évente

ismétlődő kiadások közül jó a bélyegkiadási irányelveknek megfelelően ad ki bélyegpárt. A hagyományos, évente

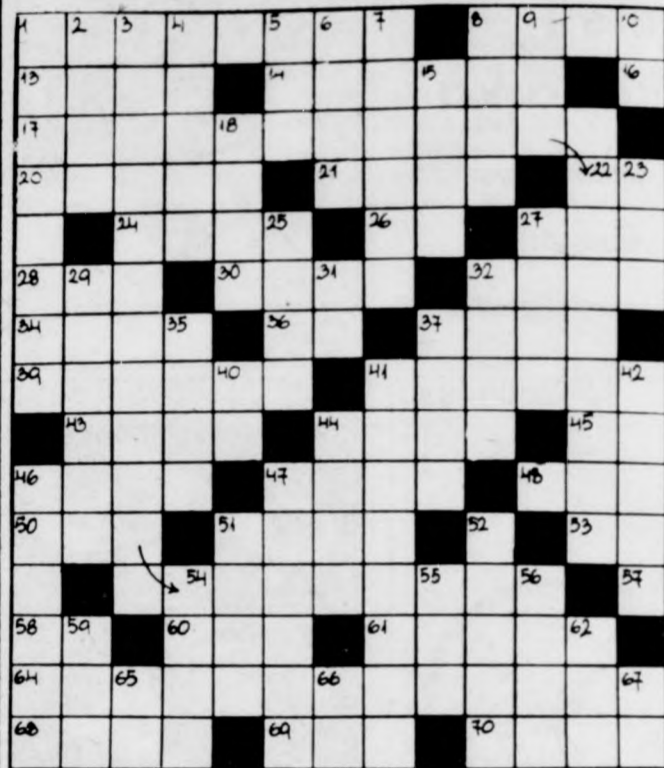

benyomott bélyegű levelezőlappal emlékezik meg az Interkomputo elnevezésű nemzetközi számítástechnikai tanácskozásról. A levelezőlappal bélyegén Neumann János (1903–1957) arcépe látható, akinek a számítógépet köszönhetjük. A lap az Országos, előtérben egy terminált ábrázol, amelyen Neumann János Számítógéptudományi Társaság (a tanácskozás rendezőjének neve) olvasható. A levelezőlappal Dudás László grafikusművész tervrajza alapján az Állami Nyomda állítja elő 100 ezer példányban.

KERESZTREJTVÉNY

TÉLI NAPSÜTÉS

Radnóti Miklós fenti című versének befejező szakaszát idézzük a rejtvény hosszú soraiban.

VIZSZINTES: 1. A magyar labdarúgó „aranycsapat” egyik tagja volt. 8. Olomvár. 13. Gazdasági épület fagyléhen. 14. Gyerekes csínytevés. 16. Épületmaradvány. 17. A versidőzet első sora (zárt betű): T. 19. Király olaszul. 20. Önfelelten nevet. 21. Semmi, senki — németül. 22. Híres angol iskola. 24. Sürgős dolga van. 26. OM. 27. Görögkeleti — halálos betegség. Rövidebb-hosszabb ideig tartó eszméletlen állapot után légszűrés, szív- és egyéb bénulások vezetnek a beteglet. Minden olyan esetben tehát, amikor gyanú van a veszett, ill. beoltatlan állattal való „találkozásra” (elhullott állat megfogása is fertőzhet), azonnal forduljunk orvoshoz!

FÜGGŐLEGES: 1. Olyan helyzet, melyből nincs kiút. 2. Arab törzs, a haláljáról szóló szerelmek népe. 3. A versidőzet harmadik sora 18.

Házunk táján

Növényvédő szerek téli raktározása

A növényvédő szerek csomagolása, szállítása, tárolása (raktározása), forgalomba hozatala és felhasználása előírásait a MEM növényvédelmi és agrókémiai főosztálya által kiadott Munkavégzési előírásokról szóló 1982. évi rendszabályok növényvédő szerekkel dolgozóknak részére című kiadvány és a Növényvédő szerek, műtrágyák 1982 című összeállítás tartalmazza, melynek előírásai kötelező érvényűek. Egyéni termelői növényvédő szert csak tüszvényt, illetve tűz- és robbanásveszélyt kizáró körülmények között tárolhatnak. Ezért a raktárnak kinevezett helyiséget, szekrényt, ládát avatlatlan felülettel, gyermekek vagy háziállatok számára hozzáférhetetlenül (kulccsal lezárva) módon lehet csak használni! A tárolóba a növényvédő szerek eredeti csomagolásukban vagy használata után szabályszerűen lezárt eredeti csomagolásban kerülhetnek be. A növényvédő szerek nagy része, különösen a por és a kristályos alakú készítmények, száraz levegőjű tárolót igényelnek. Nedves levegőjű raktárban megcsomósodnak, elfolyósodnak, tönkremennek. (Ilyen szer például a rezgálic.) Vannak viszont olyan növényvédő szerek is, amelyek a túl száraz levegő-

OTT
Üvegkiállítás
A MEG

Új és régi üvegkocznak a Vigadó Galériájának terméibe megváltoztassák az alkotott képünket. A földszinten állított üvegkiállítás szerszámait, amelyek egyetlen — vagy négy — pillanatot vannak megállítani, amikor megszűnik az üvegkiállítás. Kétféle táló egyetlen fogja össze a magyar világ üvegművészetét: szobor, darabjait, itthon található. A gusban pontos és leírás kapunk az üvegkiállításról, a kiállításról, amellyel a színelvű lathozható.

Vida Zsuzsa üveg

Mi ke

Egy biztos: nem pénz, a drága felszerelés nagy felhajtás. Többnyire elég egy pár egyszerű eszköz, néhány jövedvő játszó. A többi már magától különösen telen, amúgy is beszűkülő gáster, jobban egymgyunk utalva a. Hogy valóban szó pihenéssel, vídám teljenek a napok, hűzik minden elkövetett szabad idő remél, fontos az, hogy sz és tudjunk játszani.

Mi is kell a Páldául egy asztali elakad a beszélgető unyátok a magnó nyagatását, fogját terítőt, és ragadjátó szélein. A feladat mindig az ellenkező csinálni, annak, a tévvezető. Páldául, emeli a terítőt, akkor a többiek engem nem tudja követni vezetőt, az kiesik.

OTTHON - CSALÁD - OTTHON

Üvegkiállítás a Vigadó Galériában

A MEGDERMEDT PILLANAT

Új és régi üvegek sorakoznak a Vigadó Galéria kiállításának termeiben, hogy megváltoztassák az üvegről alkotott képünket. Okosítással a földszinten állították ki az üvegek készítését hajdani számszámait, amelyek azt az egyetlen — vagy néhány — pillanatot vannak hivatva megállítani, amikor éppen megszilárdul az üveg olvastott állapotából. Két hatalmas tárló egyetlen táblává fogja össze a magyar és a világ üvegművészetének leg-szebb darabjait, amelyek itthon találhatók. A katalógusban pontos és szakzerű leírást kapunk az üveg mű-benlétéről, a különböző technikákról, a vegyszerekről, amellyel a színek varázslata létrehozható.

A kiállítás: varázslat. Egy szakma lépett elénk, bemutatva művészi arculatát. Iparművészeti felvonulás ez a javából. Van itt üvegporhár és üvegszeker, amelyről azt

hinné az ember, hogy kőből faragták; van üvegdoboz és üvegszobor is; háztartási eszközök éppúgy, mint kis-plasztikák. De haladjunk sorjában.

Pohárban igazán alig lehet újat hozni. Mégis figyelemre méltóan szép darabokat találunk Kiszely Katalin munkái között. Az asztali edényeinknél általában helyénvaló a „családtervezés”, hiszen szép díszeti, asztalnak a méreteiben különböző, harmóniájában hasonló po-harak, tányérok, tálak. Kovács Júlia még ezeknél is hétköznapiabb edénycsaláddal jelentkezett: az úgynevezett jénai edényei, tartódozókai mellett megjelent a citromfacsaró, az almaresze-lős is.

Es vajon születet újítás táblaüveg-témában? Jegenyész János munkássága bizonyítja: igen! Az elterjedt és sablonos homályüveg, amelyet régen csak csillag-mintával, ma olykor hálós, máriauveg-utántáttal találunk az üzleti kínálatban, íme felcserélhető: szellemes, egyszerű, változatos, lépcső-zetes geometrikus motívumával.

A lámpák között Hézi Tibor nemes formájú — a mé-cses fénykörét alapul vevő, villanykörtehez hasonló — opálüveges, fémtalpatzátú ál-lólámpái a legszebbek. Sigmond Géza nemcsak lámpa-családjával, hanem mobil kisplasztikáival is felhívja magára a figyelmet.

Horváth Márton vázákat mutat be szivárványos csil-logással, festői színeit sem sző, sem fotó nem tudja visszaadni. Ékszerei, kék-fe-hér vagy fémcsillogású

Részlet a kiállításról

kalárisai igazi népi ízű, modern öltözködési díszek. Ugyancsak ékszereket mutat be González Gábor: fémcs, szürkés, feketés ál-kövek ezek, a tört grafithoz, a palá-hoz hasonlók. Nemes anyag-hoz méltó az elegáns forma.

Rénes György a tiszta, át-tetsző üveg plasztikus meg-formálásában jeleskedik. Üvegtömbbe zárt cseppei az üvegbe dermedt pillanat örökkévalóságát sugallják. Buczkó György az üveglapok vágásával, összeragasztásával hoz létre zöldes-áttetsző üvegszobrot — ez már igazi kisplasztika —, de ad egy fricskát is a műtárgy-üveg-nek: barna üvegből fest-ményt formáz, s hogy a lát-vány jellegessége ne szenved-jen csorbát, az ugyancsak üvegeretét be is aranyoz-galással, festői színeit sem csiszolt síkúveg-plasztikáia mélységű mély teret ábrá-hoz 34x21 centiméteren.

Van tehát említésre méltó, van ötlet rengeteg az üveg-tervezők munkáiban. Kér-dés, hogy mindezt hol kama-toztatják.

Az alkotók egy része sza-badfoglakozású. Terveznek szállóba üveglakot, bejárati ajtót és üvegfalat, lám-pákat és asztali edényeket. Másik részük az iparban dolgozik, nagyipari tervező-ként, designerként. Parádón és Ajkán, Salgótarjánban és Miskolcon. Am az üzletek-ben mégis az ormtólan po-hár a sláger, a virágdíszes, automatizált. Ritka ese-mény, ha Németh Magda egy-egy sorozatban gyártott tányvérgyűjtése eljut a vá-sárlóhoz.

A kiállításról hiányzik az üzletben túlsúlyban levő agyondíszített üvegholmi. Szerencsére. Ez a kiállítás legnagyobb erénye.

T. A.

Szépségesen

A téli hónapokban a szo-kásosnál több a szórakozási lehetőség (ünnepek, farsangi bálok, ünnepi rendezvények, színház, társas összejövetelek), s ezeken a nők szépen szeretnének megjelenni.

Az arc bőrt ajánlatos elő-készíteni az ünnepi alkalom-ra, mert szép bőrön jobban mutatnak a díszítő kozmeti-ka színei. Az egyik hatásos módszer a pakolás. Közím-ert a tejszínes banánpakolás sépítő hatása, de kever-hetünk a tejszínhez tojássárgá-ját, narancsot, almapépet, mirelit eper- vagy ősziba-rackpépet. A pakolást mind-ig letisztított bőrre vigyük fel. Növelhetjük sépítő ha-tását, ha lepihenünk, amíg a pakolóanyag arcunkon van.

Általános szabály: csak egészséges bőrt szabad fes-tetni. A pattanásos, pórsenés, sérült bőrt nem szabad kikészíteni, mert elfertőződ-het, s azért sem, mert fel-hívja a figyelmet azokra a bőrhibákra, amelyeket in-kább el kellene palástolni. Ezért a pattanásos bőr ke-zelését, a mitesszerek ki-nyomkodását legalább egy héttel előbb el kell végezni. Gyorsítja a gyógyulási fo-lyamatot, ha kamillateával borogatjuk az arcot, és kife-jezetten jó hatású a B-vita-minokban gazdag élesztőpa-kolás, amelyet joghurttal keverünk kenhető péppé. Segít a kvarcténykezelés is.

Az esti program előtt időt kell szakítani a készülődésre. Fürdés után rövid időre pihenünk le, tegyük a szemre langyos kamilla-teás borogatást, az arca nyugtató pakolást (tojásfe-hérje habjába keverünk né-hány csepp citromot, és ken-jük fel). A lábakat felfris-síti a sóborszeszes bedör-zés vagy a vizes kefe-masszázs. (Visszes láb ese-tében nem szabad kefémasz-szást végezni!)

Az esti programhoz a sminkelést ülve végezzük, így nem fáradunk el, és nem leszünk türelmetlenek. Ügyeljünk arra, hogy elég fény legyen, mert csak meg-felelően világított tükör előtt láthatjuk az arc bőr szí-nezésének összhatását.

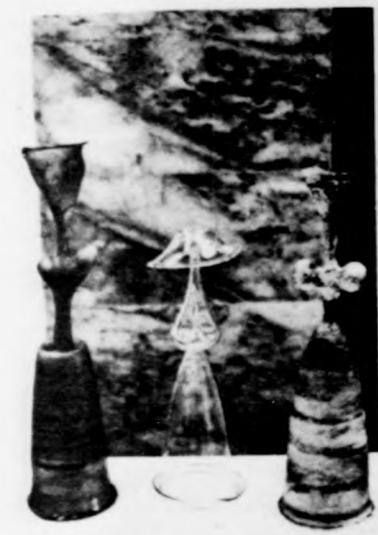
A sminkelésnél tartunk be a következő sorrendet: ala-pozás, arcfestés, púderezés, szemöldökív kihúzás, szemhéjak színezése, szem-pillák festése és a rúzoszás. Alapozáshoz a világos bő-rűek rózsaszín alapozót használnak, amely optiku-san „megvilágítja” az arcot. Az alapozót vékony rétegben alkalmazzuk, mert ha vasta-gon kenjük fel, összegyűlik a ráncokban. Ha az arc ala-ki hibáját akarjuk korrigál-ni, egy sötétebb és egy vilá-gosabb árnyalatú alapozóra van szükség. A világos szín kiemeli, a sötétebb szín tompítja az arcrészeket.

Az arc színezése kor, egyéniség, öltözködés, izlés és alkalom szerint másképpen történik, de vannak általá-nos érvényű szabályok. Ilyen például a ruha színének és az arc dekorálásához hasz-nált színeknek az összhang-ja. Nem szabad például pi-ros ruhához zöld színű szem-héjfestékkel dekorálni a szem környékét. A fehér ru-hához minden szín illik, ilyenkor a sminkelés színei-nek összeválogatásánál a szem színéhez kell igazod-nunk. Általános szabály az is, hogy az ajakrúzs színének összhangban kell lenni a kö-römlakk színével.

A kikészítésnél arra is ügyeljünk, hogy ne váljon az arcunk „kozmetikai ál-arc” jellegűvé, hanem tartsa meg egyéniségét, amely min-denkinél legnagyobb szemé-lyi értéke. Idősebbek részére különösen ajánljuk a mér-téktartást. Bizonyos kor után nem előnyös a vörösrre festett köröm és a vörösrre dekorált száj.

A legújabb kikészítési di-vatot szemléletesen lát-hatjuk a tévében a bemondónő-kön, a színésznőkön, vagy moziban a színes filmekben. A kikészítés művészetét meg-lehet tanulni, el lehet lesni. Csak nyitott szemmel kell járnunk. Arra azonban ügyel-jünk, hogy nem minden áll jól nekünk, ami egy másik nőn jól mutat. Nézzünk a tükörbe, és legyünk kritiku-sak önmagunkkal szemben.

F. K.

Vida Zsuzsa üvegvázái

Mi kell a játékhoz?

Egy biztos: nem mindig a pénz, a drága felszerelés, a nagy felhajtás a fontos. Többnyire elég egy kis hely, pár egyszerű eszköz és né-hány jövedelvény játzópajts. A többi már magától megy, különösen télen, amikor amúgy is beszűkül a moz-gástér, jobban egymásra va-gyunk utalva a lakásban. Hogy valóban szórakoztató pihenéssel, vidám játékkal teljenek a napok, hogy elű-zzük minden elkötyavetyélt szabad idő remét; a kedv-rontó unalmat, különösen fontos az, hogy szeressünk és tudjunk játszani.

Mi is kell a játékhoz? Például egy asztalterítő. Ha elakad a beszélgetés, meg-nyitjuk a magnó örökös nyugtatását, fogjuk egy terítőt, és ragadjuk meg a széleket. A feladat egyszerű: mindig az ellenkezőjét kell csinálni, annak, amit a já-tékvezető. Például, ha ő fel-emeli a terítőt, akkor a töb-biek lejjebb engedik. Aki nem tudja követni a játék-vezetőt, az kiesik.

A következő játékhoz csu-pán a jó megfigyelőkészség szükséges. Egyikötök kimegy, a többi pedig kijelöli a titkos játékvezetőt. Ő az elő-bíhez hasonlóan — különbö-ző mozdulatokat végez, ame-lyet a többiek természetesen utánoznak. A kintlevőnek, behívása után, azt kell majd kitalálni, hogy ki a mozgá-sok, tehát a játék titkos írá-nyítója. Ha jó szeme van, ju-talmat kap. Miután ismét ki-küldték valakit, meggyez-tek abban, hogy kérdéseire valamilyen szisztéma szeri-nt fogtok válaszolni. (Például mindenki az eggyel korábbi kérdésre.) Ez a játék logikai, kombinációs készséget felté-telez, különösen a kérdezőt illetően, de egyébként is könnyed, érdekes, kacagató játéknak tűnik.

A negyedik játékhoz csak önuralom kell. A társaság kettéválk, és az egyik cso-port tréfás megjegyzésekkel,

mozdulatokkal, arcjátékkal stb. megpróbálja nevetésre bírni a másik csoportot. Az a nyertes, aki a legtovább meg tudja őrizni a komoly-ságát. Váltás után termé-szetesen fordul a sorrend. Végül a két győztes egymás között dönti el, ki érdeme-sült a „legkomolyabb” cím viselésére.

Egy újabb játékhoz csu-pán néhány szék szükséges. Vá-lasztatok egy játékvezetőt, a székeket pedig rakjátok körbe úgy, hogy támlájuk befelé nézzen. Eggyel keve-ssebb szék kell, mint ahá-nyan vagytok. A játékvezető a jeladására kezdetek körbe-járni a székek mentén. Adott jelre, aki tud, leül. Akinek nem jut szék, az természetes-zen kiesik, és magával visz egy széket is. A játék addig tart, amíg az összes szék el-nem fogy. Az utolsó székgö-laló jutalmat kap.

Mivel úgysem árt időkö-zönként kimenni kicsit a szabadba, a következő játé-kot az udvaron vagy a kö-zeli parkban bonyolítsátok le. A fogó, a „sánta kacsa”, fél lábón ugrálva igyeksz, megfogni valakit. Akit meg-fog, az a továbbiakban szin-tén „sánta kacsként” tehát fél lábón kergeti a többi. Így a „sánta kacskák”, azaz a fo-gók száma egyre nő. A moz-gásteret persze pontosan meg kell jelölni, nehogy tú-lságosan erőltető legyen a fél lábón való ugrálás.

Utolsó játékjavaslatunk: egyikötök fordított hátat a társaságnak, a többiek adott jelre egy bizonyos távolsá-gból futni kezdenek feléje. Amikor a hunyó visszafor-dul, mindenkinek nyomban mozdulatlanul kell válnia. Aki nem tud megállni, an-nak vissza kell menni a ki-

induló vonalra. A játékot az nyeri, aki legelőször ér el a hunyót — vagyis, aki mindig időben meg tud állni, mert jók a reflexei.

Lám csak — milyen könnyen el lehet tölteni egy dél-utánt anélkül, hogy bármi-féle játékszert felhasznál-tok volna. Pedig a szobai játékok mellett a szabadban még több „alkalmi” játékot lehet rögtönözni minden kü-lönböző játzóalkalmatosság nélkül. Amikor esik a hó, befagyunk a vizek, a „játék-szer” valójában a földön he-ver, csak le kell hajolnod a földre hullott hóért, hogy hólabdát csinálj belőle, vagy hóembert építs. Csúszkálva jégkorongozni szinte min-denütt lehet, és csak egy-egy bot, üres cipőpasztás do-boz kell hozzá.

Mi kell tehát a játékhoz? Tulajdonképpen csak kedv, találékonyság és idő. A téli vakáció idején ezekben se-hol sem lehet hiány.

— If —

Szótöredék

Az ábra négybetűs szótöredékeiből rakja-tok össze egy hatszor hat kockából álló négyzetet úgy, hogy a betűk összeolvassa Petőfi Sándor A magyar nemes című vers-nek két sorát adják. Hogy szől ez az idézet?

Megfejtés:
Nem írok, nem olvasok. / Én magyar ne-mes vagyok!

K	É	R	N	N	E
Y	A	V	A	K	N
E	M	R	O	V	A
G	Y	O	L	N	M
M	Í	E	S	S	O
E	M	O	K	A	G

Egy kis számtan

Írjátok be az ábra üres mezőibe a hiány-zó számokat úgy, hogy vízszintesen és fű-gőlegesen is a beírt eredményeket kapjátok.

3	x	:	=	4	
+	-	:			
	+	:	=	4	
:	+	+			
x	-		=	4	
=	4	=	4	=	4

Élettársak

Sokan vannak, akik az együttélés „lazább” formá-ját választják, élettársi ka-pcsolatot létesítenek. Az el-vált nőket a korábbi házás-ság érzelmű tapasztalatai készíthetik óvatosságra; vi-szonylag magas azoknak a száma, akiknek házassági köteléke még fennáll. Sokan vagyonnal rendelkeznek, nem kívánják gyermekeik örökségét egy újabb házás-társ özvegyi jogával terhel-ni.

Az élettársi közösséggel kapcsolatban több jogi kér-dés felmerülhet. Nézzük, mi a helyzet a lakással, amely minden együttélés alapvető feltétele. Eppen ez az a terület, ame-lyen a legkevesebb segítséget kapják a felek az államtól. A házasság védelme éppen abban a jogpolitikában feje-ződik ki, hogy a lakáskiuta-lásban házások részülnek. Élettársak nem. (Ezzel is há-zasságkötésre kíván serken-teni a jogalkotó.)

A közös gyermeket nevelő élettárs a kapcsolat megszű-nés után sem kap olyan jogvédelmet, mint a volt há-zastárs. A közös gyermeket nevelő élettársat, mint kö-zeli hozzátartozót, a volt élettárs lakásában (tulajdo-nában vagy bérlésében) csak olyan védelem illeti meg, mint azt a volt házás-társat, aki a házastárs szű-leinek lakásában élt. A bér-lő vagy tulajdonos kötele számára külön bejárattú al-bérleti szobát vagy bérlé-ményt biztosítani, arra azon-ban nincs lehetősége, ha bent maradjon a volt kö-zös lakásban. Az, hogy a laká-s jogi szabályok közeli hozzá-tartozónak minősítik az élet-társakat, egyben azt is je-lenti, hogy tagadják család-tagi minőségüket.

Jár-e nőtartás a volt élet-társnak? A felelet egyértel-műen: nem. Ugyanis család-

jogi törvényünk nem ismer sem nő-, sem férfitartást. Csak a házastárs tartás in-tézményét ismeri.

Mi a helyzet az öröklés-sel? Az élettársak csak vé-grendelet alapján örökölnek egymás hagyatékából. Tehát ha nincs végrendelet, törvén-yes örökösként nem jöhet-nek számításba. Viszont igazságtalan lenne kirekesz-teni teljesen a vagyoni já-vakból, hagyatéki hitelező-ként kell tehát kielégíteni az elhunyt után maradt va-gyonból.

Az idős élettársakat — kü-lönösen a nőket — a korábbi joggyakorlat tartotta vissza sok esetben a házasságkötés-től. Az özvegyi nyugdíjat élvező nő ugyanis újabb há-zasságkötésével elveszítette özvegyi nyugdíját. Újabb szabályozás szerint a nyug-díjkorhatárt (55 évet) betöl-tött nők megtarthatják ko-rábban megszerzett özvegyi nyugdíjukat házasságkötés esetén is.

Mi a helyzet a csak élet-társi viszonyban élő nőkkel? Tízévi együttélés után az élettárs is jogosult özvegyi nyugdíjra elhunyt élettársa után. Ha az együttélésük-ből gyermek is származott, már egyévi együttélés után is jogosultságot szereznek.

A szociális kedvezmények és juttatások szempontjából nem tekinthetők egyedülál-lóknak az anyák, akiknek élettársuk van. Ezért például nem kap családi pótlékot az egygyermekes házasságon kívül élő nő.

A szülői felügyeleti jog tekintetében nem teszi kü-lönbséget a jog élettársak és házastársak között. Az élet-társak kapcsolata tele van bizonytalansági elemekkel. A gyengébb ezek között a keretek között alig kap vé-delmet.

Dr. Kertész Éva

JANUÁR 15-IG

FEHÉR HETEK A CENTRUM ÁRUHÁZBAN!

Ágyneműk és függönyök nagy választékával és 10 000 Ft-os ajándékutalvány nyeresi lehetőségével várjuk kedves vásárlóinkat.

DEBRECENI
Centrum Aruház

INGATLAN

200 négyzetűl közművel ellátott, Hajdúhadházi, Fényes-tel. Irányár: 100 Ft/négyzetűl. Érdeklődni: Rácz Sándor, Debrecen, Gábor Áron u. 15.
300 négyzetűl építési telek kis házval ellátva. Azonnal beköltözhető. Fűtőp. u. 7. Érdeklődni: Vasutas u. 25. (Vagonyvár mögött).
Eladó szobás, komfortos, gázfűtéses ház. Külön utcai bejárattal. Kórház u. 25. Érdeklődni du. 4 óráig.
Kétszintes családi ház, 4 szobás, garázzsal, melléképülettel (lakásra is alkalmas). 200 négyzetűl telekkel ellátva. Hajdúhadházi, Széchenyi u. 38/A.

APRÓHIRDETÉSEK

Kétszobás, kertcs. komfortos családi ház 1983. őszi beköltözéssel. „Gazdálkodás” jellegre a kiadóba.
Tanyát keresek több hold legelővel birtébe vagy megvásárlásra.
Eladó új kétszintes nyaraló a tiszacsegei üdülőterületben. Érdeklődni az Árokúti birtokos.
Eladó két és fél szobás, kertcs. családi ház, vagy elcserejük alsó-józsa, mipepérsi, sámsóni kisebb házra. „Kis családi ház” jellegre a kiadóba.

LAKÁS

Miskolci 1+2 fél szobás, összkomfortos tanácsos lakóház elcserelemre Debrecenben. Minden megoldás érdekel. Mindenképp meg kell látni. Érdeklődni: Miskolc III., Hegyalja út 15. III. 15. Telefon: 78-325.
3 szobás, garázsos lakás a Nagyerdőn 300 ezer OTP + kp-ért. eladó. Lefkovits Vilmos u. 133. földszint 1.
Elcserelem 55 négyzetméteres, erkélyes, gázfűtéses szövetkezeti lakóházat (Mata János u. IV. em.) bármilyen kisebb házra. Telefon: 23-340.
Elcserelem tulajdonomban levő, pécsi, 2 szobás, összkomfortos, első emeleti lakóházat hajdúszoboszlói házra vagy nagyobbra. „Pécs” jellegre a kiadóba.
2 és fél szobás, összkomfortos, házfelügyelői lakást cserelemre 2 és fél vagy 1+2 fél tanácsos. Telefon: 13-873.
Eladnék belvárosban kétlakásos házban, csendes, nyugodt helyen másfél szobás, összkomfortos, parkettás, gázfűtéses, déli fekvésű lakást kifogástalan állapotban, udvar nélkül, kétszintes. Magányosnak vagy házaspárnak. Nyugdíjasok elfogadják. „Ketten lakni” jellegre a kiadóba.
2 szobás, 56 négyzetméteres lakás azonnali beköltözéssel. Április 4. útja 33. IV. emeleten kp-ért. eladó. Érdeklődni a 22-543-as telefonon 15 és 17 óra között.

EXPRESSZ

Egyszobás, összkomfortos, gázfűtéses házrés eladó. Erdőkőldni: Simonffy u. 25. Minden nap 10 óráig, Moldovánék.
Kétszobás, kertcs. családi ház eladó. Debrecen, Szoboszló út 63.
Kertes, egyszobás ház van. Cserebe adnék tanácsos, egyszobás, összkomfortos, földszinti, bérházi lakást. „Régi kis lakások előnyben” jellegre a kiadóba.
Egyházi forint készpénzzel építkezésbe társulnék. Sorház, ikerház előnyben. Ajánlatokat „Nagyerdő, Kertváros” jellegre a kiadóba kérem.
Elcserelem négy és fél szobás, összkomfortos, nagy kertcs. lakóházat két és fél szobára, vagy eladom. Márciusi átadásra. Magyar u. 4.
Elcserelem tanácsos másfél szobás, I. emeleti, összkomfortos lakóházat egyszobás, összkomfortos tanácsos lakásra. Ráfizetés kérem. Erdőkőldni: Bethlen u. 20. második ajtó, 5 óra után.
Osszeköltözök! Elcserelem 2 és fél szobás, tanácsos, erkélyes lakóházat két másfél szobás, összkomfortosra. Megtekinthető: Fényes udvar 17. I. 4. alatt, este 6 óra után.
Minigarzon azonnali beköltözéssel, kétszintes eladó. Erdőkőldni: minden nap este 6-7 óra között a helyszínen. Dienes János u. 25. III. 64.

Bethlen utcai 3 szobás OTP-s lakóházat két kisebbre cserelemre. „Nagyon sürgős” jellegre a kiadóba.
Bütorozott szoba konyha, fűrdőszoba-használatú 2 nem dohányzó tanulólakásnak kiadó. Debrecen, Vinceller u. 6. III. em. 30. ajtó. (Töcsöskert.)
Január 15-től két szoba kiadó. Központi fűtés van. Debrecen, Landter Jenő utca 14. szám.
Küln bejárattal nagy szoba, konyha albitébe kiadó. Varga u. 42.
Két dolgozó vagy iskolás lányokat keresek (fűrdőszoba, konyha-használatú) albitébe felvezek. Bezerédy u. 21. Bartók útból nyílik.
Bütorozott, központi fűtéses lakás főberőlőnél hosszabb időre kiadó. Görgény u. 1. Jellegre a kiadóba.
Kütdések, figyelem! Interlock-összedolgozat vállalkoz. „Gyors munka” jellegre a kiadóba.
Zongorakorrepetitort keresek. „Lakásunkon” jellegre a kiadóba.
Vérvizsgált tenyésztő, nagy tételben is kapható. Gyár utca 13.
Napi 4 órai munkát vállal nyugdíjas nő könyvelői, gépirői, adminisztrációs gyakorlati. Telefon: 23-572.
Tökével rendelkező személyt keresek. „50.000” jellegre a kiadóba.

Vérvizsgált tenyésztő, nagy tételben is kapható. Gyár utca 13.
Fűrdőkád, mosdókagyló, gáz vízmelegítő, mosogató, csaptelepek, függönykarnisok eladók. Batthyány u. 8. sz., keresztút.
Vámkezelt női nagyméretű irhabunda és egy 48-as használt női irhabunda eladó. Debrecen, Kút u. 126.
Eladó fehér, panorámás gyermekkosci és nagyméretű olajkályha. Leiningen u. 57.
Divatruizet drukkészlettel együtt eladó. „Divat 83” jellegre a kiadóba.
Vérvizsgált tojás eladó. Láhner u. 132.
Eladó 1 db női, hosszúpól, karcsúsított, jó állapotban levő, mogyorószínű irhabunda, 1 db karcsúsított, kétrékapréses, hosszú panofix bunda. Mindkettő közepeternőre való. Erdőkőldni: Barna u. 2. fszt. 2.

AUTÓSZÖV A LAKOSSÁG SZOLGÁLATÁBAN

Trabant-motor és lengyel STOMIL 165x13-as gumibroncs cseréjét soron kívül, OTP-hitelre is végezzük, amíg a készlet tart. Debreceni Autójavító Ipari Szövetkezet Debrecen, István út 89. Telefon: 10-688, 10-871

1983. január 1-től

GELKA

az eddigi szolgáltatási tevékenységeit DEBRECEN, SEGNER TÉR 1. (Kisállomás mellett) DEBRECEN, VÁGOHÍD U. 12/C. alatt végzi.

Hibabejelentéseket a fenti címeken, vagy a 12-133 12-793 telefonszámon várjuk tisztelt ügyfeleinktől.

Nyitva tartásunk és ügyeleti szolgálatunk változatlan.

Derecskei, sárándi, mipepérsi lakosok, figyelem!

Magas kereseti lehetőséggel exportra termelő debreceni mozaiklapgyártó üzemünkbe két műszakos munkára betanított férfi munkaeőt azonnali belépéssel felvesszünk

Ne jelentkezzenek azok, akik egy éven belül kétszer változtattak munkahelyet. Étkeztetés, bejárás biztosított.

JELENTKEZÉS:
Kronberg József anyagúragu-forgalmi osztályvezetőnél,
Tóth Imre termelési osztályvezetőnél,
Debrecen, Álmos u. 5-7. sz. alatt.

Dolgozókat alkalmazzunk

A Hajdú megyei Állami Építőipari Vállalat szállítási osztálya felvesszük gyakorlati rendelkező gépkocsivezetőket. Munkásszállás, főzetés biztosítva. Jelentkezés a szállítási osztályon, Debrecen, Balmazújvárosi út 3. (volt városi téglagyár).
Hegesztővizsgával és gyakorlati rendelkező lakatos szakmunkást alkalmazzunk azonnali belépéssel. Jelentkezés: KEMIKAL, Debrecen, Monostorpályi út 5.
Kivitelezői és mélyépítési gyakorlati rendelkező építésmérnököt alkalmazzunk a KEVIEP, Debrecen, Széchenyi u. 46.
Ostályvezetői munkakörbe felsőfokú végzettséggel és több éves gyakorlati rendelkező pénzügyi-számviteli szakembert felvesszünk. Jelentkezés a pályázat egyidejű benyújtásával a személyzeti osztályon. MEZOGÉP Vállalat 1. sz. gyára, Debrecen, Hid u. 4-6. sz.

Tisztelt Partnereink!

Tájékoztatjuk, hogy 1983. január elsejei hatállyal a Debreceni Szövetkezeti Áruház Vállalat és a Hajdú-Bihar megyei Fogyasztási Szövetkezetek Kereskedelmi, Áruterhelő és Szolgáltató Közös Vállalata (HAJDÚSZÖVKER) egyesült.

Az egyesült vállalat neve: FOGYASZTÁSI SZÖVETKEZETEK KERESKEDELMI, IPARI ÉS SZOLGÁLTATÓ KÖZÖS VÁLLALATA, HAJDÚSZÖVKER
Az egyesült vállalat székhelye: Debrecen, Csapó utca 28-32.
Az egyesült vállalat MNB-száma: MNB 340-63617

Az egyesülés folytán a két vállalat tevékenységi köre is egyesült, így nagy- és kiskereskedelmi, vendéglátó-, szesz- és faipari, valamint szolgáltatási (hűtő-, iroda- és könyvelőgépjavitás) tevékenységgel állunk szállító és megrendelő partnereink rendelkezésére

Építész üzememőnköt osztályvezetői munkakör betöltésére, valamint gyakorlati rendelkező anyagbeszerzőt keresünk JELENTKEZÉSEKET „Új év” jellegre a kiadóba kérjük.

GYÁSZHÍREK

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy SOMOGYI JÁNOS asztalos (volt süllyemelő) 54 éves korában, január 5-én, váratlan hirtelenséggel elhunyt. Temetése: 1983. január 10-én 12 óra 30 perckor lesz a Köztemető 1. osztályú, 3. számú ravatalozó termékből. Cím: Debrecen, Többszám u. 11. A gyászoló család.
Mély fájdalommal tudatjuk, hogy DR. KISS STEFANIA körzeti orvos tragikus hirtelenséggel, 33 éves korában váratlanul elhunyt. Szeretett halottunk temetése Szolnokon, a Munkásor út temetőben 1983. január 11-én 13.30 órakor lesz egyházi szertartás szerint. Lakás: Szolnok, Rozmaring u. 7. A gyászoló család.
Közösnetet mondunk mindazoknak, akik felelőtlenséggel halottunkat, BAUER LASZLÓ temetésén megjelentek, ravatalára koszorút, virágot helyeztek és mélyszéges bánatunkban részvételt osztottak. A gyászoló család.
Mély fájdalommal tudatjuk, hogy OZV. GESZTHELYI PÁLNE Juhász Klára nyugdíjas, 68 éves korában rövid szenvedés után elhunyt. Szeretett halottunk temetése 1983. január 11-én, kedden 10 órakor lesz a Köztemető 1. sz. ravatalozó termékből polgári szertartás szerint. Lakás: Debrecen, Belváros u. 12. A gyászoló család.

Sárgák

Az időjárás alapozás - nyolc kör Edzésben

Kinizsi sporttelep salakos edzőpálya. A szélén Nagy Gy. zetőedző:
„Már január 3-án fűtőszigetelt téli pályát, első utunk a Sp. Intézetbe vezetett. Megérsz, teljes a Most, a felkészülés tében délutánként foglalkozásokat, ked. először, hatvan perc az időt naponta tíz hosszabbított. Sz. délelőtt van a fog. vasárnap pihenő.”
Persze, a pályán élet, Sidó Csaba vezényel, mondja a ket, és sipszavára m. nak a fiúk - futás, tika, erőfejlesztés. „népszámlálást” tart. jegezzük az edzés. vevőket: Kun, Farka. Garamvolgyi, Takács. Vajda, Puskás, Leisz, Szabó, Magyar. Andirko, Bodonyi, Kerekes, Orenstein. kony.
Takács Barna cs. tány:
- Láthatják, hogy mennyien nagy ked. tunk hozzá a felkés. mozgásra, játékra. Igyekszünk jól fel. hiszen ebben az o. még nem érezhetjük.

„Gólya viszi a fiát”
ban magukat, de b. öszihez hasonló szer. eredményességben. feyelem is - ösz. sem állítottak ki a. tunkból. Remélem, a száma is csökkenni.

A pályán deres. arkok, kétkapuzás. zik. A zöldek játs. sárgák ellen. Úgy. kétféle a társaság. azonos erőt képvis. két együttes - így. küzdelemre készíti. kosokat. Sokan nem. dólnak, hogy a fut. retegy ilyen két. perces játékban is. erőfijetést kíván. védekezés, a görlató. ben „mindent be. mondattal küzdenek.

Egy kis gimnaszti.

A HUNGÁRIA MŰANYAG-FELDOLGOZÓ VÁLLALAT DEBRECENI GYÁRA
FELVÉTELRE KERES
elsősorban férfi dolgozókat az alábbi munkakörök betöltésére: MUNKÁÜGYI OSZTÁLYVEZETŐT közgazdasági egyetemi vagy számviteli főiskolai végzettséggel és több éves szakmai gyakorlattal, MUNKÁÜGYI ELŐADÓT felsőfokú szakmai képesítéssel és megfelelő gyakorlattal, valamint felsőfokú raktározási képesítéssel és belső anyagmozgatás irányításában jártas RAKTÁRVEZETŐT JELENTKEZÉS a gyár személyzeti osztályán, Debrecen, Kiszegesi út Telefon: 15-066/190-es mellék

Híradástechnikai cikkek, felvezetők, tv-alkatrészek, magnószalag.
BERNÁD HANGTECHNIKA
Debrecen, Laktanya u. 23. Telefon: 25-117
Nyitva: 8-17 óráig.
KÜZÖLETEKET IS KISZÜLGELEK!

A DEBRECENI CIPŐGYÁR FELVÉTELRE KERES
CIPŐGYÁRTÁSHOZ szak-, betanított és segéd munkásokat, lakatos, elektrikus munkakörbe szakmunkásokat.
JELENTKEZÉS: Debreceni Cipőgyár, Debrecen, Hét vezér u. 16., munkaügyi osztály

Középiskolai végzettséggel és a munkakör ellátásához szükséges legalább középfokú szakvizsgával rendelkező **leltározót keres**
a MÁV Debreceni Építési Főnökség
Jelentkezés: MÁV Építési Főnökség Munkaügyi Debrecen, Wesselényi u. 6.

Sárgák-Zöldek 5-5

Az időjárás nem szólhat közbe - „Rávezetés”, alapozás - Végig Debrecenben - Búcsúzóul: nyolc kör

Edzésben a D. Kinizsi

Kinizsi sporttelep, vörösalakos edzőpálya.

A szélén Nagy György vezetődő:

— Már január 3-án, hét-főn összegyűlt a gárda — a megérdemelt téli pihenő után —, első utunk a Sportorvosi Intézetbe vezetett. Mindenki egészséges, teljes a gárda. Most, a felkészülés első he- tében délutánként tartunk foglalkozásokat, kedden volt először, hatvan percig, s ezt az időt naponta tíz perccel hosszabbítjuk. Szombaton délelőtt van a foglalkozás, vasárnap pihenő.

Persze, a pályán folyik az élet. Sidó Csaba pályaedző vezényel, mondja a teendőket, és sipszavára meglódnak a fiúk — futás, gimnasztika, erőfejlesztés. Gyorsan „népszámlálást” tartunk, feljegyezzük az edzésen részt vevőket: Kun, Farkas, Fehér, Garamvolgyi, Takács, Halla, Vajda, Puskás, Tózsér, Leiszt, Szabó, Magyar, Tóth, Andirkó, Bodonyi, Macrkó, Kerekes, Orenstein és Vékony.

Takács Barna csapatkapitány:

— Láthatják, hogy valamennyien nagy kedvvel fogtunk hozzá a felkészüléshez, mozgásra, játékra éhesen. Igyekszünk jól felkészülni, hiszen ebben az osztályban még nem érezhetjük páholy-

gótárjani TC és a Hajdúszoboszlói Bocskai kapuját. Egy idényben, Tégláson az ország valamennyi kapusa közül a legkevesebb gólt kapta. 1982. őszén 16 alkalommal védte a D. Kinizsi hálóját, és 17 gólt kapott. Ő nyújtotta a csapatban a legjobb átlagteljesítményt.

— Örülök az első félévi jó bizonyítványomnak. Remélem, tavasszal tovább bizonyíthatok. Könnyíti a helyzetemet, hogy előttem jó védősor állja az ellenfelek rohamait — mondja néhány csendes másodperc alatt Kun Gyula.

A sárgák kapnak jobban lábra, és egyhamar 4-2-re elhúznak. Később a zöldek megemerték magukat, és egy jobbról érkező beadást a 16-osról ballal, kapásból a bal alsó sarokba zúdított egy bajzos, ismeretlen arcú fiatalember. Szememmel kérdőn nézek a mellettem álló Nagy Györgyre. Nyomban válaszol: „Próbajátékos.” Letelt a 2x20 perc, végeredmény: 5-5.

Közben két, sokáig sérüléssel bajlódott Kinizsi-játékost bírtunk szóra.

Puskás Gyula: „— Még július 6-án sérültem meg, és szeptember 9-én „kés alá” kerültem — a sarokontomból tört le egy darabka, ezt távolították el. Csak novem-

A csapatkapitány: Takács Barna

keményebb lesz a munka. Délelőttként a DMVSC Vágóhid utcai sportcsarnokában, délutánként a pályánkon, illetve a Nagyerdőn edzünk, itt tartós futások szerepelnek majd a programban. A következő, negyedik héten nyolcra csökken a heti tréningek száma, és előkészületi mérkőzések következnek. Még annyit: csatárságban szünetelünk, elkelve egy igazán gólerős harmadjátékos. A hiányt a három debreceni labdarúgó-szakosztály egyzetésével szeretnénk pótolni.”

Németi Gyula szakosztályvezető: „— Igencsak kiegyenlített az erőviszonyok az NB II-ben. A tavaszi idényre való felkészülés időszakát hasznosnak szükséges kihasználni egyesületünk célkitűzésének megvalósítására. Ez pedig a biztos bentmaradás, a 15-17. hely elérése. A szakosztályunkban „feszítetebb” a terv: 38 pont megszerzése, amely a 8-12. hely egyikének elérését jelentené. A felkészülés minden eszköz rendelkezésünkre áll, az időjárásról függetlenül végrehajjuk a felkészülési programot. Már minden edzőmérkőzésünk időpontja is meg van határozva. Január 26-tól a D. Volán, a Hajdúszoboszló, a Mátészalka, a Tiszavasvári és a Hajdúböszörmény lesz az edzőtárs oda- és visszavágó alapon.”

„Gólya viszi a fiát”

ban magunkat, de bízunk az őszre hasonló szereplésben, eredményességben. Fontos a fegyelem is — ősszel senkit sem állítottak ki a csapatunkból. Remélem, a „sárgák” száma is csökkenni fog.

A pályán deresebbek az arcok, kétkapuzás következik. A zöldek játszanak a sárgák ellen. Úgy osztják kette a társaságot, hogy azonos erőt képviseljen a két együttes — így nagyobb küzdelemre készítik a játékosokat. Sokan nem is gondolják, hogy a futball szeretete egy ilyen kétszer húsz perces játékban is mennyi erőfeszítést kíván, hiszen a védekezés, a gólrátörés hévben „mindent bele!” jellemzőként küzdenek a fiúk.

Az egyik kapuban Kun Gyula. A 35 esztendő „por-tás” nagy utat tett meg. Őrizte már az MGM Vasas, az Építők, a D. Honvéd, a Hajdú Vasas, a DVSC, a Sal-

berben kezdhettem el az edzéseket, és az utolsó bajnok- kin játszottam, Szegeden. Remélem, tavasszal nem lesz semmi baj.”

Nagy Árpád: „— A bajnokság első fordulójában, a Keszthely ellen megláztam a térdizalom. Három mérkőzés kihagyása után beszámoltam, de nem jött rendbe a sérülésem. Az ősi hajrában hol kezdő, hol cserejátékosként szerepeltem, de nem ment jól a játék. Hiába, a sok kihagyott edzést nem tudtam pótolni. Most már bírom a terhelést, szeretnék ismét a „rég” formában játszani.”

Mielőtt a fürdőbe mentek volna a fiúk, felhangzott az ukáz: Nyolc kör!

Kellemesebb helyen, a jól fűtött irodában készült a riport befejező része.

Nagy György: „— Hétfőtől már napközis rendszerben dolgozunk, két héti, naponta két-két foglalkozást tartunk,

Egy kis gimnasztika csak használni (Kalmár István felvétele)

AMERIKA ÉS A SPORT

Pénz, sztrájk és áldozatok

Az amerikai football-szövetséget 110 évvel ezelőtt, 1873-ban alakították meg New York Cityben. Profizmusról természetesen sokáig nem lehetett szó. A különböző egyetemeken játszó diákok alakítottak rohamosan gyarapodó számú csapatokat. Manapság is a végzős egyetemisták közül kerül ki a hívatásos játékosok túlnyomó többsége. Viszont az szabály, hogy egyetlen diák sem csatlakozhat el a proficsapatokhoz — lehet bármilyen tehetséges is —, amíg nem fejezte be egyetemi tanulmányait.

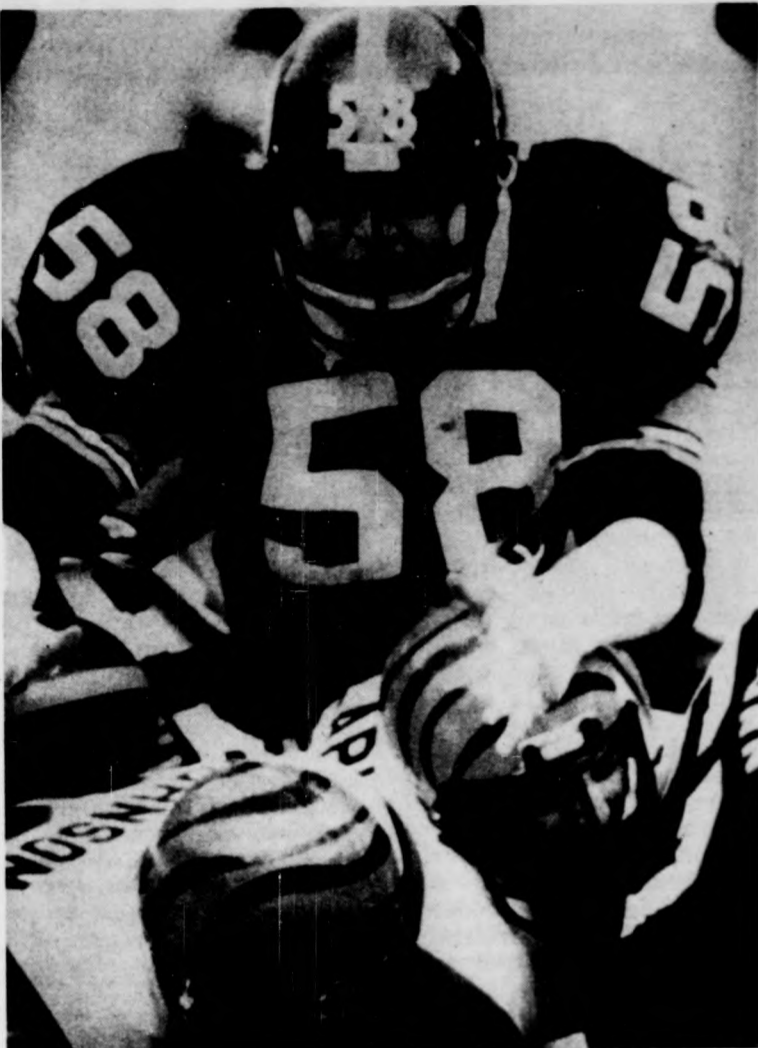
A 28 hívatásos csapat bajnoksága most is szeptember végén kezdődött, és várhatóan január végéig tart.

A mostani idény minden- képpen rendhagyónak számíthat a profi ligában. Két forduló után ugyanis a játékosok szakszervezete váratlanul sztrájkot hirdetett, amely 58 napig tartott. A sportág leg- jobbjait 3 pontban foglalták össze követeléseiket, nyilvánvalóan azzal a céllal, hogy minél nagyobb arányban részesedjenek a mérkőzések be- vételéből és a tv-jogdíjakból. A klubok tulajdonosainak és a játékosoknak a képviselői heteken keresztül alkudoztak a Maryland állambeli Balti- more külvárosában. A játékosok 55 százalékos részesedést követeltek a tv-jogdíj- jából biztosabb anyagi jö- vőjük érdekében. Több mil- liárd dollárról vitatkoztak ekkor. Meglepő volt a csak- nem 1500 játékos, egyöntetű véleménye és kitartása a kö- zös cél érdekében. Volt rá- eset, hogy a fenyegetésektől sem riadtak vissza a sztrájk- törökkel szemben. Erxlebent, a New Orleans játékosát az- zal riogatták társai, ha elfo- gadják a tulajdonosok ala- mizsna ajánlatát, eltörik a lábát, s többé nem játszhat.

Egy magyar „csábító”

A sztrájk idején takaré- kosági okokból 4 csapatnál csökkentették az alkalmazot- tak munkaidéjét és fizetését, sőt néhol elbocsátásra is sor került. Az alkudozás váratla- nul megegyezéssel zárult, így november közepétől folyta- tódhatott a bajnokság. Nyil- vánvaló, hogy a tárgyalófelek rájöttek arra, hogy minél to- vább halogatják a döntést, annál többet veszítenek anyagilag. Az amerikaiak szemében viszont átmenetileg elég sokat veszített népsze- rűségéből maga a játék, hisz a közvélemény-kutatások szerint a baseball 1970 óta is- mélt megelőzte a listán a profi footballt. A két hónap hosz- szú idő volt, ez alatt a sztrájk lekerült az újságok címlapá- ráról, viszont egyre többször írtak az új, tavasszal induló másik ligáról.

USFL néven 1983 tavaszán egyelőre 12 csapattal indít- ják útjára az új ligát, mely- nek klubjait szintén millió- mosok birtokolják. Az USFL leendő elnöke egy Peter Had- házy nevű középkorú férfi lesz, aki korábban épp az ellenligánál, az NFL-nél tölt- töt be magas tisztséget. Most

Hárman egy kupacban. A két letipornak már csak a síksaja látszik

neki is van egy „csakazértis” bizonyítási szándéka, ezért semmilyen játékoscsábítá- sít sem riad vissza. Hadházy szerint: „az, hogy elbocsátott vagy nem szerződött játé- kosok is átmennek az NFL- ből az USFL-be, nem jelenti az új liga gyengeségét.” Ezzel persze sokan nem értenek egyet vele, viszont tagadha- tatlan, hogy már 1000 játékos és több mint 600 játékező jelezte, hogy az USFL-ben akar szerepelni. Egyelőre úgy tetszik, hogy az USFL csapa- tai a körülöttük levő 5-5 egyetemről és 3-3 NFL- együttes szabadlistára tett já- tékosai közül választhatnak. Az NFL erejét megőrző szán- dékkal viszont csak 1983. fe- bruár 1-én hozza nyilvános- ságra azoknak a nevet, akik- nek szerződése lejárt. Az új liga bajnoksága nem zavarná a régi (szeptembertől január 20-ig tartó) küzdelmet (hisz márciustól július 17-ig tartana).

Az NFL mostani sztrájkjá- val kapcsolatosan Hadházy- tól is megkérdezték az újsá- gírók, hogy az új liga is lehe- tőségesen tartja-e majd a sztrájkot. Erre ezt a furcsa választ kapták a tollforga- tók: „Természetesen mi is elismernénk a játékos-szak- szervezetet, de nincs szükség arra, hogy ez megalakuljon az USFL-ben. A fennálló problémákról majd akkor be- rétezzük, ha előfordulnak.”

Az új liga célja, hogy a gigan- tikus, híres stadionokat mi- nél jobban kihasználja majd. Február 1-én az átigazolások miatti pereskedések követ- keztében várhatóan az ügy- védek nagy szezonja is meg- kezdődik. Ugyanígy a játékos- szerzők is meg akarnak gazdagodni a jövő év tava- szán. Minden egyes új igazolt vételáranak 10 százalékát kö- vetelik egy-egy sikeres köz- vetítés után. Az amerikai footballban a pénz az egye- dülűlűr, s minden sztrájk, át- igazolás, sérülés hátterében a minél hamarabb meggaza- godás ábrándja áll. Ez a já- tékosok részéről részben ért- hető is, hisz átlagkeresetük eddig évi 80-100 ezer dollár volt. Ha azt számítjuk, hogy a veszélyes sportágban az á- talagos pályafutás időtartama mindössze 4,2 év, akkor ért- hető, hogy rövid idő alatt sze- retnék későbbi létbiztonsá- gukat megalapozni. Sajnos, viszont: ez a pénzhaszta sok- szor áldozatokat is követel, és mindaddig követelni fog, amíg hatalmas pénzügyek forog- nak kockán egy-egy bajnok- ságban.

Csukás Zoltán (Folytatjuk) Következik: Látogatás Mike Pruittnál

Megbukik vagy nem?

Az USFL-t már megindu- lásában sem lehet elődjéhez hasonlítani, amely egykor 10 évig fennállt, de megbukott (a World Football League-

Fülep Kornél

Hét végi sportműsor

Január 9., vasárnap

Asztalténisz

Elismert-ípari szakközépisko- la tornaterme, 8:30: Debrecen 1983. évi páros bajnoksága — Nőgrádi Sándor Általános Iskola torna- terme, 8:30: A debreceni járás felnőtt női, férfi bajnoksága, egyéni és páros versenyszámok- ban.

Vidéken. Püspökladányi Zoja Általános Iskola tornaterme 8 és Berettyóújfalui MSE tornaterme, 8:30: Járási felnőtt női, férfi egyéni és páros bajnokság.

Sakk

Nőgrádi Sándor Általános Is- kola étkezője, 8:30: A debreceni járás felnőtt női, férfi egyéni bajnoksága.

A hazai meccsek — többnyire szombaton

Vasárnap — két mérkőzés

A sorsolást követően elké- szítették a labdarúgó NB I mérkőzéseinek pontos időbe- osztását. Mint ismeretes, a DMVSC 7 mérkőzést játszik idegenben, 8-at pedig Deb- recenben. A fordulók közül 5-öt bonyolítanak le hét köz- ben, azaz szerdán.

A DMVSC idegenbeli talál- kozói közül 3 lesz szerdán. Ezek: március 30., Diósgyőr, május 18., Békéscsaba és má- jus 25., Rába ETO. Kétszer játszik vasárnap a debreceni gárda: február 27-én Tatabá- nyán (ez a nyitómérkőzés, melyre 11 órakor kerül sor) és április 10-én Székesfehérvá- rra, amikor villanyfényes találkozó lesz. Idegen környe- zetben mindössze a Zalaeger-

szeg (március 12.) és a Pécs (június 11.) elleni összecsa- pás lesz szombat délután.

A Nagyerdői Stadionban viszont két találkozó kivéte- lével (ezek: FTC, április 20. és Csepel, június 9.) mind- egyiket szombat délután bo- nyolítják le. Az említett két mérkőzés szerdán lesz. A szombati ellenfelek: március 5., MTK-VM, március 19., Honvéd, április 2., Ú. Dózsa, május 7., Nyíregyháza, május 21., Vasas és június 4., Hala- dás.

Az MLSZ döntése értelmé- ben egyébként a délutáni, il- letve a villanyfényes talál- kozókat azonos időben kez- dik.

Boksay!

Vajon hányan tudják, ki az a Boksay Zsuzsa? Azt már nyilván jóval többen, hogy Paolo Rossi kicsoda. Két kivételes tudású sportember, akiket persze, hogy nem akarunk egymás ellen „kijátszani”.

Az előbbiről mi például tudtuk, hogy az egyik legjobb magyar kosárlabdázónő. Utóbbinak a futball VB-n szer- zett 6 góljából bármelyiket kapásból „vissza tudjuk ját- szani” emlékeztetünkben. Rossiról közismert, hogy orosz- lánrésze volt az olaszok világbajnoki győzelmében.

Szinte egyszerre választották meg őket. Rossit Európa leg- job focistájává, Boksayt a kontinens első számú ko- sárlabdázónőjévé.

Rossiról, a közelmúlt olasz totóbotrányhőséről azóta különösen szuperlatívuszokban írnak a hazai lapok. (Mi is megtettük a magunkét.) Betéve tudjuk már élete tör- ténétét, ismerjük kedvenc színeit, ételét stb. stb.

A magyar Boksay Zsuzsáról is kiderült, hogy a Va- sas Izzó játékos. Sőt, képekkel illusztrált sportújsá- gunk a Rossiról készült egész oldalas cikk (plusz 3 kép) előtti lapon egy kis fotócskát is közöl az oldal bal felső sarkában az év „kosárlabda- királynőjéről”.

Van róla tehát még egy információ. Csinos. (d4)

Pályázat falusi színjátszóknak

A falusi közművelődés népszerű formája volt hosszú évtizedeken át az amatőr színjátszás. Különösen a II. világháború előtt, illetve a 40-es és 50-es években virágzott ez a forma. A 60-as években azonban elvesztette jelentőségét, jelenleg alig van község, ahol működne színjátszó csoport. Felőtlőket is foglalkoztató együttes szinte sehol sincs. Pedig a közművelődési szakemberek szerint hiányzik a községek kulturális életéből az amatőr színjátszás, úgy is mint alkalomadtán egy-egy produkció, de még inkább mint közösségteremtő erő. Az elmúlt években egy-egy fellépés is azt mutatja, hogy ha nem is tömegesen, de különböző korosztályok képviselői érdeklődést tanúsítanak iránta.

Eppen ezért a Népművelési Intézet elhatározta, hogy 1984-ben meghirdeti a falusi színjátszók fesztiválját.

A Megyei Művelődési Központ már 1983-ra kiírta a pályázatot. A falvak lakossága érdeklődéssel fogadta. Máris bejelentette részvételét 11 község több csoportja. Közük a tiszacsegeiek, hencidaiak, álmosdiak, csökmőiek, újtikosiak, polgáriak, szerepiek, fülöpiek, görbeházaiak, sárrétudvariak és berettyóújfaluiak. Mint a bevezetésekből kitűnik, az együttesek főleg az egykori népiélet hagyományaira való kapcsolatos jelenetek, feldolgozások bemutatására vállalkoznak.

A megyei tanácson elmondták, hogy napról napra érkeznek a jelentkezések. A szakemberek minden együtttest a saját otthonában fognak felkeresni, bemutatóját helyben tekintik meg. Ha a produkció színvonala megfelelő a várakozásnak, lehetőséget teremtenek arra, hogy a csoport más községben, más színpadon is fellépjen.

Angolnanevelés

A Hortobágyi Állami Gazdaság Tukán, a régi kendergyár betonmedencéit átalakította és kibővítve, angolnanevelő telepet hozott létre. A tizenöc medencéből évente 150 tonna angolnát halászatnak le és exportálhatnak, de már 1982-ben is 140 mázsát értékesítettek külpiacra ebből a drága halfajtából.

(MTI-fotó: Oláh Tibor felvétele — KS)

HÍREK

HÍRSZERKESZTŐ: IVÁN GIZELLA — TELEFON: 12-144

VÁRHATÓ IDŐJÁRÁS

szombat estig: Eleinte többnyire borult, párás, sokfelé ködös idő lesz. Ködszítalás és kisebb eső várható. Később megelénkül, időnként megérsődik az északnyugati szél, és lassan megszűnik a köd. Sok helyen valószínű eső, majd fölszakad a felhőzet, és elszórtan lesz záporosó. A legmagasabb nappali hőmérséklet szombaton: 3 és 8 fok között alakul.

1983. JANUÁR 8., SZOMBAT GYÖNGYVÉR NAPJA

A Nap kél 7.31 órakor — nyugszik 16.11 órakor (Debreceni adatok: 7.21 és 16.00)

ÉVFORDULÓNAPTÁR

Száz évvel ezelőtt, 1883. január 8-án született Győrasszonyán, és 32 éves korában, 1935-ben halt meg Budapesten Jakubovich Emil paleográfus, nyelvtörténész, akadémikus.

Fiatalon a Magyar Nemzeti Múzeum szolgálatába lépett, s 1923-tól a múzeum kézirattárolójának, 1927-től levéltárolójának vezetője. 1931-től pedig az Országos Széchényi Könyvtár igazgatója, 1934-től a Múzeumi Levéltár és az Országos Levéltár diplomatikai osztályának vezetője. Felvezetett és kiadott több érdekes nyelvemléket. Foglalkozott a Bécsi Képes Krónika szövegírójának személyével, s új elméletet állított fel Anonymusról és koráról. Részle volt a bécsi udvari könyvtár magyar anyaga értékes részének hazahozatásában. Nevéhez fűződik a széki rovásírás legregőbb, XV. századi ábecéjének megtalálása.

Fontosabb tudományos munkái közül említést érdemelnek: Régi magyar breviáriumi mutatvány, XV. századi magyar fonetika, A nagyszombati kódex írója, A Bonini kódex eredete a Magyar Nemzeti Múzeumban, Adalékok nyelvemlékeink sorozatához, Adatok legregőbb okleveleink és krónikáink íróinak személyéhez, Örmagy olvasókönyv. (Ezt Pál Dezsővel közösen szerkesztette.)

PARTVÉDŐ MŰVEK. A lefutott és kiseljeztezt gépkocsiabroncsok hasznosítására Nagy Géza vízügyi üzemenőrök ötletének gyakorlati alkalmazását már tavaly megkezdték a szolnoki Felzabadulás Halászlé Termelőszövetkezet melléküzemében. Itt felszelelték az öreg abroncsokat, s az ezekből készített fonatokkal erősítették meg a szajoli halastavak partoldalait. Az idén még nagyobb arányban folytatják a selejt gumiabroncsokból álló partvédő művek „épitését”.

KISFILMEK GYEREKEKNEK. A Regölés, a Plútó és Puck, a csinytevők és még sok más érdekes kisfilm láthatnak az érdeklődő gyermekek január 9-én, vasárnap 15 órától a Kőlcsey Művelődési Központ Hatvani termében.

ZENEHALLGATÓK KLUBJA. A hajdúdnási művelődési központban január 8-án, szombaton délután 3 órakor a zenehallgatók klubjának tagjai a Benkó díszland, a Ralph Suthon and Trad dzsesszstúdió melodiáival ismerkedhetnek meg.

SAKKVERSENY. Január 9-én délelőtt 10 órától a Kőlcsey Művelődési Központ Irinyi termében nem igazolt versenyzők részére sakkversenyt tartanak. A résztvevőket a jelentkezés sorrendjében az intézmény filmtermben nevezik.

KÁRSTATISZTIKA. A mezőgazdasági nagüzemeknek nyújtott kártérítés az elmúlt esztendőben 3,7 milliárd forint volt, 600 millióval kevesebb, mint a megelőző évben — derül ki az Állami Biztosító statisztikájából.

A lotto nyerőszámai:

13, 23, 24, 85, 89

ÁLLATORVOSI ÜGYELET. Debrecen város területén az ügyeletes állatorvos január 9-én, vasárnap reggel 6 órától hétfőn reggel 6 óráig dr. Márkus István lesz. Cím: Debrecen, Nagyterület körút 24., telefon: 22-194.

REKORD. A Hajdú-Bihar megyei Elelmiszer-kiskereskedelmi Vállalat az elmúlt esztendőben 2,3 milliárd forintot meghaladó rekordforgalmat ért el. A vállalat az idén a Tőcsöskertben és a Vargakertben új áruházak megnyitását tervezi, továbbá bővíteni szándékozik a szerződéses üzleteinek számát is.

VEZETŐK TITKÁRSÁGA. A Magyar Kereskedelmi Kamarában új szolgálatkért megalakult a vállalati vezetők titkársága. Az iroda dolgozó segítséget nyújtanak a hazai vállalati vezetők üzleti, szakmai megbeszéléseinek megszervezéséhez, lebonyolításához.

Rejtvényfejtők figyelmébe!

A Napló 1982. december 24-i számában megjelent keresztrejtvény helyes megfejtése: Weöres Sándor — „Női a dér, álom jár — Hő kering az ág közt, Kárcsonyúknak ünnepe — Lépeget a fák közt.”

50-50 forintos könyvtulajánvnyertek: Harsányi Deszóné, Debrecen, Jászai Mari u. 5.; Takács Lajosné, Debrecen, Hajdú János u. 12.; Nagy Józsefné, Debrecen, Rigó u. 59.; Oláh Lajosné, Debrecen, Marx Károly u. 48.; Aszalós Erzsébet, Debrecen, Cserepes u. 14.; Papp László, Debrecen, Poroszlay u. 33.; Greskó Alice, Nyírlugos, Rákóczi u. 20.; Kincses Józsefné, Hajdúszoboszló, Klapka György u. 10.; Bajai Erzsébet, Mikepércs, Szociális Otthon; Kiss Zsuzsa, Hosszupályi, Holdvíg u. 9.

KÖZLEMÉNYEK

A Hajdú-Bihar megyei Szolgálati Vállalat tehertaxi tarifával bérúvarozást vállal. Megrendeléseket: Debrecen, Eperkert u. 1. sz. alatti (telefon: 25-728), illetve Hajdúszoboszló, Városcsúrt u. 38. sz. alatti (telefon: 139) veszzük fel. (x)

Ebes lakosait értesítjük, hogy a községben ügyvédi ügyeleti tevékenységünket folytatjuk. Ügyfelek fogadása a művelődési házban minden szerdán délután 15 és 17 óra között. Debreceni c. sz. Ügyvédi Munkaközösség. (x)

Dr. Szentandrassy László gyermekgyógyász rendelését újra megkezdte. Rendel: hétfőn, szerdán, és pénteken du. 5-től 6-ig. Szárvári u. 7. sz. alatti. (x)

Negyedóránként járnak az 5-ösök

Hétfőn, január 10-én üzemkezdettől csúcsidőben sűrűbben járnak a debreceni 5-ös autóbuszok. Az Attila térről 6 és 8 óra, valamint 13.10 és 17.55 között, a Micsurin utcától 6.20-tól 8.20-ig és 13.30-

tól 18.15-ig 15 percnként indulnak a járatok. Napközben előlás a menetsűrűség. Az 5Y és 29-es vonalak menetrendje változatlan — közli a Volán.

KÖNYVÜDONSÁGOK.

Emberi Délkőrön — Bella István versei (Magvető), Jahn Anna: Krónika emberközelből (Gondolat), Rónaszegi Miklós: Az indián herceg (Móra), Szabó László: Magyar múlt Dél-Amerikában (1919—1900) (Európa), Néprajz mindenkinek I., Varga Marianna: Magyar népviseletek régen és ma (Tan-könyvkiadó).

ÜDÜLES. A Magyar Camping és Caravanning Club ez év nyarán jügoszláviai és bulgáriai üdüleket szervez sátras és faházas elhelyezéssel. Jelentkezési határidő: március 31. Telefon: 22-916.

KÖRNYEZETVÉDELMI HÓNAP. Püspökládyban, a járási művelődési központban a környezetvédelmi hónap keretében január 9-én délelőtt 9 órakor kiállítás nyílik.

MŰSORAJÁNLAT. Miért termelünk drágán? címmel hangzik el szerkesztőségi beszélgetés a Falurádióban a szarvasmarha-tenyésztés jelenéről és jövőjéről a mai napon a Kossuth adón 13 óra 30 perces kezdettel.

MEGBESZÉLÉS. A mezőgazdaság szocialista kultúrája brigádvételkedőre benevezeti termelőszövetkezek és állami gazdaságok felelősei részvételével tartanak megbeszélést január 10-én, hétfőn délután 2 órától a Kőlcsey Művelődési Központ konferenciatermben.

Ki tud róla?

ca kerek, a száj két szélénél beesett. Szája egyenes vonalú, keskeny szájszéle. Fogazata nincs. Mufogóra nem volt. Álla kissé előreugró, hegyes. Végtagjai részarányosak, teltek.

Különös ismertetőjelei: a hason a köldök vonalában egy 16 centiméter hosszú, keresztbe futó régi köldöksérvműtői heg, a jobb alkaron a csukló felett 2x4 centiméteres, ovális alakú régi forradási heg; a bal szem külső, a halánték felőli részén, az alsó és felső szemhéjon egy-egy 3 milliméter átmérőjű halvány anyajegy.

Ruházata: barna színű, erősen használt teddy bunda, mely a térdéig ér. Korida pirosh, elől gombos kardigán, mindkét oldalán alul föltzszelbel. Szürke alapon mozaikos, magasnyakú pulóver. Türkizkék, rövidujjú, hátul a nyaknál 10 centiméteres cipzáras pulóver. Rózsaszínű, eléggé használt nylon kombiné. Fekete műszálas melltarató (a hátsó kapcsolója hiányzik), górcsre kötve. Fekete combfixes nylonharisnya. Fekete combgumival. Rózsaszínű, normál női hablon alsónadrág. Rózsaszínű, hablon, combközépig érő női nadrág. Sötétbarna, gumitalpú fűzős Sötétbarna, gumitalpú fűzős Sötétbarna, gumitalpú fűzős felpú, mely a boka közep-vonaláig ér, és 37—38-as méretű.

A Debrecen városi és járási Rendőrkapitányság kéri a lakosságot, hogy aki a képen látható személyt felismeri, jelentkezzen a kapitányságon, Debrecen, Becskerekéri Sándor utca 5-7. szám alatt, munkaidőben a III. emelet 323-as szobában vagy telefonon, a 11-300/358-as melléken, munkaidő után a 07-es telefonon.

A képen látható személyt 1983. I. 1-én Debrecenben a Zsolt Erzsébet utca 33. szám alatt az udvaron holtan találták. Személyleírása: 150 centiméter magas, molett, 55—60 év körüli nő. Haja 8—9 centiméter hosszú, ősz, hátrafésült. Szeme szürkés-zöldes, kicsi. Homloka alacsony, erősen redőzött. Szemöldökjei összes-feketés, ritka, ívelt. Orra egyenes, kissé széles. Ar-

MOZI • SZÍNHÁZ • TV

MOZI

Egy trombitás Szocsiban (szovjet). Apolló 12. 2. 4. E. A postás mindig kétszer csenget (amerikai, I—II., 16). Apolló n. 10. 8. Meteor n. 6. Vig hn. 2. f. 5. 7. Serdüőkor (bolgár). Meteor 3. Az emír kínese (szovjet). Híradó 1. 10. hn. 8. ... és megint dűbhe jövünk (olasz). Vig n. 10. n. 12. Karamazov testvérek (szovjet). Művész 5. Koncert a fűtőtesten (magyar). Meteor mese 3. Kopaszkutya (magyar). Vig kamara I. 5. f. 7. Özönvíz (jengyel, III—IV.). Delta f. 6. Péntek 13. (magyar). Híradó f. 12. hn. 2. hn. 4. hn. 6. Szemben önmagunkkal (amerikai—svéd, 18). Művész f. 8. Vértestvérek (NDK). Meteor mese n. 6. Diskó + film a Művelődési Központban 18 órátl 22 óráig.

SZÍNHÁZ

CSOKONAI SZÍNHÁZ: 11. kedd 7 óra Lear király, Gözön-bérlét. 12. szerda 7 óra Viktória, Fancies-bérlét. 13. csütörtök 7 óra Lear király, Varsányi-bérlét. 14. péntek 7 óra Viktória, Fancies-bérlét. 15. szombat 7 óra Lear király, Selmezy-bérlét.

MŰVELŐDÉSI KÖZPONT:

11. kedd 7 óra Ösbemutató, Soós Irma-bérlét. 12. szerda nincs előadás. 13. csütörtök 7 óra Ösbemutató, Jászai-bérlét. 14. péntek nincs előadás. 15. szombat 7 óra Ösbemutató, BIOCAL-bérlét.

CSOKONAI SZÍNHÁZ:

Ma 7 órakor Nabucco, Csokonai-bérlét.

MŰVELŐDÉSI KÖZPONT:

Ma 6 órakor Ösbemutató, Hevesi-bérlét.

TELEVÍZIO

BUDAPEST, 1. műsor
7.58 Műsorismertetés. 8.00 Idősebbek is elkezdhetik... Tévétna. 8.05 Iskolatvé. 8.45 A Föld titka, NSZK filmsorozat XIII/7. rész: Az atlantira bölény (ism.). 9.10 Tizen Tüliak Társasága (ism.). 9.50 Csillagok küldötte. Csehslóvák filmsorozat XIII/1. rész: A jelenés. 10.20 Magilla Gorilla. Amerikai rajzfilmsorozat XIX/5. rész. 10.45 A maláj tigris. Olasz kalandfilmsorozat VII/1. rész (ism.). 11.35 Az Onedini család. Angol filmsorozat X/1. rész: A Helen. May elvesztése (ism.). 12.25 Izlések és pofonok (ism.). 13.15 Képjűság. 13.52 Műsorismertetés. 13.55 Ez ember zenéje. Kanadai filmsorozat VIII/6. rész. Útjaink elválnak (ism.). 14.50 A lányok. Riport-dokumentumfilm. 15.15 Zene-bona (ism.). 15.55 Hírek. 16.00 Sorstársak. 16.20 MA-FILM-magazin. 16.30 Stop. Közlekedj felöltö módr! Rajzfilmsorozat XIV/1. rész. 16.40 Csata a hóban. Tévétájt. 17.45 Képjűság. 17.50 Andok '81. Magyarország a Chimborazón. Dokumentumfilm. 18.15 Reklám. 18.20 Homokóra. 19.00 Reklám. 19.10 Idősebbek is elkezdhetik... Tévétna. 19.15 Esti mese. 19.30 Tv-híradó. 20.00 Vers mindenkinek. 20.05 Dellbes: Sylvia. Balettkomédia két részben. 21.00 Tv-híradó, második kiadás. 22.10 Képjűság.

POZSONY, 1. műsor

8.30 Úttörők magazinja. 11.00 Orion (magazin). 11.30 Spanyol tévésorozat (ism.). 12.20 Híradó. 12.35 A komikus és világa. 13.15 Nemzetközi sügörvésény. 15.15 Egy kis muzsika. 15.25 Hova tűnt a futár? Cseh film. 16.50 Nemzetközi politikai magazin. 17.50 Válasz a nézők leveleire. 18.00 Szórakoztató műsor. 18.40—19.10 Hosszú, fehér nyom (tévérsorozat). 19.30 Tv-híradó. 20.00 Az 1982. szilveszteri műsor ismétlése.

POZSONY, 2. műsor

10.00 Férfiak (szovjet film). 16.05 Híradó. 16.20 Kicsinyek magazinja. 16.50 Természetfilm. 17.20 Labakán (cseh film). 18.30—19.20 Zenés műsor. 20.00 Az 1982. szilveszteri műsor ismétlése.

BUKAREST

10.30 Szüneli matiné. 11.15 Zeneszó. 12.10 A 2000. év felé. 12.30 Hét végén. 17.35 A hét politikai eseményei. 17.50 A legkisebbeknek. 18.00 Tv-híradó. 18.20 Hét végén. 19.00 Iancu Jánú. Folytatásos tévéfilm. 21.20 Tv-híradó. 21.30 Fialatoknak.

UNGVAR

16.35 A Szovjetunió mőkorsolya-bajnoksága. 17.30 Csokolovskij-est. 19.00 Hírek. 21.40 Hírek. 21.50 Heti körkép. 22.10 Hagyonmányos hónap. Tv-film, 2. rész.

A NYÍREGYHÁZI RÁDIO MŰSORA

8.30 Hírek — Időjárás — Lapszemle — Évfordulónaptár. 8.45 A héten történt. 9.00 Hétvégi teríték, zenével. 9.10 Mi a véleménye a farsangról, a leltározásról és a lakótelepi köz-művelődésről? Riporter: Kullay László, Haskó József, Bálint Attila. 9.25 Dalok a Karthágó együttes új lemezéről. 9.40—10.00 Észak-tiszántúli krónika — Lapszemle — Műsorvezetés (A nap szerkesztője: Haskó József.)

Tv-híradó. 20.00 Vers mindenkinek. 20.05 Dellbes: Sylvia. Balettkomédia két részben. 21.00 Tv-híradó, második kiadás. 22.10 Képjűság.

POZSONY, 1. műsor

8.30 Úttörők magazinja. 11.00 Orion (magazin). 11.30 Spanyol tévérsorozat (ism.). 12.20 Híradó. 12.35 A komikus és világa. 13.15 Nemzetközi sügörvésény. 15.15 Egy kis muzsika. 15.25 Hova tűnt a futár? Cseh film. 16.50 Nemzetközi politikai magazin. 17.50 Válasz a nézők leveleire. 18.00 Szórakoztató műsor. 18.40—19.10 Hosszú, fehér nyom (tévérsorozat). 19.30 Tv-híradó. 20.00 Az 1982. szilveszteri műsor ismétlése.

POZSONY, 2. műsor

10.00 Férfiak (szovjet film). 16.05 Híradó. 16.20 Kicsinyek magazinja. 16.50 Természetfilm. 17.20 Labakán (cseh film). 18.30—19.20 Zenés műsor. 20.00 Az 1982. szilveszteri műsor ismétlése.

BUKAREST

10.30 Szüneli matiné. 11.15 Zeneszó. 12.10 A 2000. év felé. 12.30 Hét végén. 17.35 A hét politikai eseményei. 17.50 A legkisebbeknek. 18.00 Tv-híradó. 18.20 Hét végén. 19.00 Iancu Jánú. Folytatásos tévéfilm. 21.20 Tv-híradó. 21.30 Fialatoknak.

UNGVAR

16.35 A Szovjetunió mőkorsolya-bajnoksága. 17.30 Csokolovskij-est. 19.00 Hírek. 21.40 Hírek. 21.50 Heti körkép. 22.10 Hagyonmányos hónap. Tv-film, 2. rész.

A NYÍREGYHÁZI RÁDIO MŰSORA

8.30 Hírek — Időjárás — Lapszemle — Évfordulónaptár. 8.45 A héten történt. 9.00 Hétvégi teríték, zenével. 9.10 Mi a véleménye a farsangról, a leltározásról és a lakótelepi köz-művelődésről? Riporter: Kullay László, Haskó József, Bálint Attila. 9.25 Dalok a Karthágó együttes új lemezéről. 9.40—10.00 Észak-tiszántúli krónika — Lapszemle — Műsorvezetés (A nap szerkesztője: Haskó József.)

XL. ÉVFOLYAM 7. SZÁM

ÁRA: 1,40 FORINT

1983. I. 9., VASÁRNAP

A MAGYAR SZOCIÁLISTA

Tervszerű eredmény vállalt p

ÜNNEPI MUNKÁ

Szombaton délelő nagyközönségi sportcsarnokban tartotta ünnepi egységgyűlését köladányi Táncsics munkáregység. A nusz elhangzása után gyi József, a Püspök közönségi pártbizottság köszöntötte az egységnyi állományát, a mevendégeket — köztük gyar Józsefet, a megyebizottság titkárát, Lajosné, a püspök járási pártbizottság elkarát, Szabó Attila e a Munkásörsg Ország rancsnokságának képvisét, Garai Sándort, a kásörsg megyei pártkát.

Az egység elmu munkájáról G. Nagy parancsnok tett jelen részletesen elemezte a zési, politikai nevelő kenységben elért e nyieket. Az egység ta elemzés szerint igen ták el önként vállala adataikat. Jelezte e sok elismerés is, ame egység tagjai kaptak kávsörsg fennállásán évfordulója alkalmáb a személyi állom csaknem fele részestül valyi év elején dicséret

Garai Sándor megyelet G. Nagy István

jó légkör, a párt polnak hű szolgálata a es esztendő egészébe lemezte az egység ját.

— Ahhoz, hogy egy maradóktalanul tel tudja pártunk és népünk által megheladottait, jól felkész dozatokész, a politikai csi követelményekne aránt maradóktalanul felelő munkásóri állo van szükség — fog a parancsnok.

Beszédeben kö mondott a hozzátartó akik megértően segíté munkásöröket vállal adataik teljesítésébe ugyanakkor elismerés zete ki a bázisüzem zetőinek, akik felelő támogatták az egység céljaik valóra váltásá Hűen tükrözi az elmúlt évi kimagasló lását az az elismerés lyet Garai Sándor parancsnok jelentett tegnap egységgyűlé szocialista verseny lomban 1982. évi n